

ΚΟΝΙΤΣΑ

210. Γενάρης - Φεβάρης 2020

Κόνιτσα

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗΣ
ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

Περίοδος Τρίτη • Τεύχος 210 Γενάρης -Φλεβάρης 2020 • Euro 3

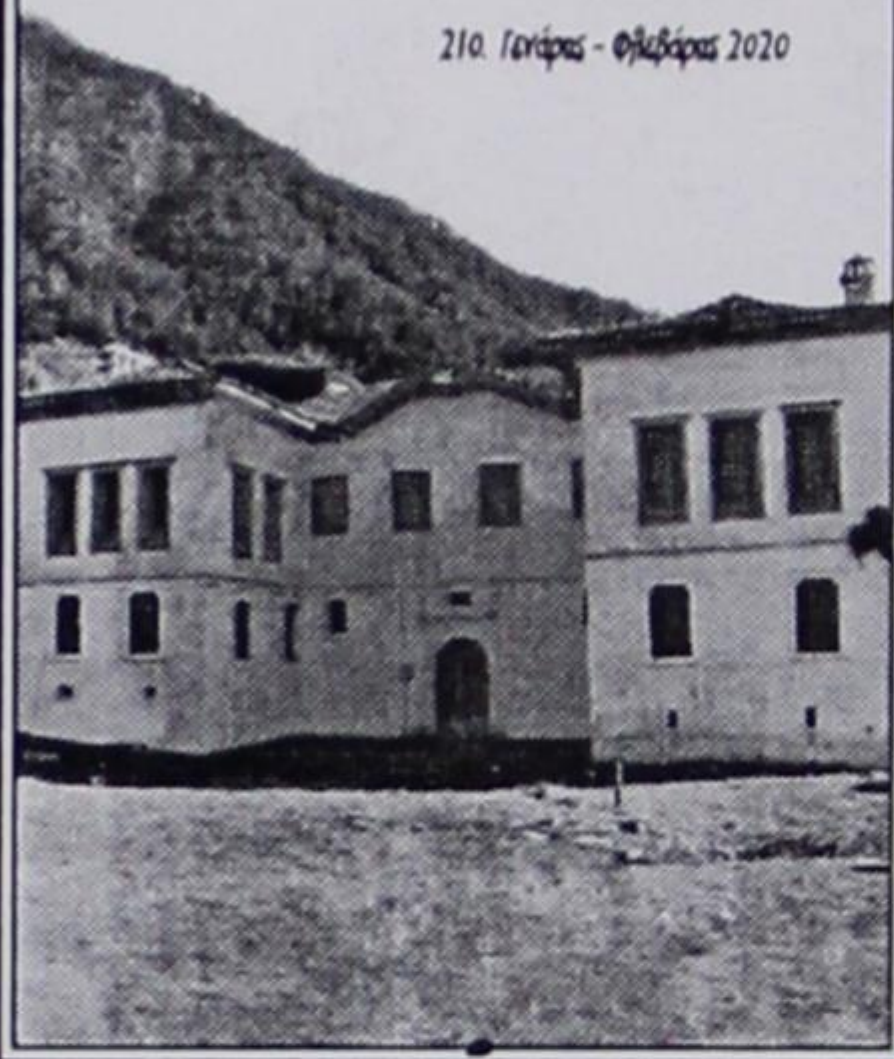
Π ε ρ ι ε χ ό μ ε ν α

Σελ.

1	Η Κόνιτσα γιόρτασε τα 107 ^α Ελευθέρια
13	Οι πρωτοπόροι Α/φοι Ρωμαΐδη, Η. Ανδρέου
16	Δημόσια Βιβλιοθήκη
17	Απώλεια και επανάκτηση, Η. Ανδρέου
19	Αναμνήσεις Αγ. Παΐσιου, Χ. Γκούτου
25	Η περιώνυμη πέτρινη "γέφυρα Κόνιτσας", Θ. Ζιώγα
30	Άγαλμα των βράχων (ποίημα), Φ. Γιαννούχου
31	Έθιμα αρραβώνα Σαμαρίνας, Γρηγ. Βέλκου
37	Αινίγματα, Χ. Ρεμπέλη
40	Θεοφάνεια στη Βούρμπιανη, Ι. Γιαϊλόγλου
41	"Zastava με σπασμένα φρένα" Βιβλιοπαρουσίαση, Ι. Τσιάγκη
43	Η άνοιξη στο χωριό μας, Α. Παπαχρήστου
45	Αναμνήσεις από την κατοχή, Σ. Τουφίδη
47	Η νηπιαγωγός με το παντελόνι, Σωκ. Οικονόμου
49	Εύθυμα και ... σοβαρά, Μ. Σπηλιόπουλου
51	Από το Δήμο
57	Τριάκοντα ημερών αιχμαλωσία, Ν. Βεκιάρη
61	Απολογισμός εικοσαετίας, Π. Τσιγκούλη
63	Σχόλια - Η.Α. - Σ.
65	Ειδήσεις - Κοινωνικά

Κόνιτσα

210. Γενάρης - Φλεβάρης 2020

210. Γενάρης - Φλεβάρης 2020
(Φωτ εξωφ.: "Το αρχονικό Σίσκου")

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

«Σύλλογος Φίλων Περιοδικού
ΚΟΝΙΤΣΑ»

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

και Υπεύθυνος κατά Νόμο:

Σωτήρης Τουφίδης

Κόνιτσα 44.100

Τηλ. - fax. 26550 22212

Κιν. 6979138737

periodiko-konitsa@hotmail.com

Συντάσσεται από Επιτροπή:

Ανδρέου Ηλίας

Τουφίδης Σωτήρης

Τσιάγκης Ίκαρος

Ετήσια συνδρομή:

Εσωτερικού 15 Ευρώ,

Εξωτερικού 30 Ευρώ ή 40 Δολ.

Αλληλογραφία - Συνδρομές

στον υπεύθυνο **Σ. Τουφίδη**

ή

Τρ. Πειραιώς: 6302-010076-607

IBAN: GR 32 0171 3020 0063 0201 0076 607

ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ - ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Θ Ε Ο Δ Ω Ρ Ι Δ Η

Γαριβάλδη 10,
45221 Ιωάννινα
τηλ. 26510 77358
e_theodo@otenet.gr

Η Κόνιτσα γιόρτασε τα 107^α Ελευθέρια της

Με λαμπρότητα εορτάστηκαν την Κυριακή 23 και τη Δευτέρα 24 Φεβρουάριου τα 107^α Ελευθέρια της Κόνιτσας και της ομώνυμης επαρχίας από τον οθωμανικό ζυγό.

Οι εορταστικές εκδηλώσεις ξεκίνησαν την Κυριακή 23 Φεβρουάριου με την παρουσίαση επετειακού μουσικού προγράμματος από τη φιλαρμονική του Δήμου Κόνιτσας «Ελευθέριος Χ. Παγγές» και την Χορωδία της Ιεράς Μητροπόλεως Πωγωνιανής και Κονίτσης. Η συγκίνηση ήταν έντονη, καθώς ομάδα μαθητών και εκπαιδευτικών από το Λύκειο Λινόπετρας Λεμεσού, ταξίδεψε από την Κύπρο για να συνεορτάσει μαζί μας την Απελευθέρωση της πόλης μας, παρουσίασε ένα εξαιρετικό πρόγραμμα με παραδοσιακούς χορούς και τραγούδια και καταχειροκροτήθηκε από το κοινό στην κατάμεστη αίθουσα τελετών του Δημαρχείου.

Τη Δευτέρα 24 Φεβρουάριου τελέστηκε Αρχιερατική Θεία Λειτουργία και Δοξολογία στον Ιερό Ναό του Αγίου Κοσμά του Αιτωλού. Στη συνέχεια στην εκδήλωση στο Δημαρχείο παρέστησαν και απηύθυναν χαιρετισμό ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Πωγωνιανής και Κονίτσης κ.κ. Ανδρέας, ο Δήμαρχος Κόνιτσας κ. Νικόλαος Εξάρχου, ο εκπρόσωπος της Βουλής κ. Γεώργιος Αμυράς, η Βουλευτής Ιωαννίνων κα Μαρία Κεφάλα και ο Διευθυντής του Λυκείου Λινόπετρας Λεμεσού κ. Κυριάκος Αναστασιάδης, ο οποίος ευχαρίστησε το Δήμο Κόνιτσας για τη φιλοξενία.

Τον πανηγυρικό της ημέρας εκφώνησε η φιλόλογος Λαμπρινή Φίλιου, η οποία εξιστόρησε το χρονικό της Απελευθέρωσης της Κόνιτσας και της ευρύτερης περιοχής. Το πρόγραμμα ολοκληρώθηκε με επετειακά τραγούδια από τη Μικτή Χορωδία Ενηλίκων Δήμου Κόνιτσας, χορούς και τραγούδια από το Λύκειο Λινόπετρας Λεμεσού Κύπρου. Ακολούθησε επιμνημόσυνη δέηση και κατάθεση στεφάνων στη θέση Αν Γιάννης, όπου είχε γίνει η υποδοχή των αγωνιστών της απελευθέρωσης της πόλης το 1913 από τους κατοίκους της Κόνιτσας.

Τις εκδηλώσεις τίμησαν με την παρουσία τους ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Πωγωνιανής και Κονίτσης κ.κ. Ανδρέας, ο Βουλευτής Ιωαννίνων κύριος Γεώργιος Αμυράς ως Εκπρόσωπος της Βουλής των Ελλήνων, η Βουλευτής Ιωαννίνων κα Μαρία Κεφάλα, ο Πρύτανης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων κ. Τριαντάφυλλος Αλμπάνης, ο Αντιπεριφερειάρχης Ηπείρου κ. Οδυσσέας Πότσης ο κ. Πρόδρομος Γαϊτανίδης ως Εκπρόσωπος της Περιφέρειας Ηπείρου, ο Διοικητής της 8ης Μ/Π Ταξιαρχίας Ιωαννίνων Ταξίαρχος Μπολομύτης Δημήτριος, ο Γενικός Περιφερειακός Αστυνομικός Διευθυντής Ηπείρου Κωνσταντίνος Δούβαλης, ο Περιφερειακός Διευθυντής Πυροσβεστικών Υπηρεσιών Ηπείρου κ. Απόστολος Βασδέκης, Εκπρόσωπος της ΔΙ.ΠΥ.Ν. κ. Κωνσταντίνος Τσιώπος, ο Διευθυντής Αστυνομικής Διεύθυνσης Ιωαννίνων κ. Βασίλειος Μου-

Κόνιτσα

σελίμης, ο Διοικητής Συνοριακής Φύλαξης Κόνιτσας κ. Ιωάννης Φερεντίνος, ο Διοικητής του Αστυνομικού Τμήματος Κόνιτσας κ. Παναγιώτης Νάκος, ο Διοικητής του 583 Τάγματος Προκαλύψεως κ. Χαρίτος Γεώργιος, ο Διοικητής του Τάγματος Εθνοφυλακής κ. Μότσιος και ο Υποδιοικητής Πυροσβεστικών Υπηρεσιών Κόνιτσας κ. Σπυρίδων Νάκος, ο Δήμαρχος Ζαγορίου κ. Γεώργιος Σουκουβέλος, η Συντονίστρια του Εκπαιδευτικού Έργου φιλολόγων Περιφερειακής Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Ηπείρου κα Μαρούλα Παπαευσταθίου, ο πρώην Βουλευτής Ιωαννίνων κ. Μιχάλης Παντούλας, Αντιδήμαρχοι και Δημοτικοί Σύμβουλοι, ο πρόεδρος της Κοινότητας Κόνιτσας κ. Πρόδρομος Χατζνεφραιμίδης, εκπρόσωποι φορέων και οργανώσεων, οι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί του Λυκείου Λινόπετρας Λεμε-

σού Κύπρου και πλήθος πολιτών. Ως Εκπρόσωπος της Κυβέρνησης είχε οριστεί ο Υφυπουργός Προστασίας του Πολίτη κ. Ελευθέριος Οικονόμου, ο οποίος λόγω έκτακτων ανειλημμένων κυβερνητικών υποχρεώσεων δεν κατέστη δυνατό να παραστεί, ενώ με μήνυμά του χαιρέτισε την εκδήλωση ο Βουλευτής Ιωαννίνων κ. Σταύρος Καλογιάννης.

Ο Δήμος Κόνιτσας εκφράζει θερμές ευχαριστίες στους συντελεστές των εκδηλώσεων και όσους τίμησαν με την παρουσία τους την Κόνιτσα. Ιδιαίτερα ευχαριστούμε τους Κύπριους μαθητές και εκπαιδευτικούς, που μας γέμισαν συγκινήσεις με τη συμμετοχή τους στην Επέτειο Απελευθέρωσης της πόλης μας. Ευελπιστούμε να δομηθούν γέφυρες και να τεθούν θεμέλια για μια ισχυρή μελλοντική συνεργασία της Κόνιτσας με την Κύπρο.

"Κόνιτσα, 24 Φεβρουαρίου 1913"

**Πανηγυρικός της ημέρας
από την κα. Λαμπρινή Φίλιου, φιλόλογο, με τίτλο
"Στα ίχνη του παρελθόντος..."**

Σεβασμιότατε, σεβαστοί πατέρες,
Κύριε εκπρόσωπε της Βουλής, κύριε
Πρύτανι,
Κύριε Δήμαρχε, κύριοι Δημοτικοί Σύμ-
βουλοι,
Κύριοι εκπρόσωποι των Στρατιωτικών
και Αστυνομικών Αρχών,
Αγαπητοί εκπαιδευτικοί,
Κυρίες και κύριοι,
Αγαπητά μας παιδιά,

Μεγάλη τιμή και συνάμα μεγάλη ευ-
θύνη αποτελεί για εμένα η εκφώνηση
του πανηγυρικού λόγου σε μία ημέρα
γιορτινή, όπως η σημερινή, με αφορμή
την 107^η επέτειο απελευθέρωσης της
πόλης και της ομώνυμης επαρχίας από
τον οθωμανικό ζυγό ύστερα από δου-
λεία πέντε, περίπου, αιώνων (1430-
1913).

Ανήκουμε σε μια χώρα που είναι μι-
κρή στο χώρο, αλλά απέραντη στο χρό-
νο. Είναι μια φλούδα γης και όπως την
προσδιόρισε ο Γεώργιος Σεφέρης, είναι
ένα πέτρινο ακρωτήριο στη Μεσόγειο,
που δεν έχει άλλο αγαθό παρά τον αγώ-
να του λαού, τη θάλασσα και το φως του
ήλιου.

Γι' αυτόν τον αγώνα του λαού βρι-
σκόμαστε σήμερα εδώ, για να θυμη-
θούμε, να τον τιμήσουμε, να εκφράσου-
με το σεβασμό μας στους αγωνιστές,
αλλά και σε όλους εκείνους που κράτη-
σαν στην καρδιά τους άσβεστη τη φλό-
γα της λευτεριάς..

Αλήθεια, ποιος λαός και ποια φυλή
στον κόσμο, ύστερα από τόσους αιώνες
μακροχρόνιας σκλαβιάς, θα μπορούσε
να κρατήσει άφθαρτα και αμείωτα τα
εθνικά του ιδανικά μέσα από τις στερή-
σεις και την καταπίεση, στο πέρασμα
των αιώνων; Μέσα από τη δουλεία οι
Έλληνες όχι μόνο διατήρησαν τη συνεί-
δηση της εθνικής τους υπόστασης αλλά
συγκέντρωσαν μέσα τους ηθικές και
πνευματικές δυνάμεις ανυπολόγιστες
κρατώντας «πάντα ανοιχτά, πάντα άγρυ-
πνα τα μάτια της ψυχής τους».

Σε αυτό συνέβαλε σε μεγάλο βαθμό
η Ορθόδοξη Εκκλησία, η οποία ήταν
παρούσα σε όλες τις τουρκοκρατούμε-
νες ελληνικές κοινότητες, συντηρούσε
σχολεία, υπαγόρευε κοινούς κανόνες
ζωής και κυρίως μάθαινε στους σκλα-
βωμένους την ελληνική γλώσσα, με
αποτέλεσμα να εξασφαλιστεί, μέσα

στους τέσσερις αιώνες της σκλαβιάς, η ενότητα, η αλληλεγγύη και η ελπίδα της λευτεριάς.

Αν και ο Οθωμανικός ζυγός έφερε τους Έλληνες σε απελπιστική θέση, με αποκορύφωμα την ερήμωση των περιουσιών τους και το παιδομάζωμα στα πρώτα χρόνια της σκλαβιάς, πολλές γενιές Ελλήνων γεννήθηκαν και πέθαναν με το όραμα της λευτεριάς. «Η ώρα της σκλαβιάς δεν αρχίζει από τη στιγμή που ένας τύραννος ντόπιος ή ξένος, υποδουλώνει κάποιο λαό. Αρχίζει από τη στιγμή που ο λαός αυτός παύει να λογαριάζει για υπέρτατο αγαθό τη λευτεριά. Και η ώρα της λευτεριάς δεν αρχίζει από τη στιγμή που ο λαός ξεσηκώνεται για να συντρίψει τους τυράννους του, μα από τη στιγμή που παίρνει την απόφαση πως η ζωή δεν έχει αξία δίχως τη λευτεριά».

Η λευτεριά, το **ποθούμενο** του Αγίου Κοσμά του Αιτωλού για την Κόνιτσα ήρθε 124 χρόνια μετά το μαρτυρικό του τέλος. Η Κόνιτσα, λόγω της γεωγραφικής της θέσεως, απελευθερώθηκε σχεδόν τελευταία από όλες τις άλλες πόλεις της Ηπείρου. Είχε πέσει στα χέρια των Τούρκων το 1430 ή κατ' άλλους το 1417.

Η γεωγραφική της θέση και η οικονομική της ανάπτυξη, την έκανε να είναι το 1438 σημαντικό πολιτικό, θρησκευτικό και οικονομικό κέντρο. Οι μπένδες της Κόνιτσας έπαιζαν σημαντικό ρόλο,

εκτιμούσαν την οργάνωση της πόλης, χρησιμοποιούσαν για γλώσσα τους την Ελληνική, έστελναν τα παιδιά τους στα ελληνικά σχολεία και σέβονταν τους χριστιανούς αγίους.

Γνωστή η ρήση από τότε **Κόνιτσα κασαμπάς, Γιάννενα χωριό**. Το πλιάτσικο όμως και οι καταστροφές, που προξένησαν κατά καιρούς οι Οθωμανοί, ξεπέρασαν τα όρια.

Για να ελευθερωθεί η πόλη ακολούθησαν αρκετοί αγώνες, τόσο του ελληνικού στρατού όσο και των αντάρτικων σωμάτων της πόλης και των γύρω χωριών, που υπέφεραν από τα σίφη των εχθρών που την κατέκλυσαν....

Στα τέλη του 16ου και αρχές του 17ου αι. η παράδοση αναφέρει τον κλέφτη κι αρματολό Βέργο από τη Μόλιστα να πολεμάει τους Τούρκους στο αρματολίκι Γρεβενών.

Στους αγώνες του 1821 η Κόνιτσα δεν πήρε άμεσα μέρος, αλλά έμμεσα έδωσε σπουδαίους αγωνιστές, το Χρήστο Τσάκα, υπασπιστή του Καραϊσκάκη στη μάχη του Φαλήρου, το Μήτση Λέζνη και το Χρήστο Ζούμη από τη Βούρμπιανη, καθώς και το Νικόλαο Κονιτσιώτη.

Αργότερα ο καπετάν Ζέρμας από την Πλαγιά, σύντροφος του Νταβέλη, πήρε μέρος στο Μακεδονικό αγώνα.

Από το 1906 – 1917 ο Σπυρίδων Βλάχος, επίσκοπος Βελλάς και Κονίτσης, κινούσε σ' όλη την επαρχία αντάρτικα σώματα.

Το 1912 εγκαθίσταται στην Κόνιτσα ο Τζαβήτ – Πασάς, που τυράννησε τους Κονιτσιώτες, γιατί είχε πληροφορίες ότι η Κόνιτσα με επικεφαλής το Μητροπολίτη Σπυρίδωνα οργάνωνε την αντίσταση κατά του Τουρκικού στρατού.

Ήρθε με 2.000 πειναλέους στρατιώτες, τοποθέτησε 3 – 4 κανόνια κάτω από την πλατεία κι εκβίαζε τους Κονιτσιώτες χριστιανούς να του φέρουν τρόφιμα.

Έδρευαν επίσης στην Κόνιτσα περίφημοι μπέηδες με το στρατό τους που έφτανε 4.000. Όλοι τρέφονταν επί 3 μήνες από την πόλη και τα κοντινά χωριά της.

Από το Νοέμβριο του 1912 τα πρώτα αντάρτικα σώματα κάνουν την εμφάνισή τους. Στη Βούρμπιανη συγκροτείται ένοπλο σώμα με 100 γκράδες και εθελοντές Βουρμπιανίτες.

Οι κάτοικοι της Οξυάς εξοπλίζονται και αυτοί με 10 γκράδες.

Ο ηγούμενος της Μονής Ζέρμας Διονύσιος Παπαδάτος, μνημένος από το Σπυρίδωνα, δημιούργησε αντάρτικο σώμα και ξεσήκωσε τη Ζέρμα, σημερινή Πλαγιά και το Κάντσικο, σημερινή Δροσοπηγή.

Η Φούρκα επαναστατεί και κοντά σ' αυτή το ηρωικό Κεράσοβο με 150 γκράδες που μετέφερε ο αγωγιάτης Κώστας Γαλάνης. Οι Τούρκοι της Κόνιτσας έκαναν τρεις εφόδους, αλλά γύρισαν πίσω καταντροπιασμένοι. Στράφηκαν τότε προς την Στράτσιανη, σημερινό Πύργο,

συνέλαβαν 40 αιχμαλώτους, προχώρησαν ως την Οξυά και ξαναγύρισαν αρπάζοντας τα τρόφιμα των χωρικών.

Παράλληλα επαναστάτησαν στις αρχές του χειμώνα του 1912 όλα τα βλαχόφωνα χωριά της λάκκας του Αώου.

Πρώτα – πρώτα το Δίστρατο με αρχηγό το Νικόλα Γούλα, το δάσκαλο Ξενοφώντα και τον παπά – Θανάση, που με 80 γκράδες όπλισαν ισάριθμα παλικάρια.

Ακολουθήσαν τ' Άρματα με αρχηγό τον Γιάννη Γκρόσο, οι Πάδες με το Θανάση Παπόνη και το Παλαιοσέλι, ενώ όλοι μαζί δεν άφησαν τους Τούρκους να περάσουν πάνω από το Ελεύθερο.

Στις 15 Ιανουαρίου οι Τούρκοι με πολύ στρατό έκαναν δεύτερη επίθεση στο Κεράσοβο και το κατέλαβαν. Οι κάτοικοι κατέφυγαν στη Φούρκα και στη Σαμαρίνα. Δύο λόχοι ελληνικού στρατού με αρχηγό το λοχαγό Δημήτριο Παπανικολάου φτάνουν στη Φούρκα. Συσκέφτονται όλοι οι οπλαρχηγοί και αποφασίζουν να βαδίσουν προφυλακτικά προς το Κεράσοβο. Συγκρούστηκαν τελικά και οι Τούρκοι έπαθαν μεγάλες ζημιές, ενώ οι δικοί μας είχαν μόνο ένα τραυματία. Οι Τούρκοι αφού έλαβαν ενισχύσεις ξαναγύρισαν στο Κεράσοβο, λεηλάτησαν όλα τα σπίτια, έβαλαν φωτιά στο χωριό και υποχώρησαν στην Κόνιτσα.

Στις αρχές Φεβρουαρίου του 1913 φυλακίστηκε ο ένθερμος και ακαταδά-

Κόνιτσα

μαστος πατριώτης Σπυρίδων Βλάχος σε σπίτι πάνω από την αγορά της πόλης, γιατί υποψιάστηκαν τη μυστική επικοινωνία του με τα Γιάννενα. Ο Τζαβήτ έφαξε να βρει ανθρώπους να στοιχειοθετήσει κατηγορία για την εσχάτη των ποινών, αλλά απέτυχε. Αγανακτισμένος τότε παρέπεμψε το δεσπότη στο στρατοδικείο. Με τις ενέργειες του γραμματέα του Σπυρίδωνα, Δόβα και του εθνικού κομιτάτου Κόνιτσας επεμβαίνει ο Διάδοχος Κων/νος που τηλεγράφησε στον Εσάτ – πασά των Ιωαννίνων ότι είναι υπεύθυνος για τη ζωή του Δεσπότη. Ο Εσάτ παρήγγειλε στον Τζαβήτ: **“ούτε τρίχα της κεφαλής του Δεσπότη να μη θίξεις”**. Την ίδια στιγμή οι Τουρκοκομισιώτες που αγαπούσαν τον Σπυρίδωνα επενέβησαν για τη σωτηρία του.

Τις μέρες εκείνες φτάνει διαταγή προελάσεως του Ελληνικού στρατού που βρισκόταν στη Φούρκα.

Ο λοχαγός Παπανικολάου περνάει την Πουρνιά, φτάνει στη Μόλιστα και στις 9 Φεβρουαρίου εγκαθίσταται νικητής. Ο Τζαβήτ ετοίμασε ταραγμένος δύο σώματα και έστειλε ένα προς το Πεκλάρι, σημερινή Πηγή και τ' άλλο προς τη Μονή Στομίου, γιατί οι επαναστάτες (έλεγαν οι ειδήσεις) είχαν φτάσει στη θέση Σουσνίτσα. Αποκρούστηκαν γενναία και καθηλώθηκαν. Ο Τζαβήτ μαίνεται και ξεκινά εναντίον τους προς το Κεράσοβο μ' όλες του τις δυνάμεις, 4.000 άνδρες, τα κανόνια και τα πυροβόλα του. Έξι ημέρες αμύνεται ο Πα-

πανικολάου με πολύ λιγότερες δυνάμεις.

Την 7η μέρα, 21 Φεβρουαρίου, ο Τζαβήτ λαβαίνει την είδηση της πώσης των Ιωαννίνων και υποχωρεί πανικόβλητος.

Στις 22 Φεβρουαρίου οι χριστιανοί της Κόνιτσας πλημμυρίζουν από χαρά, αλλά και φοβούνται λεηλασίες και βανδαλισμούς. Ξεθάρρεψαν σιγά – σιγά και βγήκαν στην αγορά. Πολλοί Τούρκοι τράβηξαν προς την Πρεμετή. Ο ίδιος ο Τζαβήτ βλοσυρός με το επιτελείο του κατευθύνθηκε προς το Μπουραζάνι.

Μια έκρηξη ακούστηκε τότε από το ποτάμι. Ο πασάς είχε δώσει εντολή ν' ανατινάξουν την πέτρινη γέφυρα, που αποτελούσε εξαιρετικό μνημείο λαϊκής αρχιτεκτονικής. Κάποιοι τσοπαναραίοι με υπόδειξη του δεσπότη είχαν αφαιρέσει τα περισσότερα εκρηκτικά και η ζημιά, ευτυχώς, ήταν μικρή.

Στις 23 Φεβρουαρίου σχηματίστηκε επιτροπή με επικεφαλής το Σπυρίδωνα, η οποία κάλεσε τον Παπανικολάου να καταλάβει την πόλη. Ήδη όμως οι πρώτοι επαναστάτες από τα βλαχόφωνα χωριά κατέβηκαν από τη θέση Κουρί.

Ο Αησιίλαος Παπαχρησιτίδης ανέβηκε στο καμπαναριό του Αγ. Νικολάου και χτύπησε χαρμόσυνα την καμπάνα. Ο Γεράσης Γούσιας, διστρατιώτης, έστησε στο καμπαναριό τη σημαία κι ο μητροπολίτης με τους προκρίτους τούς υποδέχτηκαν με ενθουσιασμό και τούς μοίρασαν φαγητά και κρασί.

Την άλλη μέρα, Κυριακή της Τυρίνης, 24 Φεβρουαρίου, διαδόθηκε ότι θα ερχόταν ο ελληνικός στρατός κι όλοι οι κάτοικοι, χριστιανοί και ντόπιοι μουσουλμάνοι, συγκεντρώθηκαν έξω απ' την πόλη, στον Αν – Γιάννη, με επικεφαλής το Σπυρίδωνα και όλους τους προκρίτους περιμένοντας τον Παπανικολάου.

Μετά το μεσημέρι έφτασε ο Παπανικολάου κι οι ζητωκραυγές του κόσμου δόνησαν τις γύρω βουνοκορφές της Τύμφης, του Λαζάρου, της Γκαμήλας, του γέρο – Σμόλικα.

– **“Χριστός Ανέστη αδέρφια! Καλωσορίζεται”!** (φώναζαν οι προαιώνιοι σκλάβοι, καθώς αντίκρυσαν τους φορείς της ελευθερίας των).

Ο γενναίος λοχαγός αντικαιρέτα τα πλήθη δακρυσμένος, αφιππεύει, χαιρετά στρατιωτικά το Μητροπολίτη και ασπάζεται το χέρι του. Και εκείνος τον αγκαλιάζει, τον φιλά και τον ευλογεί. Εκφωνούνται ενθουσιώδεις λόγοι κι όλοι μαζί κατευθύνονται προς τον Άγιο Νικόλαο και τελούν χαρμόσυνη δοξολογία κι αμέσως παρατίθεται γεύμα στους αξιωματικούς και οπλαρχηγούς. Οι Κονιτσιώτες αγκαλιάζουν και φιλούν τους στρατιώτες κλαίγοντας και τους φιλοξενούν στα σπίτια τους. Οι άρχοντες Φλωραίοι και Μπεκιαραίοι διαθέτουν άφθονα φαγητά.

Καινούρια ζωή ελευθερίας άρχισε τότε στην Κόνιτσα!

Και αφού βαδίσουμε στα ίχνη του παρελθόντος, αναλογίζεται κανείς πως τότε είχαμε να αντιμετωπίσουμε μια ισχυρή Οθωμανική αυτοκρατορία, ενώ σήμερα βρισκόμαστε αντιμέτωποι με διάφορα ισχυρά απρόσωπα οικονομικά κέντρα που με αναίδεια διασύρουν την πατρίδα μας και προσπαθούν «να κάνουν στάχτη έναν λαό, που είναι αιώνια φλόγα», όπως έγραψε ο Κώστας Βάρναλης.

Βέβαια γι' αυτήν την οδυνηρή κατάσταση ευθύνονται όλοι, από την κορυφή μέχρι τη βάση της πολιτικής και κοινωνικής πυραμίδας. Όλοι όσοι νομιμοποίησαν τη διαφθορά, εισήγαγαν έναν αμοραλισμό ξένο προς τα ήθη της ελληνικής κοινωνίας και κατέργησαν παραδοσιακές αξίες που χαρακτήριζαν τον ελληνικό λαό. Αλλά και όλοι εμείς που προτάξαμε την ατομικότητα και το προσωπικό συμφέρον έναντι της συλλογικότητας και της κοινωνικής προσφοράς. Όλοι εμείς που ανεχτήκαμε και επιτρέψαμε να κυριαρχήσει η φαυλότητα, η ανομία, η αναξιοκρατία και η ατιμωρησία.

Σ' αυτή τη δύσκολη στιγμή που περνά η πατρίδα μας, θα πρέπει να ανατρέξουμε και να αναβαπτιστούμε στις αξίες και στα ιδανικά του παρελθόντος, στο «εμείς» των ηρώων, στον πατριωτισμό και τη θυσία των αγωνιστών, να κρατήσουμε αυτά που μας ενώνουν και να αναλογιστούμε «τι χάσαμε, τι έχουμε και

τι μας πρέπει».

Ναι, οφείλουμε - τόσο στους προγόνους μας που αφήφησαν τα πάντα και θυσιάστηκαν, όσο και στα παιδιά μας, που η επικρατούσα κατάσταση τα καθιστά βίαια μετανάστες για ανεύρεση εργασίας και ενός καλύτερου αύριο και μετατρέπει τη χώρα μας σε κοινωνία απογοητευμένων γερόντων - να υψώσουμε το ανάστημά μας, όλοι μαζί και να διεκδικήσουμε **εδώ** το καλύτερο αύριο, για όλους.

Αγαπητά μας παιδιά, εσείς που είστε το μέλλον της πατρίδας, εσείς που μεταφέρετε όλα τα χαρακτηριστικά της ελληνικής ψυχής ακολουθήστε τη συμ-

βουλή του Αδαμάντιου Κοραή, που με την προσηκτική του «δράξασθε παιδείας» καθιστά σαφές ότι μόνο μέσα από την παιδεία θα γίνετε ελεύθεροι άνθρωποι και «όποιος είναι ελεύθερος συλλογάζεται καλά» και άρα ενεργεί σωστά. Πορευθείτε με όραμα και στόχους στη ζωή σας, προσπαθήστε και αγωνιστείτε, με πίστη και αρετή, για την πραγμάτωσή τους, εμπνευστείτε από τα ιδανικά του παρελθόντος και τις διαχρονικές αξίες του Ελληνισμού και της Ορθοδοξίας, για να μπορέσει πάλι, χάρη σε σας, να ξαναλάμψει το ελληνικό φως και να κερδίσουμε το σεβασμό που μας αξίζει.

Φωτ. Α. Τσιγκούλη

Κόρυθα

Κόρυθα

Οι πρωτοπόροι Αδελφοί Ρωμαΐδη

του Ηλία Ανδρέου

Αγαπητοί και φίλοι αναγνώστες του Περιοδικού μας «Κόνιτσα». Το ότι έχω την τιμή να ασχολούμαι με τους αδελφούς Ρωμαΐδη οφείλεται στην εξοικείωση με την γρήγορη ανάγνωση οιαδήποτε κειμένου και μάλιστα με μια ματιά να μπορώ να συλλαμβάνω το περιεχόμενο δύο αντικριστών σελίδων ενός βιβλίου. Έτσι ρίχνοντας μια ματιά στις επιστολές των αναγνωστών στο φύλλο της εφημερίδας «Καθημερινής» της 21ης Αυγούστου 2018 στο μάτι μου κτυπά συναγερμός από το «εκ Κονίτσης». Μονολόγησα, εδώ είμαστε, να δούμε τι καλό έχουμε.

Η επιστολή έχει ως ακολούθως: Οι πρωτοπόροι Αδελφοί Ρωμαΐδη (επικεφαλίδα). Κύριε Διευθυντά. Στην «Κ» της 10.8.2018 ο κ. Νίκος Βατόπουλος αναφέρεται και στους πρωτοπόρους φωτογράφους αδελφούς Ρωμαΐδη. Ούτε κατήγοντο από την Κόνιτσα της Ηπείρου και ήσαν ο Κωνσταντίνος, ο Δημήτριος και ο Αριστοτέλης. Από την αθηναϊκή εφημερίδα ΩΡΑ της 28.4.1881 πληροφορούμεθα τον θάνατο του Βασιλείου Ρωμαΐδη πατρός των παρ' ημίν αδελφών Ρωμαϊδών φωτογράφων. Επίσης στο ετήσιο ημερολόγιο του Κ. Φ. Σκόκου του έτους 1897 καταχωρίζεται μια νεκρολογία του Κ. Ρωμαΐδη κατά την οποία: Ο αοίδιμος Κωνσταντίνος Ρωμαΐδης γεννηθείς εν Κονίτση

της Ηπείρου και διακούσας τα εγκύκλια μαθήματα, εν τη γεραρά Ζωσιμαία Σχολή απήλθεν εις την Ευρώπην νεώτατος, όπου εις διάφορα καλλιτεχνικά κέντρα επεδόθη εις την εκμάθησιν καλλιτεχνικών επιστημών. Τα πρότυπα όσον και τέλεια υπό πάσαν έποψιν φωτογραφικά και φωτοτυπικά εργοστάσιά των, μοναδικά όντως εις τρόπον ώστε και των ξένων να ελκύουν τον θαυμασμόν. Ου μόνον ως καλλιτέχνης διέπρεπεν ο Κωνσταντίνος Ρωμαΐδης αλλά και ως βιομήχανος και αρχιτέκτων.

Την επιστολή υπογράφει ο ΑΝΤΩΝΗΣ Ν. ΒΕΝΕΤΗΣ - Μοναστηράκι Δωρίδος. Ο ανωτέρω όπως προλέγει και στην επιστολή του αναφέρεται σε ένα δημοσίευμα του Νίκου Βατόπουλου τακτικού συνεργάτη της εφημερίδος Καθημερινή με τίτλο: «Οι Ελληνικές Θάλασσες» από το Μουσείο Μπενάκη στο αεροδρόμιο της Αθήνας.

Αναφερόμενος στην έκθεση φωτογραφίας στο αεροδρόμιο Αθηνών, ο Ν. Β. γράφει: «Οι όψεις της παλιάς Ελλάδας έτσι όπως προβάλλουν μέσα από αυτή την έκθεση ανακαλούν την αγάπη αυτών των φωτογράφων απέναντι στον τόπο και τους ανθρώπους του με έναν τρόπο που σήμερα εμφανίζεται εντυπωσιακά αγνός και πρωτογενής.

Ανάμεσα στις φωτογραφίες υπάρχουν έργα των πρωτοπόρων αδελφών Ρωμαΐδων. Ας δούμε όμως τι εξιστορεί ο Άλκης Ξανθάκης στο βιβλίο του «Ιστορία της Ελληνικής φωτογραφίας 1839-1970», Εκδόσεις Πάπυρος.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ (;-1896) ΚΑΙ
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΡΩΜΑΪΔΗΣ (;-1916)

ΑΛΚΗΣ Ξ. ΞΑΝΘΑΚΗΣ | Οι αδελφοί Ρωμαΐδαι (Ρωμαΐδων) συγκαταλέγονται στους πιο σημαντικούς Έλληνες φωτογράφους της τελευταίας εικοσαετίας του 19ου αιώνα. Πρόκειται για τρία αδέρφια, τον Κωνσταντίνο, τον Αριστοτέλη και τον Δημήτριο, που γεννήθηκαν στην Κόνιτσα της Ηπείρου. Λίγα είναι γνωστά για τα πρώτα τους βήματα. Από διαθέσιμες μαρτυρίες φαίνεται ότι, ήδη από το 1868, οι δύο πρώτοι διατηρούσαν φωτογραφείο στο Βουκουρέστι, στην οδό Mosilor απέναντι από το Ξενοδοχείο του Λονδίνου. Λίγο αργότερα συναντώνται στα Γιάννενα ως «Αδελφοί Ρωμαΐδαι». Φαίνεται όμως ότι η μικρή αυτή πόλη δεν κάλυπτε τις απαιτήσεις τους.

Έτσι, το Δεκέμβριο του 1873 «συνέστησαν φωτογραφείον εις την πλατείαν Γεωργίου», στην Πάτρα, που το διατήρησαν μέχρι τις 31 Αυγούστου 1876. Λίγο πριν εγκαταλείψουν την Πάτρα κλήθηκαν από τη Γερμανική Αρχαιολογική Σχολή, που εκτελούσε τις ανασκαφές στην Ολυμπία, να φωτογραφίσουν τις αποκαλυφθείσες αρχαιότητες καθώς και την πορεία

των ανασκαφών.

Αυτή ήταν και η πρώτη εμπειρία των φωτογράφων με την αρχαιολογική φωτογραφία, για την οποία θα γίνουν αργότερα διάσημοι. Οι φωτογραφίες των αδελφών Ρωμαΐδων δημοσιεύτηκαν ένθετες σε μια σειρά ετήσιων βιβλίων μεγάλου σχήματος που εξέδωσε η Γερμανική Σχολή. Τα βιβλία είχαν τον τίτλο *Die Ausgrabungen Zu Olympia*, καλύπτουν την περίοδο από το 1875 μέχρι το 1881 και είχαν εκτυπωθεί στο Βερολίνο. Τα δικαιώματα δημοσίευσης των φωτογραφιών αυτών ανήκαν στη Γερμανική Σχολή. Μετά το 1896 η Γερμανική Σχολή σταμάτησε τη συνεργασία της με Έλληνες φωτογράφους και απέκτησε μόνιμο φωτογράφο που εργαζόταν για το αρχείο της. Από τότε και μέχρι τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο οι φωτογράφοι της ήταν Γερμανοί. Στα τέλη του 1876 οι αδελφοί Ρωμαΐδων άνοιξαν το πρώτο τους φωτογραφικό κατάστημα στην Αθήνα. «Συστήσαντες φωτογραφείον ενταύθα εν τη Ερμαϊκή οδώ απέναντι του χρυσοπωλείου του κ. Ιωάννου Στεφάνου, γνωστοποιούμεν εις τους φιλοκάλλους κυρίους τε και κυρίας την εναρξιν των εργασιών ημών». Είναι εντυπωσιακή η ταχύτητα με την οποία έγιναν γνωστοί στο αθηναϊκό κοινό. Σε αυτό φαίνεται ότι συνετέλεσε η τεχνική και αισθητική τελειότητα του έργου τους. Μέχρι και τα τέλη του 19ου αιώνα παρέμειναν φωτογράφοι της μόδας για λήψεις πορτρέτων στο στούντιο. Ταυτόχρονα δημιούργησαν ένα τεράστιο αρχείο από τις υπάρχουσες ελ-

ληνικές αρχαιότητες και σταδιακά έγιναν αποκλειστικοί φωτογράφοι των ανασκαφών της Ελληνικής Αρχαιολογικής Εταιρείας, αλλά και των ξένων σχολών στην Ελλάδα. Είχαν στενή φιλία με τον Ερρίκο Σλήμαν, ο οποίος μάλιστα βάφτισε και την κόρη του Αριστοτέλη, τη Λιλίκα. Στην Παγκόσμια Έκθεση του Παρισιού το 1878 οι αδελφοί Ρωμαΐδη παρουσίασαν ένα λεύκωμα με φωτογραφίες τους από τις ανασκαφές του Σλήμαν στις Μυκίνες, καθώς και τοπία από την Ολυμπία κ.α. Τα μεγάλα κέρδη που αποκόμιζαν, ορισμένα από τα οποία όμως προέρχονταν από τις επιχειρηματικές δραστηριότητες του Κωνσταντίνου, τους επέτρεψαν να χτίσουν ιδιόκτητα μέγαρα. Στο ισόγειο ενός από αυτά, στην οδό Νίκης 24-26, είχαν ανοίξει υποκατάστημα του φωτογραφείου τους, που το αποκαλούσαν «Αποθήκη αργαίων μνημείων». Για να μπορέσουν να καλύψουν όλη την τότε Ελλάδα, έστειλαν για φωτογράφιση βοηθούς τους ή απλούς συνεργάτες. Είναι γνωστό ότι μαθήτευσαν κοντά τους ο Ιωάννης Ξανθάκης, ο Αντώνης Μηλιώνης, ο Δημήτριος Παγώνης και άλλοι. Μαζί τους συνεργάστηκε για εξωτερικές λήψεις και ο Σπύρος Μηλιώνης. Στις αρχές της δεκαετίας του 1880 ήταν οι πρώτοι που εργάστηκαν στην Ελλάδα με τη μέθοδο της «φωτοτυπίας» (κολλοτυπία), κάτι που επέτρεπε τη συστηματική

και φτηνή αναπαραγωγή φωτογραφιών με τυπογραφική διαδικασία, μέχρι 500 αντίτυπα για κάθε πλάκα. Το φθινόπωρο του 1886 άνοιξαν ξανά υποκατάστημα στην Πάτρα. Για το σκοπό αυτό πήγε εκεί ο Αριστοτέλης και νοίκιασε ένα κατάστημα στην οδό Αγίου Νικολάου και Ρήγα Φεραίου, στην οικία Φωκά. Τη λειτουργία του ανέθεσε στον φωτογράφο Ιωάννη Δημόπουλο. Το φωτογραφείο αυτό το έκλεισαν τον Ιούλιο του 1890. Το 1889 συμμετείχαν ξανά στην Παγκόσμια Έκθεση του Παρισιού και βραβεύτηκαν με άργυρο μετάλλιο. Κινητήρια δύναμη των δραστηριοτήτων τους ήταν ο Κωνσταντίνος Ρωμαΐδης, ο οποίος όμως πέθανε το 1896 σε νεαρή σχετικά ηλικία. Ο Αριστοτέλης Ρωμαΐδης ανέλαβε τότε μόνος του την επιχείρηση χωρίς να συνεργαστεί με τον αδελφό του Δημήτριο. Ο Δημήτριος, αν και δεν εμφανίζεται σε εμπορικούς οδηγούς της εποχής, διέθετε κατάστημα πώλησης φωτοτυπιών και φωτογραφιών αρχαιοτήτων, στην πλατεία Συντάγματος, κάτω από το ξενοδοχείο «Βικτώρια».

Σημείωση: Ευχαριστώ εκ βάθους καρδιάς τον φίλο μου Τάκη Φασούλη, ο οποίος για τους αδελφούς Ρωμαΐδη, μου έστειλε πλούσιο υλικό από το Μουσείο Μπενάκη.

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Α. Εργαστήριο Επιχειρηματικότητας

Διοργανώθηκε την Παρασκευή 7/2/2020 «Εργαστήριο Επιχειρηματικότητας» δυνητικών επιχειρηματιών για το Κέντρο Στήριξης Επιχειρηματικότητας, το οποίο λειτουργεί στους χώρους της Βιβλιοθήκης μας, στα πλαίσια υλοποίησης του έργου “Establishment Of Business Clubs For The Enhancement Of Entrepreneurship In The C/B Area” με ακρωνύμιο “Business Clubs” που χρηματοδοτείται από το Πρόγραμμα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας «INTERREG IPA CBC Greece- Albania 2014-2020».

Στόχος της δράσης ήταν η προετοιμασία και η κατάρτιση των εν δυνάμει επιχειρηματιών στην ανάπτυξη επιχειρηματικής ιδέας και στις βασικές αρχές λειτουργίας και διοίκησης των επιχειρήσεων. Αναπτύχθηκαν βασικά θέματα οργάνωσης, διοίκησης και λογιστικής παρακολούθησης των επιχειρήσεων, εντοπισμού οικονομικών πόρων για την υλοποίηση και τη λειτουργία των επιχειρήσεων, κατανόησης των τεχνικών προώθησης πωλήσεων με σύγχρο-

νους τρόπους μάρκετινγκ.

Ευχαριστούμε θερμά τους εισηγητές Χρήστο Μάγκο και Ιωάννη Γεωργόπουλο, για τις πολύτιμες πληροφορίες που μοιράστηκαν μαζί μας.

Β. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΡΟΜΠΟΤΙΚΗ ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟ

Στη βιβλιοθήκη μας υλοποιείται εκπαιδευτικό πρόγραμμα διάρκειας 6 εβδομάδων με αντικείμενο τη ρομποτική. Οι θεματικές αφορούν τη συναρμολόγηση των ρομπότ, τα μηχανικά τους μέρη, την ενέργεια που απαιτείται για τη λειτουργία τους, τον μικροελεγκτή τους, τους αισθητήρες που διαθέτουν και το πως προγραμματίζονται, ενώ συνδυάζεται θεωρητική κατάρτιση και πρακτική εξάσκηση με εκπαιδευτικά ρομπότ.

Η έναρξη του πρώτου κύκλου για μαθητές Γυμνασίου πραγματοποιήθηκε στις αρχές Φεβρουαρίου. Η συμμετοχή είναι δωρεάν. Εισηγητής είναι ο αποσπασμένος εκπαιδευτικός πληροφορικής Θωμάς Καραφέρης.

ΑΠΩΛΕΙΑ ΚΑΙ ΕΠΑΝΑΚΤΗΣΗ

Του Ηλία Ανδρέου

Η οικία Σίσκου αναμφισβήτητα ήταν το πλέον εμβληματικό (αντιπροσωπευτικό) κτήριο της πόλης μας. Μετά την απελευθέρωση το

1912 οι επώνυμοι όπως ο Σίσκος από την Βόρειο Ήπειρο σκόρπισαν στην Ευρώπη, οι υπόλοιποι μουσουλμάνοι απεχώρησαν

στην Τουρκία με την ανταλλαγή των πληθυσμών της συνθήκης της Λωζάνης το 1923. Στην οικία Σίσκου διαχρονικά στεγάστηκε η Ταξιαρχία διαρκούντος του Εμφυλίου πολέμου. Από το 1960 έως το 1971 το εξατάξιο Γυμνάσιο και ακολούθως για κάποιο χρονικό διάστημα το πρώτο Νηπιαγωγείο Επάνω Κόνιτσας. Κάτωθεν της οικίας ο στρατός είχε κατασκευάσει υπέροχο μακρόστενο ξύλινο κτήριο που χρησίμευε ως Λέσχη Αξιωματικών. Για το χώρο αυτό ενθυμούμαι τα ακόλουθα. Εκεί το 1959 για πρώτη φορά παρακολουθήσαμε προβολή κινηματογραφικής ταινίας και ακούσαμε την ορχήστρα της Ταξιαρχίας. Θα ήταν το 1962 όταν σαν Γυμνάσιο ακούσαμε τον τραγουδιστή Πατέτσο, από τον οποίο ο αείμνηστος καθηγητής μαθηματικών Χριστόφορος Γκαραβέλας του ζήτησε την Μυρτιά του Μίκη Θεοδωράκη παρ'όλο που

εκείνη την εποχή ο Μίκης δεν ήταν αρεστός στο κατεστημένο. Είναι γραφτό πως όταν ένα σπίτι χάνει τους νοικοκύρηδες

το μέλλον του είναι αβέβαιο και σκοτεινό.

Η μοίρα της οικίας Σίσκου χτυπήθηκε για πρώτη φορά όταν ο συντοπίτης από την Πυρσόγιαννη Κώ-

στας Φρόντζος βουλευτής της Ε.Ρ.Ε. και μετέπειτα Δήμαρχος Ιωαννιτών ως άλλος Έλγιν αφήρησε από τις οροφές τις ξυλόγλυπτες ροζέτες και τις τοποθέτησε στην Φρόντζου Πολιτεία στα Ιωάννινα.

Για δεύτερη φορά η οικία Σίσκου χτυπήθηκε με τους σεισμούς του θέρους 1996. Τότε είχαν ξεκινήσει εργασίες ανακατασκευής της στέγης, η οποία είχε αφαιρεθεί εξ' ολοκλήρου.

Μάλιστα έμπροσθεν ήταν και η αναγκαία ξυλεία που φτερούγισε προς άγνωστη - γνωστή κατεύθυνση. Ίσως ο άνω όροφος να έπαθε από τους σεισμούς κάποιες ζημιές. Πλην όμως η παντελής εγκατάλειψη της οικοδομής και η αδιαφορία παρέμβασης για επούλωση των πληγών έχει μείνει αναπάντητη από την τότε δημοτική αρχή.

Μπορεί ο κισσός να κάλυψε την τοιχοποιία της οικίας Σίσκου αλλά τα είκοσι

τέσσερα χρόνια δεν είναι αρκετά να σβήσουν τις ευθύνες της τότε δημοτικής αρχής η οποία έχει χρέος στην κοινωνία της Κόνιτσας και τις εκατοντάδες των μαθητών που φοίτησαν εκεί να δώσει κάποιες εξηγήσεις. Τώρα στο δια ταύτα. Πρέπει και μπορεί να ανακτηθεί η οικία Σίσκου. Δεν τίθεται κανένα ερώτημα και δεν μπορεί να προβληθεί κανείς ενδοιασμός αν πρέπει να ανακτηθεί. Χρειαζόμαστε μουσειακούς χώρους και η οικία αυτή ήταν η πλέον ενδεδειγμένη. Ας ενεργοποιηθεί

ένα μακροχρόνιο κατασκευαστικό πρόγραμμα με πρώτη ενέργεια την διάσωση του κάτω ορόφου.

Ύστερα από εκατό χρόνια δεν τίθεται ιδιοκτησιακό θέμα. Αν υπήρχε θα είχε αναδειχθεί ιδιοκτησιακά, ό,τι απέμεινε ανήκει στον Δήμο. Πρώτη ενέργεια ο καθαρισμός από τους κισσούς και ο έλεγχος της στατικής κατάστασης του κτηρίου.

Κύριε Δήμαρχε τολμήστε, αξίζει τον κόπο.

**ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
ΑΣΘΕΝΩΝ ΚΟΝΙΤΣΑΣ
«Ο ΑΓΙΟΣ ΠΑΪΣΙΟΣ»**

Κατόπιν των προσφάτως δι ενεργηθέντων αρχαιρεσιών, ανεδείχθη νέο Διοικητικό Συμβούλιο το οποίο κάνει γνωστό και με την παρούσα την ανάγκη στήριξής του με οποιονδήποτε πρόσφορο τρόπο και οικονομικά με μηνιαία συνδρομή 1,00 € (12,00 € ετησίως), ή με κατάθεση στους λογαριασμούς

IBAN GR18011038600000137814 Εθνικής Τράπεζας

ή GR0401713020006302142856725
Τράπεζα Πειραιώς

Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να απευθύνεστε στο γραφείο του Συλλόγου (έναντι TAXI) κάθε Τετάρτη από ώρα 18:00 έως 20:00 και στο τηλέφωνο 6977274191 (Στάθης Βίνος).

**Μην ξεχνάτε
την συνδρομή σας.
Είναι το στήριγμα
του περιοδικού μας.**

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΑΪΣΙΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΝΙΤΣΑ

Επιμέλεια: Χαρίλαος Γκούτος

— Όταν είχα πάει στην Ἱερὰ Μονὴ Στομίου τὸ 1958, ἦταν στὴν Κόνιτσα ἕνας Προτεστάντης πού τὸν ἐνίσχυσαν οἰκονομικὰ ἀπὸ τὴν Ἀμερική καὶ εἶχε προσηλυτίσει ὀγδόντα οἰκογένειες. Εἶχε χτίσει μάλιστα καὶ ἕνα οἶκημα, γιὰ νὰ συγκεντρώνονται. Οἱ καημένοι οἱ ἄνθρωποι εἶχαν μεγάλη ἀνάγκη καὶ ἀπὸ τὴν μεγάλη φτώχεια ἀναγκάζονταν νὰ γίνουν Προτεστάντες, γιατί ἐκεῖνοι τοὺς βοηθοῦσαν οἰκονομικά. Μιὰ μέρα μοῦ εἶπε κάποιος: «Ἐγὼ ὄχι μόνον Προτεστάντης ἀλλὰ καὶ Ἑβραῖος γίνομαι, γιατί ἔχω ἀνάγκη». Ὅταν τὸ ἄκουσα αὐτό, εἶπα «κάτι πρέπει νὰ γίνη». Μάζεψα μερικοὺς πού εἶχαν κάποια οἰκονομική ἄνεση καὶ μπορούσαν νὰ βοηθήσουν καὶ τοὺς μίλησα. Τότε οἱ καημένοι ἦταν τελείως κοσμικοί, ἀλλὰ εἶχαν καλή διάθεση. Μιὰ ψυχὴ συγκεκριμένα, παρόλο πού καὶ αὐτὴ ἦταν τότε τελείως κοσμική, εἶχε μεγάλη καρδιά.

Ὅταν τὴν εἶδα γιὰ πρώτη φορά, εἶπα: «Ἀπ' ἔξω φαίνεται σάπιο ξύλο, ἀλλὰ μέσα εἶναι δαδί». Ἀποφασίσαμε λοιπὸν νὰ συγκεντρώνουμε μερικὰ χρήματα καὶ νὰ τὰ δίνουμε σὲ φτωχὲς οἰκογένειες. Ὅσα συγκεντρώναμε, τοὺς ἔλεγα νὰ πηγαίνουν νὰ τὰ δίνουν οἱ ἴδιοι στοὺς φτωχοὺς, γιὰ νὰ συγκινηθοῦν καὶ νὰ βοηθηθοῦν πνευματικά. Ἔτσι καὶ πέτρινη νὰ εἶναι ἡ καρδιά τους, μαλακώνει, γίνεται ἀνθρώπινη, καὶ θὰ τοὺς ἀνοιχθῇ καὶ ἡ πύλη τοῦ Παραδείσου. Σὲ λίγο ὅλοι αὐτοὶ ἄλλαξαν, γιατί ἔβλεπαν τὴν δυστυχία πού ὑπῆρχε καὶ δὲν τοὺς ἔκανε καρδιά νὰ πᾶνε στὰ κέντρα νὰ διασκεδάσουν. «Μᾶς ἔχεις ἀφοπλίσει, μοῦ ἔλεγαν. Πῶς νὰ πᾶμε τώρα νὰ διασκεδάσουμε;». Ἦρθαν καὶ κοντὰ στὴν Ἐκκλησία. Ἐνας μάλιστα ἔμαθα ἀργότερα ὅτι εἶχε γίνει καὶ ψάλτης. Ἀλλὰ καὶ οἱ ογδόντα οἰκογένειες, μὲ τὴν Χάρη τοῦ Θεοῦ, ἢ μιὰ μετὰ τὴν ἄλλη ἐπέστρεψαν στὴν Ὁρθοδοξία. Ὅταν ἀργότερα ἦρθαν Ἀμερικανοὶ Προτεστάντες νὰ δοῦν τὸ ἔργο τοῦ Προτεστάντη πού τις εἶχε προσηλυτίσει, τὸν πέρασαν ἀπὸ δίκη, γιατί δὲν εἶχε πιά ὀπαδούς! (B 154)

— Σὲ μιὰ πόλη ἦταν ἕνας Προτεστάντης πού ὅλους τοὺς κατηγοροῦσε, τὶ κληρικούς, τὶ δεσποτάδες. Ἐκεῖ κοντὰ σὲ ἕνα μοναστήρι ἀσκήτεψε καὶ ἕνας μοναχός. Μιὰ φορὰ ρώτησε τὸν Προτεστάντη ἕνας ἄθεος: «Καλά, ὅλους, τοὺς δεσποτάδες, τοὺς παπάδες τοὺς κατηγορεῖς. Γι' αὐτόν τὸν καλόγηρο τί ἔχεις νὰ πῆς;». «Αὐτόν

τὸν παραδέχομαι, τοῦ λέει, γιατί διαφέρει ἀπὸ τοὺς ἄλλους». Ἕνας πιστός, ὅπου καὶ ἂν εἶναι, πόσο βοηθάει, ὅταν ζῆ σωστά! (B 48).

Θυμᾶμαι κάποιον στὴν Κόνιτσα πού, ἐνῶ πέθαινε ἀπὸ τὴν πείνα, φορούσε κάθε μέρα κοστούμι, γραβάτα καὶ ρεπούμπλικο καὶ ἔβγαινε στὴν πλατεία καμαρωτός. Τὰ παιδάκια, μόλις τὸν ἔβλεπαν, πήγαιναν ἀπὸ πίσω του καὶ παρίσταναν πῶς περπατοῦσε. Μικρούτσικα παιδάκια τώρα!

Πόσο μᾶλλον οἱ μεγάλοι καταλαβαίνουν τὸν ὑπερήφανο ἄνθρωπο! Μὴ βλέπης πὺ δὲν μιλοῦν, γιὰ νὰ μὴν τὸν ἐκθέσουν, ἀπὸ μέσα τους ὅμως ἀηδιάζουν (E 85).

— Θυμᾶμαι - λαϊκός ἤμουν ἀκόμη -, κάποιος Κονιτσιώτης ἀμέσως μετὰ τὴν Ἀνάσταση ἔλεγε εἰς ἐπήκοον πάντων: «Θὰ πάω πάνω στὸ μοναστήρι, στὴν Παναγία, νὰ ἀνάψω τὰ καντήλια». Μὲ τὸν τρόπο ὅμως πὺ τὸ ἔλεγε, ἔβλεπες ὅτι εἶχε ὑπερηφάνεια.

Πήγαινε λοιπὸν τὴν νύχτα πάνω στὸ μοναστήρι, γιὰ νὰ ἀνάψῃ τὰ καντήλια, δυὸ ὥρες δρόμο νὰ πάῃ καὶ νὰ γυρίσῃ. Καὶ τί δρόμο; κακόδρομο! Καὶ στὸ Ἐκκλησιάκι ἦταν ὅλα ἐγκαταλελειμμένα, πεταμένα κι ἐκεῖ, πὺ νὰ βρῆ καντηλήθρα καὶ φιτίλι. Καὶ τελικὰ ἔκανε ὅλον αὐτὸν τὸν κόπο καὶ ὅλα πήγαιναν χαμένα. Ἄν τοῦ ἔλεγε κανεὶς: «τώρα πὺ θὰ πᾶς στὸ σπίτι ἀναψε τὸ καντήλι», μπορεῖ καὶ νὰ μὴν τὸ ἀναβε. Ἄν ἤθελε πραγματικά νὰ κάνῃ θυσία, ἔπρεπε νὰ πάῃ ἀπλά, ἀθόρυβα, στὸ μοναστήρι καὶ νὰ ἀνάψῃ τὰ καντήλια (E 213).

— Γνώριζα στὴν Κόνιτσα μιά οἰκογένεια πὺ ὅλοι ἦταν ἀδιάφοροι πρὸς τὴν Ἐκκλησία. Μόνο μιά κόρη ξεχώριζε. Μόλις ἄκουγε τὴν καμπάνα, πετοῦσε τὴν ποδιά, ἄφηνε ὅλες τὶς δουλειές στὴν μέση καὶ πήγαινε στὴν ἐκκλησία. Ἀκόμη καὶ ὅταν ἦρθαν οἱ Γερμανοὶ καὶ χτυποῦσε ὁ νεωκόρος τὴν καμπάνα, γιὰ νὰ φύγῃ ὁ κόσμος ἀπὸ τὰ σπίτια, αὐτὴ πήγε στὴν ἐκκλησία γιὰ ἐσπερινό! Ἦταν καὶ πολὺ πονόψυχη, ἐνῶ οἱ γονεῖς της πολὺ τσιγγούνηδες. Ὁ πατέρας της, ἀντὶ νὰ φάῃ φαγητό, ἔπαιρνε καὶ ἔτρωγε ἓνα ξεροκόμματο πὺ τὸ βουτοῦσε στὸ νερό. Ἡ δὲ μάνα της ἦταν πολὺ σφιχτή! Ἄν καὶ τὰ παιδιά της εἶχαν μεγάλες θέσεις καὶ περιουσία, ἐκείνη ἔψαχνε νὰ βρῆ κανένα ἀναμμένο καρβουνάκι στὸ τζάκι καὶ μὲ τὸ θειαφοκέρι ἔπαιρνε ἀπὸ αὐτὸ φωτιά, γιὰ νὰ μὴ χαλάσῃ ἓνα σπύρτο! γιὰ καφέμπρικο εἶχε ἓνα τενεκεδάκι ἀπὸ κονσέρβα!

Όταν ήμουν στην Μονή Στομίου, έπειδή ή μάνα της με αγαπούσε, αν ήθελε ή κόρη να πάρη κάτι από τὸ σπίτι τους για κανέναν φτωχὸ καὶ δυσκολευόταν να τὸ βγάλῃ κρυφά, τῆς ἔλεγε: «Μητέρα, ὁ καλόγερος τὸ θέλει αὐτό».

«Δῶσ' το, δῶσ' το», τῆς ἔλεγε ἐκείνη. Μόνο για τὸν καλόγερο ή μάνα της δὲν ἀντιδρούσε. Ἀλλὰ καὶ τότε στὴν Κατοχὴ ή κόρη ἀθόρυβα βοηθοῦσε τοὺς φτωχοὺς. Ἐβγαζε με τρόπο σιτάρη ἀπὸ τὴν ἀποθήκη τους, τὸ φορτωνόταν, τὸ πήγαινε στὸν μύλο, τὸ ἄλεθε καὶ μοίραζε τὸ ἀλεύρη στὶς φτωχὲς οἰκογένειες. Τὴν ἔπιασε μιὰ φορὰ ή μάνα της καὶ τὶ εἶχε τραβήξει! Τότε ἔταξε: «Θεέ μου, βοήθησέ με να βρῶ μιὰ δουλειὰ καὶ θὰ δίνω ὅλον τὸν μισθό μου ἐλεημοσύνη». Τὴν ἄλλη μέρα τὴν ζήτησαν σὲ κάποιο ἴδρυμα. Ὡ, χαρὰ πού εἶχε! Καὶ κράτησε τὸ τάμα της· οὔτε ἓνα ζευγάρι κάλτσες δὲν ἀγόρασε ἀπὸ τὸν μισθό της για τὸν ἑαυτό της, ὅλα τὰ ἔδινε ἐλεημοσύνη (Δ 152).

— Στὴν Μονὴ Στομίου, χρειάσθηκα μιὰ φορὰ ἓνα κανδήλι για τὸν Ναό. Ἐνα πρωί, χαράματα κατέβηκα στὴν Κόνιτσα. Τὴν ὥρα πού περνοῦσα ἔξω ἀπὸ ἓνα σπίτι, ἀκούω μιὰ κοπέλα να λέη στὸν πατέρα της. «Πατέρα ὁ καλόγερος!». Τότε ἐκεῖνος ἦρθε καὶ μοῦ εἶπε: «Πάτερ ἔταξα ἓνα κανδήλι στὴν Παναγία» πάρε αὐτὰ τὰ χρήματα να τὸ ἀγοράσης», καὶ μοῦ δίνει πεντακόσιες δραχμὲς ἀκριβῶς ὅσο ἔκανε τὸ 1958 ἓνα κανδήλι (B 252).

— [Όταν ήμουν λαϊκός] εἶχαμε πάει με ἓναν γνωστό μου να λειτουργηθοῦμε σὲ ἓνα μοναστήρι στὸ Μονοδένδρι, ἐννιά ὥρες περίπου μακριὰ ἀπὸ τὴν Κόνιτσα. Όταν μπήκαμε στὸν ναό, ὁ γνωστός μου στάθηκε στὸ ἀναλόγιο, για να ψάλῃ, καὶ ἐγώ, πῆγα στὸ στασίδι πίσω ἀπὸ τὸν ψάλτη» παρακολουθοῦσα κι ἔψελνα σιγανά. Κάποιο στιγμή ἦρθε μιὰ γυναίκα με μαῦρα σχετικὰ νέα, στάθηκε δίπλα μου καὶ συνέχεια με κοιτοῦσε, με κοιτούσε, ἔκανε τὸν σταυρό της, με κοιτοῦσε, ἔκανε τὸν σταυρό της... Εἶχα ἀγανακτήσει. «Βρέ, παιδάκι μου, ἔλεγα μέσα μου, τί σοὶ ἄνθρωπος εἶναι αὐτή; Μέσα στὸν κόσμος, μέσα στὴν ἐκκλησία, τί κοιτάζει ἔτσι;». Ἐγὼ τὶς ἀδελφές μου, ὅταν περνοῦσαν στὸν δρόμο δίπλα μου, δὲν τὶς ἔβλεπα (...), εἶχα κάτι τέτοιες ἀκρότητες. Μόλις λοιπὸν τελείωσε ή Θεία Λειτουργία, πῆγε αὐτὴ ή μαυροφόρα καὶ παρακάλεσε τὸν ἱερέα να μοῦ πῆ να πάω στὸ σπίτι της,

γιατι ἔμοιαζα πολὺ μὲ τὸ παιδί της πού εἶχε σκοτωθῆ στὸν πόλεμο! Ὅταν πῆγα στὸ σπίτι της, εἶδα τὴν φωτογραφία τοῦ παιδιοῦ της, πραγματικά, μοιάζαμε σὰν ἀδέλφια! Αὐτὴ ἢ καημένη μὲ κοιτοῦσε μέσα στὴν ἐκκλησία καὶ ἔκανε τὸν σταυρό της σὰν νὰ ἔβλεπε τὸ παιδί της. Κι ἐγὼ ἔλεγα: «Τὴν ἀθεόφοβη, μέσα στὴν ἐκκλησία πῶς κοιτάζει!». Ὡ, μετὰ ξέρετε πῶς μὲ εἶχε λειώσει αὐτὸ τὸ περιστατικό; «Γιὰ δές, εἶπα, ἐσὺ νὰ ἔχης τέτοιους λογισμούς, ὅτι ποιὸς ξέρει τί γυναῖκα εἶναι καὶ μέσ' στὴν ἐκκλησία νὰ μὴ ντρεπεται καθόλου..., καὶ αὐτὴ ἢ φουκαριάρα νὰ ἔχη χάσει τὸ παιδί της καὶ νὰ ἔχη τὸν καημό της!» (E 114).

— Ὅταν ἦμουν στὴν Ἱερὰ Μονὴ Στομίου, ἔμαθα γιὰ μιὰ συμμαθήτριά μου ἀπὸ τὸ Δημοτικὸ ὅτι εἶχε παραστρατήσει καὶ ἔκανε ζημιὰ κάτω στὴν Κόνιτσα. Προσευχόμενοι λοιπὸν νὰ τὴν φωτίσει ὁ Θεὸς νὰ ἀνεβῆ στὸ μοναστήρι, γιὰ νὰ τῆς μιλήσω. Εἶχα ξεχωρίσει καὶ μερικά κομμάτια περὶ μετανοίας ἀπὸ τὴν Ἁγία Γραφή καὶ ἀπὸ Πατερικά. Μιὰ μέρα λοιπὸν ἦρθε μὲ δύο ἄλλες γυναῖκες. Μιλήσαμε καὶ ἔδειξε ὅτι κατάλαβε. Στὴν συνέχεια ἐρχόταν συχνά μὲ τὸ παιδί της καὶ ἔφερνε κεριά, λάδι, λιβάνι γιὰ τὸν ναό. Μιά φορὰ κάποιοι γνωστοὶ προσκυνητὲς ἀπὸ τὴν Κόνιτσα μοῦ λένε: «Πάτερ, αὐτὴ ἢ γυναῖκα ὑποκρίνεται. Ἐδῶ φέρνει κεριά καὶ λιβάνι καὶ κάτω συνεχίζει μὲ τοὺς ἀξιωματικούς».

Ὅταν ξαναῆρθε, τὴν βρῆκα στὴν ἐκκλησία νὰ ἀσπάζεται τις εἰκόνες, καὶ τῆς ἔβαλα τις φωνές: «Φύγε ἀπὸ ἔδω, τῆς εἶπα, ἔχεις βρωμίσει ὅλη τὴν περιοχὴ!...». Ἡ καημένη ἔφυγε κλαίγοντας. Δὲν πέρασε πολλή ὥρα καὶ αἰσθάνθηκα μεγάλο σαρκικὸ πόλεμο. «Τί εἶναι αὐτό; λέω. Ποτέ μου δὲν εἶχα τέτοιον πειρασμό. Τί συμβαίνει;». Δὲν μπορούσα νὰ βρῶ τὴν αἰτία. Κάνω προσευχή, τὰ ἴδια, ὅποτε παίρνω τὸν ἀνήφορο γιὰ τὴν Γκαμήλα. «Καλύτερα νὰ μὲ φᾶνε οἱ ἀρκοῦδες», εἶπα. Προχώρησα ἀρκετὰ μέσα στὸ βουνό, ὁ πειρασμὸς δὲν ὑποχωροῦσε. Βγάζω τότε ἓνα τσεκουράκι πού εἶχα κρεμασμένο στὴν μέση μου καὶ δίνω τρεῖς τσεκουριές στὸ πόδι μου, μήπως καὶ μὲ τὸν πόνο φύγη ὁ πειρασμός. Τὸ παπούτσι γέμισε αἷμα, ἀλλὰ τίποτε. Σὲ μιὰ στιγμή ἦρθε στὸν νοῦ μου ἐκείνη ἢ γυναῖκα καὶ τὰ λόγια ποῦ τῆς εἶχα πεῖ. «Θεέ μου, εἶπα τότε, ἐγὼ γιὰ λίγο ἔζησα αὐτὴν τὴν κόλαση καὶ δὲν μπορῶ νὰ τὴν ἀντέξω, κι αὐτὴ ἢ ταλαίπωρη πού ζῆ συνέχεια αὐτὴν τὴν κόλαση!... Συγχώρεσέ με πού τὴν κατέκρινα». Ἀμέσως ἔνιωσα μιὰ δροσιὰ θεϊκή καὶ ἔξαφανίσθηκε ὁ πόλεμος. Βλέπεις τί κάνει ἢ κατάκριση; (E 105).

— Όταν ήμουν στην Μονή Στομίου, γνώρισα έναν πολύτεκνο οικογενειάρχη που ήταν αγροφύλακας σε ένα χωριό της Ήπειρου, απόσταση τεσσερισημίσι ώρες με τα πόδια από την Κόνιτσα, όπου έμενε ή οικογενειά του. Είχε έννέα παιδιά. Έπειδή ο δρόμος για τὸ χωριὸ περνοῦσε ἔξω ἀπὸ τὸ μοναστήρι, ὁ αγροφύλακας αὐτὸς ἐρχόταν, καὶ ὅταν πήγαινε στὴν ὑπηρεσία του, ἀλλὰ καὶ ὅταν ἐπέστρεφε. Ὅποτε ἐπέστρεφε ἀπὸ τὸ χωριό, γιὰ νὰ πάη στὸ σπίτι του, με παρακαλοῦσε νὰ ἀνάψη ὁ ἴδιος τὰ κανδήλια. Ἄν καὶ ἔχυνε κάτω λάδια, τὸν ἄφηναν νὰ τὰ ἀνάβη, προτιμοῦσαν νὰ καθαρίσω μετὰ τὶς πλάκες τοῦ Ναοῦ, παρὰ νὰ τὸν λυπήσω. Ὅταν ἔφευγε ἀπὸ τὸ μοναστήρι, τριακόσια μέτρα περίπου πιὸ ἔξω, ἔρριχνε πάντα μιὰ ντουφεκιά! Αὐτὸ δὲν μποροῦσαν νὰ τὸ ἐξηγήσω, γι αὐτὸ ἀποφάσισα νὰ τὸν παρακολουθήσω ἀπὸ τὴν στιγμή που θὰ ἔμπαινε μέσα στὸν Ναὸ μέχρι νὰ πάρη τὸν δρόμο γιὰ τὴν Κόνιτσα. Ἄναβε λοιπὸν πρῶτα τὰ κανδήλια μέσα στὸν Ναὸ καὶ ὑστερα ἔβγαινε στὸν νάρθηκα. Ἀφοῦ ἄναβε καὶ ἐκεῖ τὴν κανδήλια που ἦταν πάνω ἀπὸ τὴν εἴσοδο, μπροστὰ στὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας, βουτοῦσε τὸ δάκτυλό του στὴν κανδήλια, γονάτιζε, ἄπλωνε τὰ χέρια του πρὸς τὴν εἰκόνα καὶ ἔλεγε: «Παναγία μου, έννια παιδιά ἔχω, οἰκονόμησέ τα λίγο κρέας». Ἄλειφε στὴν συνέχεια τὸ στόχαστρο στὴν κάννη τοῦ ντουφεκιοῦ με τὸ λαδάκι που εἶχε στὸ δάκτυλο, καὶ ἔφευγε. Τριακόσια μέτρα ἔξω ἀπὸ τὴν μονή, ὅπου ὑπῆρχε μιὰ μουριά, τὸν περίμενε ἓνα ἀγριοκάτσικο. Ἐρριχνε, ὅπως ἀνέφερα, μιὰ ντουφεκιά, τὸ σκότωνε, τὸ κατέβαζε κάτω σὲ μιὰ σπηλιά, τὸ ἔγδερνε καὶ τὸ πηγαινε στά παιδιά του. Αὐτὸ γινόταν κάθε φορά που θὰ ἐπέστρεφε ἀπὸ τὴν δουλειά του. Θαύμασα τὴν πίστη τοῦ αγροφύλακα καὶ τὴν πρόνοια τῆς Παναγίας. Μετὰ ἀπὸ εἴκοσι πέντε χρόνια ἦρθε καὶ με βρῆκε στὸ Ἅγιον Ὄρος. Κάποια στιγμή τὸν ρώτησα αὐθόρμητα: «Τί κάνουν τὰ παιδιά σου; Ποῦ βρίσκονται;». Καὶ ἐκεῖνος ἄπλωσε πρῶτα τὸ χέρι του πρὸς τὸν Βορρᾶ καὶ εἶπε «ἄλλα στὴν Γερμανία» καὶ μετὰ ἄπλωσε τὸ χέρι του πρὸς τὸν Νότο καὶ εἶπε «καὶ ἄλλα στὴν Αὐστραλία· δόξα τῷ Θεῷ ἔχουν τὴν ὑγεία τους». Διατηροῦσε αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος καὶ τὴν πίστη του, ἀλλὰ καὶ τὸν ἑαυτὸ του ἀγνὸ ἀπὸ ἄθεες ἰδεολογίες, γι' αὐτὸ καὶ ὁ Θεὸς δὲν τὸν ἄφησε. (B 249).

— Μιὰ φορὰ κατέβαινα βιαστικός ἀπὸ τὴν Ἱερὰ Μονή Στομίου, νὰ πάω στὴν

Κόνιτσα για μιὰ ἐπείγουσα δουλειά. Σὲ ἓνα δύσκολο σημεῖο τοῦ δρόμου - Γολγοθᾶ τὸ ἔλεγα - συνάντησα ἓναν γνωστὸ τοῦ μοναστηριοῦ, τὸν μπαρμπα-Ἀναστάση, μὲ τρία ζῶα φορτωμένα. Ἀπὸ τὴν πολλή ἀνηφόρα εἶχαν ἀναποδογυρισθῆ τὰ σαμάρια τους καὶ ἓνα ζῶο ἦταν κοντὰ στὸν γκρεμὸ καὶ κόντευε νὰ πέση κάτω. «Ὁ Θεὸς σ' ἔστειλε, Πάτερ», μοῦ εἶπε ὁ μπαρμπα-Ἀναστάσης. Τὸν βοήθησα νὰ τὰ ξεφορτώσουμε καὶ νὰ τὰ ξαναφορτώσουμε, τὰ βάλουμε καὶ στὸν δρόμο καὶ τὸν ἄφησα. Ὅταν προχώρησα ἀρκετά, ἔφθασα σὲ ἓνα σημεῖο ὅπου μόλις πρὶν λίγο εἶχε γίνει κατολίσθηση σὲ μῆκος τριακόσια μέτρα καὶ εἶχε φαγοθῆ τὸ μονοπάτι. Δένδρα καὶ πέτρες εἶχαν κατεβῆ στὸ ποτάμι. Ἄν δὲν καθυστεροῦσα, θὰ βρισκόμουν ἐκεῖ τὴν ὥρα ἀκριβῶς πού ἔγινε ἡ κατολίσθηση. «Μπαρμπα-Ἀναστάση, εἶπα, μ' ἔσωσες.

Ὁ Θεὸς σ' ἔστειλε». (B 254).

— Ἀπὸ μικρὸς μπορεῖ ὁ ἄνθρωπος νὰ βοηθηθῆ, γιὰ νὰ συλλάβῃ τὸ βαθύτερο νόημα τῆς ζωῆς καὶ νὰ χαίρεται σωστά. Ὅταν ἦμουν μικρός, τὰ περνοῦσα τὰ παιδιὰ στὸ τρέξιμο. Ἐκεῖνα δὲν μὲ ἄφηναν νὰ τρέξω, μὲ ἔδιωχναν. «Προσφυγόπουλο» μὲ ἔλεγαν. Πήγαινα μετὰ στὴν μάνα μου μὲ κλάματα. «Τὶ ἔχεις καὶ κλαῖς;», μοῦ ἔλεγε ἐκείνη. «Δὲν μ' ἀφήνουν τὰ παιδιὰ νὰ τρέξω», τῆς ἔλεγα. «Θέλεις νὰ τρέξης; νὰ αὐλή, τρέξε. Γιατὶ θέλεις νὰ τρέχῃς ἐκεῖ, γιὰ νὰ σὲ βλέπουν οἱ ἄλλοι καὶ νὰ σοῦ λένε μπράβο; Αὐτὸ ἔχει ὑπερηφάνεια». Ἄλλη φορὰ ἤθελα νὰ παίξω μὲ τὸ τόπι καὶ δὲν μὲ ἄφηναν τὰ παιδιὰ. Πήγαινα πάλι στὴν μάνα μου κλαίγοντας. «Τὶ ἔγινε, γιατί κλαῖς πάλι;», μὲ ρωτοῦσε.

«Δὲν μ' ἀφήνουν τὰ παιδιὰ νὰ παίξω μὲ τὸ τόπι!», τῆς ἔλεγα. «Αὐλή μεγάλη ἔχουμε, τόπι ἔχεις, παίξε ἐδῶ. Τὶ θέλεις νὰ σὲ βλέπουν οἱ ἄλλοι, γιὰ νὰ σὲ καμαρώνουν; Αὐτὸ ἔχει ὑπερηφάνεια». Τότε σκέφθηκα: «Δίκαιο ἔχει ἡ μητέρα». Ἐτσι σιγά-σιγά δὲν ἤθελα οὔτε νὰ τρέχω οὔτε νὰ παίξω τὸ τόπι μπροστὰ στὸν κόσμο, γιατί κατάλαβα ὅτι αὐτὸ εἶχε μέσα ὑπερηφάνεια. (B 348).

Φίλε του περιοδικού θυμήσου, ἔστειλες τὴ συνδρομὴ σου;

Η περιώνυμη, πέτρινη «γέφυρα Κόνιτσας» στον Αώο

ΤΟΥ ΘΩΜΑ Β. ΖΙΩΓΑ

Μέρος Β'

(Συνέχεια από το προηγούμενο)

§5 Το παρακάτω άρθρο της εφημερίδας “Γιάνγια-Ιωάννινα”, φύλλο 71, της **2 Νοεμβρίου 1870**:

«Ενθυμούνται οι ημέτεροι αναγνώσται ότι τον **Αύγουστον του 1869** είχε κτισθή γέφυρά τις εκ μιάς αψίδος επί του ποταμού του διερχομένου ενώπιον της πόλεως Κονίτσης, της οποίας το μήκος είχε 53, το πλάτος 4½, το ύψος 29 **μέτρα**, ότι η γέφυρα αυτή μετά τινα καιρόν **συνεπεία αγνώστων αιτιών είχε καταπέσει**. Ήδη γράφουσι εκ της αυτής πόλεως ότι η ρηθείσα γέφυρα **ανεκτίσθη επί του ιδίου σχεδίου** και ότι αι δαπάναι αμφοτέρων των κατασκευών μόλις εις 90.098 γρ. ανεβιβάσθησαν, αίτινες εκαλύφθησαν, **α'** εκ του Ό του ημίσεος φόρου, όπερ είχε δανεισθεί παρά των κατοίκων η **Σεβ. Κυβέρνησις** και δια την κατανάλωσιν του οποίου είχε εκδοθή ακολούθως **Αυτοκρ. Διάταγμα**, συγκειμένου εκ 37.103½ γρ., **β'** εκ των συνδρομών διαφόρων φιλοπάτριδων και των προσφορών των κατοίκων, αναβαινουσών εις γρ. 51.000, **γ'** εκ διαφόρων οικονομιών συμποσουμένων εξ 9.898 γρ.. Αν λάβη τις υπ' όψιν το σύνολον των εργασιών αίτινες εγένοντο προς κατασκευήν της ρηθείσης γεφύρας, είναι αδύνατον να μη αναβιβάση την αξίαν αυτών εις **150 χιλ. γρόσ.** Επομένως η **τελειοποίησις** ενός τοιούτου έργου με μόνον 90 χιλ. γρ. οφείλεται, και τούτο πας τις πρέπει να ομολογήση, εις την **προθυμίαν των εγχωρίων αρχών** και εις την φιλοπατριάν των κατοίκων Κονίτσης». [Πηγή: Αναδημοσίευση Κ. Κωστούλας, όπ..π., Παράρτημα, σελ. 27 | Νέα αναδημοσίευση περ. “Κόνιτσα”, τεύχ. 124/2005, σελ. 337-338, από τον Χαρίλ. Γκούτο].

Παρατήρηση 5.α : Επισημαίνω την αναφερόμενη εδώ και στις **§1** και **§2** του ΜΕΡΟΥΣ Β' συμμετοχή στη δαπάνη του έργου της «σεβαστής Κυβερνήσεως», την οποία αποσιωπά ή αγνοεί ο Ι. Λαμπρίδης στο κείμενό του που πιο πάνω κατέγραψα. Αφεύκτως, η συμμετοχή αυτή, για την εκταμίευση της οποίας εκδόθηκε ειδικό «Αυτοκρ. Διάταγμα», σημαίνει ότι συστάθηκε εγγράφως εργολαβία για την κατασκευή του έργου. Η σημειούμενη από τον Ι. Λαμπρίδη αθροιστική χρηματική δαπάνη των 120.000 γρ. είναι ο μέσος όρος των δαπανών 90.000 και 150.000 γρ, που αναγράφονται στο παρόν ειδησεογραφικό έγγραφο, ενώ παρατηρείται κάποια απόκλιση στο ποσό των χορηγιών. Πρόσφατα, χωρίς τεκμηρίωση, γράφτηκε ότι «κόστισε 180.00 γρόσια», [στο βιβλίο “Τα πετρογιόφυρα της Ηπείρου”, Ιωάννινα 2012/3, σελ. 73, έκδοση Υπηρεσίας Νεωτέρων Μνημείων και Τεχνικών Έργων (Περιφέρεια Ηπείρου)].

Παρατήρηση 5.β : Η μονάδα μήκους στο κείμενο είναι λάθος· γράφτηκε «μέτρο (μ)» αντί του σωστού «πήχυς (π)». Όρα σχετικώς παρατήρηση **§4/4.α** του ΜΕΡΟΥΣ Β',

όπου το άνοιγμα τίθεται 54 π., ενώ εδώ το μήκος/άνοιγμα ορίζεται 53 π, δηλ. $53 \times 0,6481 = 34,35$ μ, που είναι ως έγγιστα το αληθές 35,60 μ. Το πλάτος/φάρδος είναι 4,50 π, δηλ. $4,50 \times 0,6481 = 2,92$ μ, που προσεγγίζει το πραγματικό 3,00 μ. Το ύψος είναι 29 π, δηλ. $29 \times 0,6481 = 18,80$ μ, που είναι παραπλήσιο με το υπάρχον 19,25 μ.

Παρατήρηση 5.γ : Στο κείμενο, γραμμένο την 02-11-1870, ρητά αναφέρεται «*η τελειοποίησης ενός τοιούτου έργου με μόνον 90 χιλ. γρόσ. οφείλεται, ...*». Αυτό σημαίνει πως η γέφυρα είχε ήδη περατωθεί περί τα τέλη Σεπτεμβρίου 1870, γεγονός απόλυτα συμβατό με τη γραφή «*θέλουσι περατωθή εντός ολίγου*» της §3 και το «*εγένετο (1870)*» που παραδίδει ο Ι. Λαμπρίδης στο προταχθέν απόσπασμα εκ του βιβλίου του [ιδέ ΜΕΡΟΣ Α']. Συνεπώς, ελέγχεται ως λαθεμένη η χρονολογία 1871 που αναφέρεται από πολλούς ως έτος ολοκλήρωσης του έργου, [π.χ. στο βιβλίο της παρατήρησης 5.α της ΥΝΜΤΕ (Περιφέρεια Ηπείρου), σελ. 73 | και στον "Οικοτουριστικό οδηγό ΚΟΝΙΤΣΑΣ-ΜΑΣΤΟΡΟΧΩΡΙΩΝ", Ιωάννινα 2008, σελ. 98, έκδοση Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ιωαννίνων (Ήπειρος Α.Ε.) | όρα και σημ. 1].

5. Το ότι ο Κώστας Μπέκας έφτιαξε επιτυχώς το 1866 τη «γέφυρα Πλάκας» και ο «Μαστρογιώργης Κονιτσιώτης» το 1863 την ίδια γέφυρα που κατέπεσε, το λαμβάνω ως δεδομένο εκ της βιβλιογραφίας, μιας και αυτό δεν είναι το αντικείμενο του παρόντος άρθρου. Σχετικώς ιδέ: Νικ. Χ. Παπακώστας, "Ήπειρωτικά - Αθαμανικά", Αθήναι 1967, σελ. 428-432 | Αποσπάσματα απομνημονευμάτων Νικ. Κ. Μπέκα (1859-1962), στο άρθρο "Το γεφύρι της Πλάκας", στον τόμο 1977 "Πράμαντα Τζουμέρκων Ιωαννίνων", σελ. 196-198 | Σπ. Μαντάς, 17^ο άρθρο "Του Μάστορο-Μπέκα το δίκαιο...!", στην εφημ. "Ήπειρωτικά Νέα", φύλλο 116/2000 | και άλλοι. Σοβαρές ενστάσεις μου για την ορθότητα μερικών στοιχείων εμπεριέχονται στις σημ. 6, 21 και 22 του παρόντος άρθρου.

Κανείς και ποτέ δεν έγραψε ότι τη «γέφυρα Πλάκας» το 1866 την έκτισαν Πυρσογιαννίτες τέκτονες. Οι τυχόν τέτοιες αναφορές θα σχετίζονται με τη γέφυρα του 1863 που κατέπεσε, με ανάδοχο τον «Μαστρογιώργη Κονιτσιώτη». Αντίθετα, όλοι έγραψαν ότι επιχώριοι Τζουμερκιώτες ήσαν οι χτίστες που την έφτιαξαν το 1866, όπως ήταν και ο εργολάβος Κ. Μπέκας.

Από βάσκανη τύχη, πολύ πρόσφατα, την 1-02-2015 ξημερώματα Κυριακής, όταν ακόμη γραφόταν το πρωτόλειο του παρόντος άρθρου, ύστερα από πολυήμερες κατακλυσμιαίες βροχές και την πίεση σφοδρότατου ανέμου, ο αιθεροπέτης θόλος της «γέφυρας Πλάκας», αυτό το θαυμαστό δημιούργημα του Κ. Μπέκα, κατέρρευσε. Με δεδομένο ότι τα περίξ χωριά των Τζουμέρκων είχαν το 1866 πολλούς και άξιους κτίστες, εκείνη την αποφράδα ημέρα από την τηλεόραση (ΑΝΤ1) ακούστηκε το παράδοξο «*το είχε κτίσει το 1866 ο πρωτομάστορας Κ. Μπέκας από το χωριό Πράμαντα των Τζουμέρκων και Πυρσογιαννίτες μάστορες*». Είναι σαν να ακούμε το αντίστροφο παράλογο, ότι τη «γέφυρα Κόνιτσας» την έκτισε πρωτομάστορας από τα Μαστοροχώρια της Κόνιτσας και κτίστες από τα μακρινά Τζουμέρκα. Οι Πυρσογιαννίτες κτίστες, εκείνη την εποχή, εργάζονταν σε μικρά ή μεγάλα, ανάλογα με το έργο, «μπουλούκια» συγχωριανών ή κοντοχωριανών μαστόρων, με δικό τους αρχιμάστορα. Αποκλείεται ένας αλαργινός Τζουμερκιώτης να είναι αρχηγός ενός τέτοιου, πολυπληθέστατου για την περίπτωση, «μπουλουκιού» μαστόρων από την Πυρσόγιαννη.

§6 Συμπληρωματικώς προς τα παραπάνω, η ακόλουθη **διακήρυξη**, στην εφημερίδα “Γιάνγια-Ιωάννινα”, φύλλο 96, της **19 Απριλίου 1871**, για εκδήλωση ενδιαφέροντος και κατάθεση μειοδοτικών προσφορών προς εκτέλεση του έργου «γέφυρα Παλδούμας», στον Άραχθο ποταμό, από την τότε Διοίκηση Ιωαννίνων (βιλαέτι):

«**ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΒΙΛΑΕΤΙΟΥ. Επίσημος δηλοποίησης.** Εκτίθεται εις μειοδοσίαν η κατασκευή της γεφύρας Παλδούμας, κειμένης εις απόστασιν έξ ωρών από την πόλιν μας επί της οδού Τρικκάλων, και περί ης αφίκετο υψηλός ιραδές, υπό τους ακόλουθους όρους· η μεν ξυλική, ήτις θέλει χρησιμεύσει δια την κατασκευήν των αψίδων, θέλει δοθή παρά της Κυβερνήσεως, η πέτρα, ο σίδηρος και άπασα η εργασία θέλει τεθή παρά του εργολάβου, **το μήκος αυτής θέλει είσθαι 53, το ύψος 29 και το πλάτος 4½ μέτρων**· εφέτος θέλουσι κτισθή μόνον τα ποδαρικά και το ερχόμενον έτος αι αψίδες· εάν, είτε εν καιρώ της κατασκευής είτε μετά την διεκπεραίωσιν· μετά εν έτος ήθελε πέσει και χαλάσει, ο εργολάβος θέλει είσθαι υπεύθυνος να την κατασκευάση εκ νέου· θέλει λάβει προπληρωτέα 100.000 γρόσια, και 100.000 αφού τελειώσουν τα ποδαρικά και αρχίση η κατασκευή των αψίδων, και 50.000 γρόσια όταν τελειώση η γέφυρα. Υπό τους όρους τούτους τουτέστι ν’ αναλάβωσι την κατασκευήν της εν λόγω γεφύρας δια 250.000 γρ. παρουσιάσθησαν **με την εγγύησιν του τραπεζίτου Κ. Ι. Λούλη ο κάλφας Γεώργιος Φουρουντζής εκ Προσόγιανης και ο Ευαγγέλης εκ Μολίστης**, εις τους οποίους θέλει γινή και η παραχώρησις. Εάν δε υπάρχη τις δυνάμενος ν’ αναλάβη την εργολαβίαν υπό τους ανωτέρω όρους και να εκπέση τι πρέπει από τούδε να εμφανισθή ενώπιον του Διοικητικού Συμβουλίου του Βιλαετίου Ιωαννίνων μέχρι της **10^{ης} Μαΐου 1871**». [Πηγή: Αρχείο Εφορείας Αρχαιοτήτων Ιωαννίνων | Αναδημοσίευση Κ. Κωστούλας, όπ.π., Παράρτημα σελ. 35].

Παρατήρηση 6.α : Μοναδική προτεινόμενη διόρθωση στο παραπάνω κείμενο, είναι το «Κ. Ι. Λούλη» να γίνει «κ. Ι. Λούλη». Τούτο το κείμενο που διασυνδέει τον κ. Ι. Λούλη, ως τραπεζίτη εγγυητή για άλλη γέφυρα και όχι ως χορηγό, με τον κάλφα «Γεώργιο Φουρουντζή εκ Προσόγιανης», πριν καν συμπληρωθεί έτος από την αποπεράτωση της «γέφυρας Κόνιτσας», επιδέχεται διπλή ανάγνωση, ως προς το εάν ο «Γιώργος/Ζιώγας Φρόντζος» είναι αυτός που την έχτισε· αρνητική ή θετική κατά περίπτωση, οι οποίες πιο κάτω στις §β και §δ του ΜΕΡΟΥΣ Γ΄ παρουσιάζονται. Επειδή το κείμενο είναι «επίσημος δηλοποίησης» των Αρχών του βιλαετίου, δηλ. το επίσημο τουρκικό έγγραφο γραμμένο στα ελληνικά, και όχι κάποια μεταγραφή δημοσιογραφική, πρέπει τα εν αυτό να λαμβάνονται με την ακριβή τους γραφή, οπότε δεν είναι καθόλου βέβαιο ότι το «Φουρουντζής» και το «Φρόντζος» είναι ένα και το αυτό, παρόλο που φαίνονται παραπλήσια, ούτε και ότι γράφτηκε έτσι «πιθανότατα από άγνοια του δημοσιογράφου, που το έγγραψε» [ιδέ βιβλίο σημ. 7, σελ. 219, στο τέλος]. Άλλωστε, οι απαντώμενες γραπτές ή προφορικές παραλλαγές του επώνυμου «Φρόντζος» είναι: Φρόζος, Φρούντζος, Φρέντζος, Φράντζος [«Φραντζάδικα/Φρεντζάδικα» λέγονται τα κτήματά τους στο χωριό Οξυά (Σέλτσιν)], ουδέποτε όμως Φουρουντζής. Η τουρκογενής επαγγελματική κατάληξη **-ci/-τζής**, γεννά σκέψεις και για άλλον Πυρσογιαννίτη κάλφα, άγνωστο τώρα σε μας, που έφερε αυτό το ταιριαχτό

σε τέκτονα παρωνύμιο (όχι επώνυμο, γιατί οι οθωμανικές Αρχές χρησιμοποιούσαν το πατρώνυμο στα επίσημα έγγραφα), δηλ. έφτιαχνε σπίτια με «φουρούσι/Τουρκ. fürüz» και θα τον αποκαλούσαν Φουρου(ν)ιτζή.

Παρατήρηση 6.β : Μόνο από το κείμενο της διακήρυξης είναι αδύνατον να επιβεβαιωθεί αν κατακυρώθηκε τελικά η «γέφυρα Παλδούμας» στον «Γεώργιο Φουρουιτζή εκ Προσόγιανης», γιατί παραμένει αναπόδεικτο ότι δεν παρουσιάστηκαν και άλλοι ενδιαφερόμενοι εργολάβοι γεφυροποιοί, στο απομείνον χρονικό διάστημα των 21 ημερών, (από 19-04-1871 μέχρι 10-05-1871), που έληγε η προθεσμία κατάθεσης προσφορών.

Παρατήρηση 6.γ : Εκ του προϋπολογισμού 250.000 γρ., έναντι 150.000 γρ. που ήταν η αξία της «γέφυρας Κόνιτσας» κατά την §5 του ΜΕΡΟΥΣ Β', καταφαίνεται ότι οι αναφερόμενες στη διακήρυξη διαστάσεις της «γέφυρας Παλδούμας» είναι όντως σε μέτρα και όχι σε πήχεις. Αριθμητικά μόνον είναι όμοιες με αυτές τις «γέφυρας Κόνιτσας» της §5/5.β του ΜΕΡΟΥΣ Β', που είναι όμως σε πήχεις (1 π = 0,6481 μ). Εξ αυτού, η εύρεση του προϋπολογισμού, με αναγωγή στην αξία της «γέφυρας Κόνιτσας», δίδεται από τη σχέση $150.000/0,6481 = 231.500$ γρ., δαπάνη που ελάχιστα υπολείπεται από τον προϋπολογισμό των 250.000 γρ.. Η διαφορά οφείλεται στο ότι η «γέφυρα Κόνιτσας» είναι μονότοξη, ενώ η «γέφυρα Παλδούμας» προβλεπόταν να έχει «αψίδες», δηλ. θα ήταν πολύτοξη. Το κονδύλι αυτό είχε χορηγηθεί από την κεντρική Κυβέρνηση το προηγούμενο έτος 1870 [ιδέ Κ. Κωστούλα, όπ.π., Παράρτημα, σελ. 29, "Γιάνγια-Ιωάννινα", φύλλο 78/30-11-1870]. Τα παραπάνω δείχνουν ότι οι τότε μηχανικοί στο βιλαέτι Ιωαννίνων έκαναν σωστά τη δουλειά τους.

Παρατήρηση 6.δ : Αμφίβολο είναι αν έγινε ποτέ αυτό το πολυδάπανο δημόσιο έργο, του οποίου «αι αψίδες» θα χίζονταν το «ερχόμενο έτος», δηλ. το 1872. Οι Πυρσογιαννίτικες πηγές, [όρα σημ. 13], το εμφανίζουν ως βέβαιο γεγονός, πράγμα που δεν επαληθεύεται από τα ακολουθούντα εδώ στοιχεία, χωρίς καν να συνυπολογισθεί η ασυνέπεια της τουρκικής Διοίκησης και η οικονομική κρίση που ενέσκηψε τότε στο οθωμανικό Κράτος, που κατέληξε σε επίσημη χρεοκοπία το 1875. Η κατασκευή αυτής της νέας γέφυρας στην Μπαλντούμα ακυρώθηκε και δεν έγινε ποτέ, όπως επιβεβαιώνουν δημοσιεύματα της εποχής. Τον Σεπτέμβριο του 1871, άρχισαν οι χωματουργικές εργασίες, ύστερα από συμφωνία «μετά τινος εργολάβου(;;)», αλλά διακόπηκαν για την επόμενη Άνοιξη, λόγω ραγδαίων βροχοπτώσεων. Τον Ιούνιο του 1873, αναφέρεται ότι η παρασυρθείσα πριν 15 έτη, (δηλ. περί το 1858), γέφυρα δεν είχε κατορθωθεί να ανοικοδομηθεί ακόμη. Τον Νοέμβριο του 1878, γράφεται ότι το έργο της ανέγερσης της γέφυρας «έμεινε μέχρι του σημείου τούτου», δηλ. ως είχε προκηρυχθεί το 1871, άρα ανεκτέλεστο. Τον Δεκέμβριο του 1893, δίνεται παραγγελία σιδηράς γέφυρας μήκους 45,20 μ στη Γαλλία και προπληρώθηκε το μισό της αξία της. Και για το δρόμο προς Μέτσοβο γράφεται το 1894: «... έχουν να αποτελειώσουν τον προ εξαετίας αρχισμένον δρόμον Ιωαννίνων-Μετσόβου και έκτοτε εγκαταλειφθέντα εις την καταστροφήν. ...». [Για τα παραπάνω όρα Κ. Κωστούλας, όπ.π., Παράρτημα, φύλλα εφημ. "Γιάνγια-Ιωάννινα", με αριθμούς: 117/13-9-1871,

202/11-6-1873, 467/15-11-1878 και “Φωνή της Ηπείρου” φύλλα 68/31-12-1893 και 70/14-01-1894].

Παρατήρηση 6.ε : Σε όλα αυτά προστίθεται και το πραγματικό γεγονός, ότι γέφυρα με τις **διαστάσεις** που περιγράφονται στη διακήρυξη (πλάτος 4,50 μ και τεράστιο ύψος 29,00 μ) δεν ανιχνεύτηκε από κανέναν μέχρι σήμερα στην Μπαλντούμα. Ένα τόσο μεγάλο πολύτοξο γεφύρι θα άφηνε οπωσδήποτε τα υλικά χνάρια του εκεί, απ’ όπου περνούσε η οδός προς Τρίκαλα και προϋπήρχε γέφυρα «... επωνυμούμενη της **Βαλδούμης ή της Κυράς, ην η μήτηρ του Καλιό-πασά (1762) έκτισεν.**», [κατά τον Ι. Λαμπρίδη, ιδέ σημ. 1], καθώς και παρακείμενο χάνι. Τα διασωζόμενα εκεί δυο πολύ κοντινά ακρόβαθρα δυο παράλληλων γεφυρών, στην αριστερή όχθη του Άραχθου, δεν έχουν πλάτος 4,50 μ, οπότε σωστά γράφεται: «... Σε κάθε περίπτωση, είτε ταυτίζονται, είτε όχι τα παραπάνω, (με τη γέφυρα της Κυράς), πρέπει να θεωρούμε βέβαιο, ότι **είναι προγενέστερα του Ζιώγα Φρόντζου.**», [όρα άρθρο σημ. 7, σελ. 244-251, με τις σχετικές λεπτομέρειες].

Παρατήρηση 6.στ : Πρέπει να προσεχθεί ότι ο κ. Ι. Λούλλης χορηγεί για τη «γέφυρα Παλδούμας» εγγύηση, δηλ. τραπεζική εγγυητική επιστολή υπέρ ενός εργολάβου, και **δεν προτείνει** στις Αρχές εργολάβο, όπως ανακριβώς γράφτηκε, [Σπ. Μαντάς, άρθρο σημ. 16, σελ. 83]. Η πρόταση και η επιλογή ανήκει αποκλειστικά στη δικαιοδοσία των Αρχών και όχι σε κάθε ιδιώτη τραπεζίτη.

§7 Τα στοιχεία που παραδίδει ο Ι. Λαμπρίδης στα εκδοθέντα το 1880 βιβλία του, [όρα σημ. 1], και έχουν καταχωρηθεί πιο πάνω στο ΜΕΡΟΣ Α΄, σελ. 141, είναι οπωσδήποτε έγκυρα τεκμήρια, επειδή γράφτηκαν μόλις 6 χρόνια μετά το πέρας της ανέγερσης της «γέφυρας Κόνιτσας», δηλ. το 1876, και ήσαν ακόμη νωπά στη θύμηση των ανθρώπων.

Ορειβατικός Σύλλογος Κόνιτσας. Καροντία 2.1.1977

Άγαθμα των βράχων

της Γιαννούχου-Ντάφλη Φωτεινής

Το χιόνι ακόμη δεν σκέπασε τη σεμνή μορφή σου
οδοιπόρησες στη σκέψη και στο διάβασμα
και στέκεις με ταπεινότητα στη Νεμέρτσικα
ανταύγειες ήλιου περιλούζουν το τοπίο
στεφανώνεις το βουνό, απ' τα σπλάχνα του γεννήθηκες
αρνείσαι κάθε περιπτώ πενθείς τον πολιτισμό μας
δεν σαρκάζεις παρά μόνο λυπάσαι
ντύνεις αρμονία την ψυχή μου κάθε αυγή
όταν σε ατενίζω με ευλάβεια περισσή
σαν νά έζησες κάποτε σπουδαία και στέκεις εκεί
μόνον ένας γλύπτης θεός, άγαλμα άκραντο,
θα ταίριαζε τη γνώση, τη σοφία στα βράχια του βουνού
Μύστης θεού και ανθρώπου, θανάτου και ζωής
οδηγητικά μάτια περιθάλλουν τη ροή του ποταμού
τον εύφορο κάμπο το πυκνό δάσος της Τύμφης.
Απογυμνώνεις τους γήινους προφήτες
η μητέρα γή σε έλουσε με αθάνατο νερό
να καθρεφτίζεις την αύρα την
πνευματική αυτονομία με καθαρή συνείδηση
ξαπλώνεις το φως με ηρωική στοργή
βύθισες ρίζες στα βράχια και βγήκε νερό
από γνήσια πηγή να ξεδιψάσουν
τα παλλόμενα αιτήματα του καιρού μας
στην άγρυπνη φροντίδα σου
θα αναπαυθεί ο άνθρωπος της ελεύθερης αγάπης
της σκέψης, ο άνθρωπος που θα καλλιεργεί τη γή
ο αδερφός που θλίβεται και ελπίζει για δικαιοσύνη
που αφαιρέθηκε απ' την ακόπαστη σύγχυση
μιας ψευτισμένης κοινωνίας πνευματικής πείνας
Στέκεις εκεί και μας θυμίζεις πως γονατίσαμε
δουλικά στη χρηματολατρεία
και ξεφορτωθήκαμε την πνευματική κληρονομιά
παραπλανημένοι από υλικές κατακτήσεις
ήρθε το λυκόφως των ψυχών
καταλύεις τα νέφη των παθών
με συντροφεύεις με τον ασύγκριτο ρυθμό σου
με τις ψυχές των νεκρών στις άσπλαχνες στράτες
ζυγαριά να ισορροπεί τους ανέμους
στοχαστικός ζωγράφος του σύγχρονου χάους.

Λαογραφικά

ΕΘΙΜΑ ΚΑΙ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΓΑΜΟΥ ΚΑΙ ΑΡΡΑΒΩΝΑ ΤΗΣ ΣΑΜΑΡΙΝΑΣ

Του *Γρηγ. Βέλκου*, διδασκάλου

Τά τραγούδια του Άρραβώνα και του γάμου, που ακολουθούν, τά συνοδεύουμε και μέ τή λαογραφική παρουσίαση τῶν Ἠθῶν καί Ἐθίμων τοῦ Άρραβῶνα καί του Γάμου, μέ τήν πίστη πῶς ἔτσι διασώζουμε τά γραφικά καί πανάρχαια αὐτά ἔθιμα, δίνουμε στά σχετικά τραγούδια ιδιαίτερη ζωντάνια καί προσφέρουμε, στούς μέν Σαμαριναίους, τήν εὐκαιρία νά κάνουν «Ἀνάπλαση παραστάσεων», στους δέ μή Σαμαριναίους, τή δυνατότητα νά κατατοπιστοῦν γιά τό πότε καί γιατί τραγουδιόταν κάθε τραγούδι.

Α. Ἐθιμα καί τραγούδια τοῦ ἀρραβώνα.

Γιά νά καταλάβη κανένας τόν Σαμαρινιώτικο ἀρραβώνα καί γάμο εἶναι ἀπαραίτητο νά γνωρίζη τά παρακάτω:

1.- Οἱ 90 στούς 100 ἀρραβῶνες γίνονταν πάντοτε στή Σαμαρίνα κι ὄχι στά χειμαδιά καί ΠΑΝΤΟΤΕ μετά τόν 15/αὐγούστο, δηλαδή μετά τό μεγάλο πανηγύρι, γιατί οἱ μέρες τοῦ «πανηγυριοῦ, συνήθως, περνοῦσαν μέ τό «νυφοδιάλεγμα». Ἐτσι, μετά τῆς Παναγίας, γίνονταν μέχρι 30-40 ἀρραβῶνες.

2. - Ὅλες οἱ κινήσεις καί οἱ συννενοήσεις γιά τόν ἀρραβώνα γίνονταν πολύ μυστικά. Από φόβο μήπως βρεθοῦν κακοί ἄνθρωποι καί κατηγορήσουν τό γαμπρό στή νύφη ἢ αντίστροφα.

3.- Ἡ πρόταση γιά τόν ἀρραβώνα γινόταν ΠΑΝΤΟΤΕ ἀπό τό «σπίτι» τοῦ νέου. Τήν κοπέλλα δέν τήν «προξένευαν» ΠΟΤΕ.

4. - Ἡ συννενοήση καί ὁ «λόγος» γιά τόν Ἀρραβώνα δινόταν ΠΑΝΤΟΤΕ μεταξύ τῶν δύο πατεράδων. Ἄν ὁ νέος ἦ ἡ νέα δέν εἶχε πατέρα, ἀναλάμβανε τότε ὁ μεγαλύτερος ἀδερφός ἢ κάποιος στενός συγγενής, μεγάλης κάπως ἡλικίας.

5.- Στή Σαμαρίνα δέν ὑπῆρχαν «προξενητάδες» καί «προξενῆτρες».

6.- Ὁ γαμπρός δέν ζητοῦσε ΠΟΤΕ χρήματα γιά προίκα. Ἡ μόνη προίκα τῆς νέας ἦταν εἶδη νοικοκυριοῦ καί διάφορα ὑφαντά (κιλίμια, βελέντζες κ.λ.π.).

7. - Ὁ ἀρραβῶνας κρατοῦσε, συνήθως, ἕνα χρόνο. Στό διάστημα αὐτό ὁ νέος δέν ἔβλεπε τήν ἀρραβωνιαστικιά του καθόλου. Οἱ ἀρραβωνιασμένες κοπέλλες, δέν ἔκαναν καμμιά «δημόσια ἐμφάνιση». Ἦταν διαρκῶς κλεισμένες στό σπίτι γιά νά τοιμάσουν τά προικιά τους κι ὅταν ἐρχόταν ὁ γαμπρός στό σπίτι τους, κρύβονταν γιά νά μή τίς ἰδῆ καθόλου.

8. - Τίς περισσότερες φορές οἱ κοπέλλες ἀρραβωνιάζονταν ἀπ' τόν πατέρα τους δίχως νά ρωτηθοῦν.

9. - Ὁ γάμος γινόταν ΠΑΝΤΟΤΕ στή Σαμαρίνα καί μάλιστα τή μερα τῆς Παναγίας. Ἦταν συνηθισμένο φαινόμενο, τή μερα αὐτή, νά γίνονται περισσότεροι ἀπό

30 γάμοι σ' όλο τό χωριό. Οί 4-5 παπάδες στίς 4 έκκλησιές τής Σαμαρίνας προλάβαν και τους στεφάνωναν όλους.

Μόνο αν ο 15/αυγουστος έπεφτε Σάββατο οί γάμοι γίνονταν τή δεύτερη μέρα, δηλαδή τήν Κυριακή. Οί Σαρμανιώτες δέν έκαναν ΠΟΤΕ γάμο τό Σάββατο.

10. - Οί νέοι και οί νέες τής Σαμαρίνας έπρεπε ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ νά άρραβωνιαστούν Βλάχο. Ο θεσμός αυτός τηροϋνταν, μέ θρησκευτική ευλάβεια, μέχρι πριν από μερικά χρόνια. Και

II.- Τό γενικό πρόσταγμα στό γάμο τό είχε ο νουνός, πού ήταν και τό «ιδιαιτέρα τιμώμενο πρόσωπο».

“Υστερ απ τίς πληροφορίες αυτές άς δοϋμε τά σημαντικώτερα ήθη και έθιμα του άρραβώνα.

Μετά τό «νυφοδιάλεγμα» του 15/αύγουστου, στό σπίτι του ύποψήφιου γαμπροϋ γινόταν οικογενειακό συμβούλιο μέ θέμα συζητήσεως: «ποιό κορίτσι μάς άρέσει και μάς ταιριάζει νά τό γυρέψωμε». Σάν παιρνόταν ή άπόφαση, ο πατέρας ή κάποιος στενός συγγενής πήγαινε στό σπίτι τής νέας «τάχα για έπίσκεψη». Μόλις τόν έβλεπαν οί ... μέλλοντες συμπέθεροι καταλάβαν τό σκοπό τής έπισκέψεώς του αλλά έκαναν πώς ξαφνιαζονταν γι αυτό και μετά τό σχετικό κέρασμα τόν ρωτοϋσαν: «Πώς και μάς έκαμες τήν τιμή νά ρθής στό σπίτι μας;» Τότε ο άπεσταλμένος έλεγε τό λόγο και αν στούς γονείς του κοριτσιου δέν άρεσε ή πρόταση, τήν άπόρριπταν λέγοντας: «Εϋχαριστοϋμε για τήν τιμή αλλά νά μ καιρό (δέν έχομε καιρό), δέν έχομε προίκα, είναι μικρή άκόμα και άλλες παρόμοιες δικαιολογίες.

Αν όμως τούς άρεσε, ο πατέρας, δίχως νά πάρη τή γνώμη και τή συγκατάθεση τής θυγατέρας του, έλεγε: «θά τό σκεφτώ και ταχιά θά συναντηθοϋμε και θά σ' άπαντήσω».

Ο πιο συνηθισμένος τόπος πού γινόταν ή δεύτερη αυτή συνάντηση ήταν τό «χάνι» δηλ. ή κεντρική πλατεία του χωριου. Όταν συναντιοϋνταν ο πατέρας του νέου πάλι ρωτοϋσε πρώτος:

«Τί έγινε τό σκέφτηκες;». Αν έπαιρνε τήν άπάντηση: «Από κουβέντα είμαστε εν τάξει, τά υπόλοιπα θά τά κουβεντιάσωμε», τό «δ ό σ ι μ ο» του λόγου ήταν γεγονός και οί δυό νέοι θεωροϋνταν «λογοδοσμένοι».

Παρά τή συμφωνία όμως και τό τελείωμα του άρραβώνα, υπήρχαν πολλοί κίνδυνοι διαλύσεως, γι αυτό ή συμφωνία κρατιόταν πολύ μυστική. Έλάχιστοι στενοί συγγενείς μόνο τό μάθαιναν, ενω ή κοπέλλα είχε «τελεία άγνοια». Πρέπει όμως βέβαιο νά θεωρείται ότι κάποια απ' τό σπίτι τής έλεγε τό μυστικό κι εκείνη έκανε τάχα ότι δέν ήξερε.

Τό βράδυ τής ίδιας μέρας γινόταν ή έπίσκεψη των συγγενων του γαμπρου (30-40) άτομα, στό σπίτι τής νύφης, για νά αλλάξουν δαχτυλίδια και νά έπισημοποιηθ ή άρραβώνας».

Οί ὄρες ὅμως πού μεσολαβοῦσαν ἀπό τό πρῶί, πού δινόταν ὁ λόγος, μέχρι τό ἄλλαγμα τῶν δαχτυλιδιῶν, ἦταν πολύ κρίσιμες καί πονηρές, γιατί, στό διάστημα αὐτό, μπορούσε νά χαλάση ὁ ἀρραβῶνας ἀπό κάποια αἰτία (μετάνοιωμα τῶν σπιτικῶν τῆς νύφης ἢ τοῦ γαμπροῦ, συκοφαντία, διαβολή κ.λ.π.).

Ἄν ἀπό κάποια αἰτία παιρνόταν ἡ ἀπόφαση νά παρθῆ ὁ λόγος πίσω - πράγμα σπανιώτατο -, κάποιος συγγενῆς στενός πήγαινε καί ἔλεγε: «Ἀπ' τήν κουβέντα πού εἶπαμε δέν εἶναι τίποτα».

Ἀπ' τή στιγμή ἐκείνη ἄρχιζε ἡ διάψευση ὅλων τῶν διαδόσεων».

Ἄλλ' ἄς γυρίσωμε στήν εὐχάριστη ἐξέλιξη τῶν πραγμάτων.

Πολύ πρὶν ξεκινήσουν ἀπό τό σπίτι τοῦ γαμπροῦ, μερικές κοπέλλες κι ἀγόρια πηγαινοέρχονταν κρυφά κι ἔφερναν τά νέα γιά τίς κινήσεις καί τίς προετοιμασίες στό σπίτι τῆς νύφης. Ἄν ἔβλεπαν κίνηση καί χαρά καταλάβαιναν ὅτι «ὅλα πᾶνε καλά». Τό ἴδιο ἔκαναν καί ἀπό τό σπίτι τῆς νύφης.

Ἡ «κατασκοπεία» αὐτή κρατοῦσε μέχρι τήν ὥρα πού ξεκινούσαν γιά τό σπίτι τῆς νύφης, ὅποτε οἱ μικροί ἔτρεχαν κι ἔφερναν τό μαντάτο: «Τούς εἶδαμε. Κίνησαν. Ἔρχονται».

Σ' ὄλο τό δρόμο οἱ συγγενεῖς τοῦ γαμπροῦ δέν τραγουδοῦσαν. Μόλις ἔφταναν στό σπίτι τῆς νύφης δέν ἀντάλλαζαν εὐχές, ἀλλά ἀμίλητοι περνοῦσαν καί κάθονταν στό εἰδικά ἐτοιμασμένο δωμάτιο.

Σέ λίγο παρουσιάζονταν οἱ γονεῖς καί οἱ στενώτεροι συγγενεῖς τῆς νέας καί λάβαινε χώρα ὁ παρακάτω χαριτωμένος διάλογος:

— Καλωσορίστε. Γιατί ἦρθατε; ρωτοῦσαν οἱ τῆς νύφης.

— Ἐμεῖς ἦρθαμε γιά νά πάρωμε τό κορίτσι σας, ἂν ἔχετε εὐχαρίστηση.

— Κι ἐμεῖς ἔχομε τήν εὐχαρίστηση νά δώσωμε τό κορίτσι μας στό παιδί σας.

Ὁ διάλογος αὐτός γινόταν φωναχτά γιά ν' ἀκούσουν ὅλοι τήν ἀμοιβαία συγκατάθεση κι εὐχαρίστηση, ἐνῶ ταυτόχρονα σχεδόν ἐτοιμάζονταν τά δαχτυλίδια ἀπ' τόν πατέρα τοῦ γαμπροῦ.

Ἐβαζε τό κάθε δαχτυλίδι σέ ξεχωριστό πιάτο σέ κουφέτα, μέ μιά κορδέλλα κι ἓνα μαντηλάκι ἄσπρο. Ἐπειτα ὁ παπᾶς πού εἶχε προσκληθῆ εἰδικά κι ἰδιαίτερα, τά εὐλογοῦσε, τά σταύρωνε τρεῖς φορές κι ὕστερα τῆς νύφης τόδινε στό γαμπρό καί τοῦ γαμπροῦ, στή νύφη.

Παλαιότερα, τή στιγμή αὐτή, ἓνας συγγενῆς τοῦ γαμπροῦ ἢ ὁ ἴδιος ὁ γαμπρός ἔδινε στόν πατέρα τῆς νέας 5-15 φλουριά ἢ λίρες γιά «ἀμανάτι» καί τᾶπαιρνε πίσω τήν ἡμέρα τοῦ γάμου.

Μόλις γινόταν ἡ ἀλλαγή τῶν δαχτυλιδιῶν, ἄρχιζαν οἱ εὐχές ἐνῶ στήν αὐλή ἔρριχναν 2-3 ντουφεκιές, γιά ν' ἀκούση τό χωριό τό «χαῖρλίδικο».

Ὅλοι ὄρθιοι ἄρχιζαν νά φιλοῦν τά δαχτυλίδια καί νά δίνουν εὐχές στό γαμπρό καί στή νύφη. Μόλις τελείωνε τό φίλημα τῶν δαχτυλιδιῶν, ἄρχιζαν νά τραγουδοῦν

όλοι μαζί:

- 1 Ἡ κόρη ἀπ' τήν ἀνατολή κι ὁ νιος ἀπό τήν Πόλη,
τά δυό ξένα ἀνταμώθηκαν σέ ξένο περιβόλι.
— Ξένος ἐγώ, ξένη ἐσύ, ξένο τό περιβόλι,
ἔλα ν' ἀρραβωνιάσωμε νά γίνωμε ζευγάρι»
Τό λόγο ὁ νιός τῆς ἔδωσε πώς θά τήν κάνη ταίρι.

Ἔπειτα κάθονταν καί συνέχιζαν μέ τά παρακάτω τραγούδια:

- 2 Μοῦ πῆραν καί μοῦ μάλωσαν καί μοῦκαμαν τήν πήχη:
— Αὐτή τήν πόρτα μῆν διαβῆς, ὅσο νά γίνης νύφη.
— Γιατί, γιατί λεβέντη μου, γιατί νά μῆν περάσω;
Ἡ μάννα σου κι ἡ μάννα μου οἱ δυό τους κουβεντιάζουν
καί λέν ἐμᾶς τά νιούτσικα νά μᾶς ἀρραβωνιάσουν.
- 3 Ἐγώχω χρόνους πάνω δυό νά στήσω περιβόλι,
Βάζω μηλιές καί κυδωνιές, νεραντζοκιτρολεμονιές
καί κόκκινες τριανταφυλλιές ἀντάμα μέ τίς ἄσπρες.
Σάν τῶμαθαν καί τά πουλιά, βάζουν καί μπαίνουν μέσα.
Κι ἕνα πουλί, καλό πουλί, ὅπου τό λέν ἀηδόνη,
μοῦ μπαίνει, βγαίνει καί λαλεῖ μ' ἀνθρώπινη λαλίτσα.
Κυράτσω κόρη τ' ἄκουσε ἀπό γυαλένιο πύργο.
— Καλότυχο πουλάκι μου με τή λαλίτσα πῶχεις.
— Κυρά μου τί μοῦ ζήλεψες ἐμένα τό πουλάκι;
Ἐσύ κοιμᾶσαι στ' ἀπαλά, σέ στρῶμα, σέ γιοργάνι
κι ἐγώ κοιμᾶμαι μοναχό σέ δέντρινο κλωνάρι.

Στή συνέχεια, κι ὕστερ' ἀπό γενική ἀπαίτηση, τραγουδοῦσε ὁ γαμπρός τό τραγούδι του, βοηθούμενος κι ἀπ' τούς ἄλλους:

- 4 Πέντε χρόνια γκιζιροῦσα σέ γιαλό, γιαλό,
γειά σου λιά βλάχα,
κι ἄλλα πέντε σιργιανοῦσα ὄξω στή στεριά.
Γιά νά βρῶ καλή γυναίκα, γιά νά παντρευτῶ.
Τώρα βρῆκα, τώρα πῆρα, ῥραβωνιάστηκα.
— Ποῦ τή βρῆκες, ποῦ τήν εἶδες, που τή λόγιασες;
— Μέσ στό Γκιούλ-μπαχτσέ τή βρῆκα, στά τριαντάφυλλα.

Στό διάστημα αυτό γίνονταν κέρασματα γλυκοῦ, κρασιοῦ, μεζέδων κ.α., πάντοτε από φιλενάδες τῆς νύφης κι ανύπαντρες συγγενικές της κοπέλλες.

Όταν ὁ γαμπρός τελείωνε τό τραγούδι του, ἄρχιζαν ὅλοι μαζί νά ζητοῦν νά παρουσιαστῇ ἡ νύφη. Σέ λίγο αὐτή παρουσιαζόταν σοβαρή, ντροπαλή, γιά νά φιλήσῃ τά χέρια. Τή συνόδευε μιά παντρεμένη συγγενής της. Τό χειροφίλημα, πού ἄρχιζε ἀπό τόν πεθερό καί την πεθερά καί τελείωνε στό μικρότερο «λιανοπαίδι», συνοδεύονταν συχνά ἀπό χαριτωμένα «παιδέματα», πού τά ὑπόμενε ἡ νύφη μέ καρτερικότητα. Πολλοί ἀπ' τούς συγγενεῖς, ἀντί νά δώσουν τό δεξί χέρι γιά φίλημα ἔδιναν τ' ἀριστερό, λέγοντας διάφορες δικαιολογίες (ὅτι πονάει, τ'όχουν στραμπουλισμένο κ.λ.π.). Κι ἐνῶ ἐκείνη ἔκανε τήν ὑπόκλιση, πεταγόταν ἀπότομα. Ἄν, κατά λάθος καί πάνω στήν ταραχή της, φιλοῦσε ἀριστερό χέρι, κοκκίνιζε μέχρι τ' αὐτιά, ἐνῶ οἱ ἄλλοι διασκεδάζαν μέ τή γκάφα της. Τελικά τό ... γιάτρεμα του χεριοῦ γινόταν, συνήθως, μ' ἓνα κέρασμα καί τό μαρτύριο τῆς νύφης τελείωνε. Καθένας, μετά τό χειροφίλημα, «δῶριζε» τή νύφη ὅ,τι ἤθελε (χρήματα, χρυσά νομίσματα κ.λ.π.). Στή διάρκεια τοῦ χειροφιλήματος τραγουδοῦσαν ἀδιάκοπα. Τά πιό συνηθισμένα τραγούδια ἦταν:

5 Πέτρα στήν πέτρα περπατώ, λιθάρι σέ λιθάρι
γιά νά βρῶ σύντροφον καλό, καλόν καί τιμημένον.
Σάν τ' ἄλογο τ' ἀγλήγορο ,σάν τό γοργό ζευγάρι,
σάν τή γυναίκα τήν καλή πού σέβεται τόν ἄντρα,
σάν δύο 'δερφάκια ἀγκαρδιακά, πού πᾶν ἀγαπημένα.

Σημείωση: Στόν ἀρραβώνα τραγουδιέται μέχρι ἐδῶ. Τή συνέχεια τήν τραγουδοῦν σάν «ΚΥΡΑΤΖΙΔΙΚΟ» ἢ «ΚΑΒΑΛΑΣ».

6 Πανάθεμα τή «μάννα σου πού σ' ὄστελνε στή βρύση, μικρή Ρηνούλα μου,
καί σ' εἶδαν τά ματάκια μου κι ἀζάπι δέν τά κάνω

7 Ἡ ἀγάπη μου παράγγειλε νά πάω νά τῆς μιλήσω
τήν ἐβδομάδα δύο βολές, τό μήνα τρεῖς καί πέντε.
Νύχτα σελώνω τ' ἄλογο, νύχτα τό καλιγώνω.
Βάζω τά πέταλα ἀργυρά, καρφιά μαλαματένια,
βάζω τό φέσι μου στραβά, τά γιουρτινά μου ροῦχα
καί πάνω στήν ἀγάπη μου, τήν περδικογραμμένη.

8 Μωρή Γραμμοστενίτισα κι ἀπό τό Λιανοτόπι
τί εἶν' τά τουφέκια πού πεφταν, πολύ βαθιά βροντοῦσαν;
Μήνα σέ γάμο τ' ἄρριχναν, μήνα σέ χαροκόπι;

- Ουδέ σέ γάμο τ'άρριχναν, ουδέ σέ χαροκόπι;
Μᾶς πάτησαν τή Γράμμοστα κι αὐτό τό Λιανοτόπι.
Πῆραν ἄσπρα, πῆραν φλουριά, πῆραν μαργαριτάρια,
πῆραν τή Νικολάκαινα, τριῶν μερῶν νυφούλα.
- 9 Κάτω στά βλάχικα χωριά, στά βλάχικα καλύβια,
κάνουν οἱ βλάχοι μιά χαρά, παντρεύν' ἕνα κορίτσι.
Τό δίν' ἕνα βλαχόπουλο, ἕνα 'μορφο παλληκάρι.
Κι οἱ βλάχοι τό μετάνοιωσαν δέν θέλουν νά τό δώσουν.
Καί στόν Κατή ἐπήγαιναν καί στον Κατή πηγαίνουν:
— Ἐσύ Κατής, ἐσύ Κριτής, κρίνεις τόν κόσμον ὅλον.
Κρίνε κι ἐμᾶς τά νιούτσικα, τά νιορραβωνιασμένα.
- 10 Πανάθεμα τή μάννα σου καί τή δίκιά μ' ἀντάμα,
πού δέν μας ἀρραβώνιασαν, νά περπατοῦμ' ἀντάμα.
Σάν τά πουλιά, Δέσπω μ' τήν Ἄνοιξη καί σάν τά χελιδόνια,
πού περπατοῦν ζευγαρωτά, πάνουν τά δύο ἀντάμα.
- 11 Τά λιβάδια, μώρ' Διαμάντω, τά λιβάδια πρασινίζουν,
τά λιβάδια πρασινίζουν καί τά μάτια μου δακρύζουν.
Γιά μιᾶς χήρας, μώρ' Διαμάντω, γιά μιᾶς χήρας θυγατέρα,
γιά μιᾶς χήρας θυγατέρα, πού βαστάει τά λερωμένα.
Ρίξτα κάτω, μώρ' Διαμάντω, ρίξτα κάτω τά καημένα,
ρίξτα κάτω τά καημένα κι ἔλα βράδυ μέ τ' ἐμένα,
νά περνᾶς χαριτωμένα.
- 12 Ἡ Μάρ' ἦταν ἀπ' τό Μωριά κι ὁ Γιάννης Ρουμελιώτης,
τά δύο μαζί κουβέντιαζαν, τά δύο τους κουβεντιάζουν!
— Μάρω μου δέν παντρεύεσαι μένα νά πάρης ἄντρα;
— Γιατί Γιάννη μ' με πιργιαλᾶς, γιατί γελάς μέ μένα;
Θυμᾶσαι ὅταν μιλήσαμε στόν πλάτανο στή βρύση
καί βάλαμε γιά μάρτυρα δύο φύλλα του πλατάνου;
Τώρα τά φύλλα πέσανε καί ποιός θά μαρτυρήσῃ;
Μόνο τά ἄστρα τ' οὐρανοῦ καί τό λαμπρό φεγγάρι.

Κι ἐνῶ τό χειροφίλημα τελείωνε καί τά κεράσματα πηγαινοέρχονταν, τό τραγούδι
συνεχιζόταν:

(Συνέχεια στο ἐπόμενο τεύχος)

Αινίγματα

Από το βιβλίο "Κονιτσιώτικα"
Του Χαρ. Ρεμπέλη

1. Άσπρο εἶναι σάν τερί καί τερί δέν εἶναι, ἔχει φύλλα σά δεντρί
καί δεντρί δέν εἶναι, ἔχει ποντικιοῦ οὐρά, ποντικός δέν εἶναι;
(τό ρεπάνι)
2. Άσπρος κάμπος μαῦρα φύτρα. (τά γράμματα)
3. Άνοιγ' ὁ μάλλιарος καί μπαίν' ὁ κορδωμένος. (τά τσιεράπια)
4. Άσπρα λάγια πρόβατα καί ξύλινος τζιομπᾶνος. (τό κλήμα μέ τά σταφύλια)
5. Άπ' ὀχπίσ' ἀπό τήμ πόρτα, μαῦρος σύλος κάθεται. (ή κλειδαριά)
6. Άψυχος ψυχή δέν ἔχει καί ψυχή παίρνει καί φέγει. (τό ντουφέκι)
7. Γύρω - γύρω θάλασσα, στή μέση μια φωτούλα. (τό καντήλι)
8. Γεννιοῦμαι πεθαμένο, μέ τρῶν πεθαμένο, γεννῶ παιδιά ζουντανά
κι' εἶμ' ολοένα πεθαμένο. (τό αὐγό)
9. Γιάτο, γιάτο, καί δέ φαίνεται. (το γυνί ὅταν ὀργώνη)
10. Γυναῖκα εἶμαι, γένεια ἔχω, ἂν ἤμουν περβολάρ'ς δέ θάφινά λάχανο. (ή γίδα)
11. Γύρα - γύρα σπίτι μου τρανός χορός πού γένεται. (οἱ σταλαγματιές)
12. Δυό παπάδες μάλωναν καί τραβγιοῦνταν ἀπ' τά γένεια. (τό λανάρι)
13. Δέμ πίνεται, δέν τρώγεται, δέμ πιάνεται, γλυκό - γλυκό σά ζάχαρη. (ὁ ὕπνος)
14. Δυό στοιχειά ἀπάλευαν κι' ἄσπρο χῶμα ἔβγαζαν. (οἱ μυλόπετρες)
15. Ένας ψηλός καλόερος μέ πολλά ζουνάρια ζωμένος. (ὁ κάδος)
16. Ένας πέτνος μ' ἕνα ποδάρ'. (το λάχανο)
17. Εἶμ' ἄντρας, ὄχ' ἄνθρωπος, φοράω παλτό ἀπ' ἄχερα. Άπ' τό π' λτό μ'
διαβαίνουν ἀνέμ', ἀπ' τή λαλιά μ' σκῶνουνται πεθαμέν' κι' ἅμα πεθάνω
βαφτίζομαι. (ὁ πετεινός)
18. Έχω τέσσερα ποδάρια, πατάω καί δέμ περβατῶ. (τό τραπέζι)
19. Ένα μικρό μικρούτσικο π' ὀμορφαίν' τόν κόσμον ὄλο. (τό βελόνι)
20. Εἶναι μιά νύφ' ὄλη μέρ' ὀρθή. (ή πόρτα)
21. Ένα μικρό μικρούτσικο, στό λόγγο γεννήθ' κε, στό λόγγο πελεκήθ' κε,
ἔρχεται στό σπít' καί γένεται χρυσή νοικοκυρά. (ὁ πιττόξυλος)
22. Έχω μιά κόκκινη γελάδα δεμέν' στό παχνί. (ή γλώσσα)
23. Έχω μιά κλεισμεν' καρσέλλα μέ δώδεκ' ἀδέρφια μέσα. (τό πορτοκάλι)
24. Ένα λιβάδ' γιομάτ' αὐγά, περνάει τ' ἄλογο δέν τά τσακίζ'.
(ὁ ουρανός μέ τ' ἄστρα - φεγγάρι)
25. ἕνα κολοκύθ' μ' ἑφτά ροῦπες. (τό κεφάλι)

Κόνιτσα

26. Έχω 'να κουτάκι γιομᾶτο σεπαράκια. (τά δόντια)
27. Ένα μικρό μικρούτσικο πού γκυλιέται στ' ἄχυρο. (τό αὐγό)
28. Ένας κοντός καλόερος μέ τό τσάκνο στόν κῶλο. (ή ἐλιά)
29. Ένας κοντός καλόερος μέ τά γένεια κάτω. (τό πράσο)
30. Ένας ψηλός καλόερος, ὅλου τοῦ κόσμου φέγγει καί τοῦ λόγου του μαυρίζ' (ὁ φεγγίτης)
31. Έχω 'να κουτί, κι' ἔχει μέσα κάτι τι,
Κι' ἂν τό χάσ' αὐτό τό τί, τί τό θέλω το κουτί; (τό σῶμα καί ἡ ψυχή)
32. Ζῶο πεντακέφαλο, τεσσαραπνοϊτικο,
Χειροπόδαρ' εἴκοσι, δαχτυλόνηχ' ἑκατό.
(νεκρός μεταφερόμενος εἰς τόν τάφον ἐπί φερέτρου)
33. Κούφιος δέντρος δράκος μέσα. (τό τζιάκι)
34. Κλειδώνω μανταλώνω... τόν κλέφτη βρίσκω μέσα. (ὁ ἥλιος)
35. Μιά 'ρκούδα κόκκινη. (ή φωτιά)
36. Μιά γελάδα κοκκαλιάρα πῶχ' τρύπα μέσ' τή ράχη. (τό βαρέλι τοῦ νεροῦ)
37. Μπούρμπουλας ἀνέβαινε,
Μπούρμπουλας κατέβαινε,
Κοιλιά δέν ἔχ' καί κοιλιά 'ποχτάει.
(τό δράχτι)
38. Μιά μπάμπω ζαρωμέν' τρυπάει τή γη καί βγαίν'.
(τό μανιτάρι, μαρτάρια)
39. Νό μ' τό τσίντζιλο τό μίντζιλο,
Νά τσιντζιλίς' ἡ μάννα μου,
Καί πάλε νά στό φέρω.
(τό καντάρι, στατήρ)
40. Νό μ' τό φούσκουλο τό μούσκουλο,
Νά φουσκουλίς' ἡ μάννα μου,
Καί πάλε νά στό φέρω.
(τό προζύμι)
41. Οὔσ'- οὔσ τετρακούσ, τετρακούσ ἀπό γομάρι,
Όλοένα μέ σαμάρι, μέρα νύχτα περβατάει.
(τό σαλιγκάρι)
42. Όντας εἶναι καινούρια δέ γλέπ'ν, ἅμα παλιώσουν γλέπ'ν. (τά τσαρούχια)
43. Πόντικας ἀνέβαινε,
Πόντικας κατέβαινε,
Σ' ἕνα ὀρθόκλωστο κλωνάρ'
Κι' ὅσο νά ὀρθανεβῆ,
Όρθοκλώστ' κε ἡ ούρά τ'.
(ή φασουλιά)

44. Πέντ' ἀδερφοῦλες εἶμαστε,
 Ὅλο κυνηγιούμαστε,
 Κι' ἢ μιά τήν ἄλλ' δέ φτάνομε. (οἱ βελόνες πού πλέκουν, κλέτσκες)
45. Πέτ' νος πανω, βρακᾶτος καί σιδερομουστακᾶτος,
 Παίρνει λόγγους, παίρνει ράχες κι' ἅμα βρῆ νερό ψοφάει. (ἡ φωτιά)
46. Περάσαν ἕνα ποτάμι τρεῖς ἀνθρώπ' ἀντάμα·
 Ὁ ἕνας εἶδε μέ τά μάτια, καί πάτ' σε μέ τά ποδάρια·
 Ὁ ἄλλος εἶδε καί πέρασε, μόν' δέμ πάτ' σε'
 Κι' ὁ ἄλλος οὔτε εἶδε, οὔτε πάτ' σε, μονάχα πέρασε.
 (γυνή ἔγκυος κρατοῦσα τέκνον εἰς τὰς ἀγκάλας της)
47. Ράχ' ἀπέδω, ράχ' ἀπέκει, καί στή μέση μότσιαλη. (ἡ πίττα)
48. Ράχ' ἀπέδω, ράχ' ἀπέκει, καί στή μέση βλιάζει τσάπος. (ἡ καμπάνα)
49. Σίζω ρόζο 'πό दाδί, βρίσκω νύφη καί γαμπρό,
 Πεθερά καί πεθερό καί δύο καλά σκαφίδια. (τό καρύδι)
50. Τήν ἡμέρα πάτα - πάτα καί τό βράδυ κρεμαντζούλα. (τά τσαρούχια)
51. Τήν ἡμέρα σέ μιά ρούπα καί τό βράδυ σέ δύο ροῦπες.
 (ὁ περάτης τῆς θύρας)
52. Τό τίμι - τίμι κρέμεται, τό τίμι τυραννιέται
 Νά τ'όφτανα, νά τ'ότρωγα, νά μ'όβγαιν' ἡ ψυχούλα. (τό κεράσι)
53. Τό λάκκο - λάκκο πήγαινα,
 Περδικοῦλες μάζωνα,
 Τά φτερά τους τάτρωγα,
 Τό κορμί τους τό 'ριχνα. (τά σταφύλια)
54. Τήν ἡμέρα τρώει κριγιάσι καί τή νύχτα γλέπει τ' ἄστρα. (τό βουκέντρι)
55. Τά λιανά λιανίζομε
 Κ' ἢ τσάγκω φρουκαλνάει. (τά δόντια καί ἡ γλῶσσα)
56. Τ' ἄρνι μας τό μπίρμπιλο στή μπιρμπιλιά 'πό κάτω
 Τρώει ξύλα θρέφεται, πίνει νερό ψοφάει. (ἡ φωτιά)
57. Τά βουνά χιονίστ' καν, τά ποτάμια κίν'σαν,
 Τά μπατάνια τσώπασαν, τά μακρυγιά κόντ'ναν
 Καί τά δύο γίν'καν τρίγια. (ἡ χελώνα)
58. Φοῦρνος ἀδίπατος κι' ἀδιπατένιος,
 Κι' ἄρκουδοκέφαλος κοιμᾶται μέσα.
59. Χίλοι μίλοι καλοέροι,
 Σ' ἕνα ράσο τυλιγμένοι. (το ρόιδο)
60. Χτυπάω μέ τὰκ - τὰκ· καῖτεράω μέ τὰκ - τὰκ·
 Τέσσερα ποδάρια ἔχω καί ψυχή δέν ἔχω. (ο αργαλειός)
61. Χές - φᾶς - φῶς. (το μελίσσι)

ΘΕΟΦΑΝΕΙΑ ΣΤΗ ΒΟΥΡΜΠΙΑΝΗ

Με κατάνυξη και συμμετοχή όλων των κατοίκων του χωριού, συμπεριλαμβανομένης της δημοτικής συμβούλου Κόνιτσας κ. Αικατερίνης Δημαράτου, καθώς και κατοίκων του Πληκατίου και της Πυρσόγιαννης, πραγματοποιήθηκε, για πρώτη φορά, υπαίθρια τελετή κατάδυσης του Τιμίου Σταυρού σε φυσικό υδάτινο διαμορφωμένο για την περίπτωση χώρο, την ημέρα των Θεοφανείων.

Προηγήθηκε πανηγυρική Θ. Λειτουργία και Μεγάλος Αγιασμός στον κεντρικό Ναό Κοιμήσεως της Θεοτόκου, ιερουργούντων των αιδ. Ιερέων π. Χαράλαμπου Χατζή και π. Βασιλείου Αθανασόπουλου.

Παρά το ψύχος που επικρατούσε, η τελετή επισφραγίστηκε και εδώ, με την καθιερωμένη βουτιά για την ανάσυρση του Σταυρού από τον μαθητή Χρήστο Χαλκιά.

Έτσι εκπληρώθηκε μία ακόμη επιθυμία - στόχος του υπογράφοντα, ο οποίος από τη θέση του Εκκλ. Συμβούλου ανέλαβε την διοργάνωση και αυτής της θρησκευτικής τελετής, που διαχρονικά και στο σύνολό τους, παρά τους ελάχιστους κατοίκους, στοχεύουν στην αναβάθμιση της ενορίας.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΓΙΑΪΛΟΓΛΟΥ

Στιγμιότυπο της τελετής καταδύσεως του Τιμίου Σταυρού τα Θεοφάνεια στη Βούρμπιανη.

Βιβλιοπαρουσίαση

«ΖΑΣΤΑΒΑ με σπασμένα φρένα»

ΓΙΑΝΝΗ Κ. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ

Στις 29 Ιανουαρίου 2020, σε αίθουσα της Ε.Η.Μ. έγινε η παρουσίαση του βιβλίου του «ΖΑΣΤΑΒΑ με σπασμένα φρένα», του Γιάννη Κ. Καραγιάννη, πρώην βουλευτή του ΣΥΡΙΖΑ.

Ενστάσεις δε νομίζω ότι χρειάζονται.

Η παρουσίαση έγινε με επιτυχία από το φιλόλογο Στέφανο Καραμούτσιο και τον πρ. Υπουργό Εξωτερικών Νίκο Κοτζιά.

Ο πρώτος - και λόγω ειδικότητας - περιορίστηκε στα του βιβλίου (είδος, ύφος, διάρθρωση, γλώσσα κλπ.), ενώ ο δεύτερος παίρνοντας αφορμή από το βιβλίο προέβη σε γενικότερες πολιτικές παρατηρήσεις και εκτιμήσεις.

Το πόνημα, που, όπως χαρακτηριστικά σημειώνεται στο οπισθόφυλλο, κατατάσσεται στην κατηγορία των (κλασικών) νουάρ μυθιστορημάτων, έχει ως πρωταγωνιστή τον Κοσμά από τη Θεσσαλονίκη «που ξέμεινε στο Βελιγράδι από τα φοιτητικά του χρόνια, κάνοντας «μπίζνες» στα Βαλκάνια. Η κομπίνα που έστησε με έναν τούρκο πήγε καρφωτή και χωρίς να το καταλάβει βρέθηκε στις φυλακές της Φιλιππούπολης.

Η απόδραση επεισοδιακή, όπως και όλη του η ζωή.

Μια αληθινή ιστορία με φόντο τη μεγάλη Γιουγκοσλαβία του Τίτο και της αυ-

τοδιαχείρισης από το 1979 ως το 1999... Ο συγγραφέας χρησιμοποιώντας τον καμβά του κλασικού νουάρ κατορθώνει να παντρέψει εύστοχα, ιστορικά γεγονότα, ήχους εικόνες ... κωμικά και απρόοπτα...».

Τι είναι, όμως το νουάρ; Η έννοια ως μαύρο παραπέμπει σε «μπίζνες» και δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στο μισοσκοτάδο ή και το περιθώριο και οπωσδήποτε αξιοποιούν ένα χώρο με πολλά προβλήματα (οικονομικά, κοινωνικά, ιδεολογικοπολιτικά), που προσπαθεί να βρει την ταυτότητα τους, να ορθοποδήσει.

Μην ξεχνάμε ότι όλα αυτά συμβαίνουν στη συγκαιρία της κατάρρευσης του «υπαρκτού σοσιαλισμού» και τη διάλυση της πρ. ισχυρής Γιουγκοσλαβίας (αλληλοσπαραγμοί, νατοϊκοί βομβαρδισμοί).

Ο πρωταγωνιστής, ο Κοσμάς, τελικά, περνώντας από χίλια μύρια κύματα, φορτωμένος με εμπειρίες και σοφότερος θα λέγαμε, βγήκε μάλλον αλώβητος από την περιπέτεια. Δημιούργησε οικογένεια στο Βελιγράφι και συνεχίζει τις «μπίζνες», σοφότερος, όπως τονίσαμε.

Άλλωστε και η χρήση του όρου Zastava στον τίτλο με τη διπλή σημασία, του εμβληματικού γιουγκοσλαβικού αυτοκινήτου αφενός και της ελπίδας από την άλλη, προϊδεάζει για μια αίσια εξέλιξη.

Ο Γιάννης Καραγιάννης εξελίσσεται

σε έναν αξιόλογο συγγραφέα. Ικανός χειριστής του γραπτού λόγου, με διεισδυτική ματιά και γνώση για πράγματα, τόπους και καταστάσεις καταπλητική, παρατηρητικότητα και ικανότητα ανάλυσης χαρακτήρων - σίγουρα η επαγγελματική του ενασχόληση βοήθησε -, μας κάνει συμμετέχοντες σε ένα ταξίδι και μια πραγματικότητα, που μπορεί να υποψιαζόμαστε, αλλά παραβλέπουμε.

Ο συγγραφέας, καταγράφοντας πράξεις και διαλόγους ή δίνοντας υπόσταση σε εσωτερικούς διαλογισμούς, δε βάζει μπιπ..., ούτε τραβάει κουρτίνες. Όλα στο φως γυμνά, χωρίς υπαινιγμούς ή αμφισβησίες.

Αυτό, σε μια γενικευμένη συγγραφική πρακτική, δεν ξέρω αν είναι κάτι «εκ των ουκ άνευ» για τα νουάρ ή επιλογή του συγγραφέα απλά, σίγουρα, όμως, αισθητικά και όχι μόνον δεν έχει την ίδια σημασία για όλους τους αναγνώστες. Είναι ο υπαινιγμός συντηρισμός; Είναι υποκρισία, άλλα να κάνουμε και άλλα να λέμε στο φως (δημόσια) και άλλα στο σκοτάδι ως ιδιώτες; Σαφής απάντηση δεν υπάρχει ούτε νομίζω ότι μπορεί να υπάρξει. Την απάντηση τη δίνει η ίδια η ζωή και υπακούει σε χίλιους δυο γνωστούς και άγνωστους παράγοντες.

Η παρουσίαση έκλεισε με τον ίδιο τον συγγραφέα, που με λίγα λόγια έδωσε το στίγμα του έργου του, συνάμα δε ενημέρωσε ότι στα σκαριά βρίσκεται και η έκ-

δοση ενός τρίτου βιβλίου - το πρώτο με τίτλο «Η ομίχλη έπεσε νωρίς στην Οδησό κυκλοφόρησε το 2010 - που θα αναφέρεται στην περίοδο κατά την οποία διατέλεσε βουλευτής.

Το εγχείρημα φαντάζει δυσκολότερο παρά τη διακριτική -θετικά αξιολογούμενη- βουλευτική του παρουσία, δεν ξέρω αν μία «νουάρ» καταγραφή, με την έννοια όλα στο φως, (ηχεί αντιφατικό), θα να είναι σκόπιμη ή και δυνατή.

Θα τα καταφέρει, όμως, γιατί και η ηλικία έχει, και εμπειρίες απέκτησε και ότι δεν κινείται ότι λογική του άσπρου - μαύρου έχει δείξει μία λογική που δεν υπακούει σ' ένα ατομικό ή προσωπικό συμφέρον αλλά που υπαγορεύεται από τη διαπίστωση ότι λογική του άσπρου -μαύρου είναι επιζήμια για την κοινωνία και κατ' επέκταση και για το άτομο.

Είναι θλιβερό να βλέπεις σε πολιτικά πάνελ να διαφωνούν και εκεί που συμφωνούν ή να αναζητούν διαφορετικούς τρόπους λύσεις εκεί που οι επιλογές είναι περιορισμένες, απλά και μόνο για να μην τις χρεωθεί ο «αντίπαλος».

Καλοτάξιδο, Γιάννη, το βιβλίο και καλή δύναμη για ανέγασμα όλο και πιο ψηλά.

Ίκαρος Τσιάγκης

Σημείωση: το βιβλίο (εκδόσεις ο σελότος) διατίθεται στα βιβλιοπωλεία.

Μ' ένα γράμμα

«Η άνοιξη στο χωριό μας»

«Εναντίον της Εποχής, διά της Εποχής, για μια Εποχή που θα έδδει». (Νίτσε)

Μία απλή εικόνα αποσπάται από τον χρόνο, σε μία κίνηση, σε μία χειρονομία που σφραγίζει το παρόν και τη μνήμη.

Τ' αγριολούλουδα θ' ανθίσουν και πάλι στα χωριά της Κόνιτσας. Με τον ερχομό της άνοιξης, θ' ανοίξουν οι ψυχές όλων αυτών που έμειναν στυλοβάτες της στους πέτρινους καιρούς στα χωριά τους, άξιοι συνεχιστές της περηφάνιας και του νοήματος της ζωής τους, που είναι η ίδια η ζωή, ο αένας διάλογος της συντριβής και της παλινόρθωσης.

Η άνοιξη σε λίγο ανοίγει. Επιπλέει ακόμα ο διπλανός χειμώνας αλλά τα σύννεφα αλλάζουν. Διστάζουν πια να πλησιάζονται. Τα ερωτικά εκθέματα θα είναι μεγάλα στη φύση, και οι ανοιξιάτικες γιορτές απ' το τριώδιο ως την Πεντηκοστή που αρχίζουν με το ειδωλολατρικό έθιμο του καρναβαλιού που ισορροπήθηκε σαν το σκοπό της κοσμικής Αποκριάς δεν είναι παρά η υποβοήθηση της γης να βλαστήσει.

Στο πισωγύρισμα, στα παιδικά μου χρόνια, είδα ξανά τις φίλες και τους φίλους μου να εξαντλούμαστε μέρες πριν στο τι θα φορέσουμε για τη μεταμφίεση. Κι ήταν αυτή η αναζήτηση, σε ρούχα, σε μάσκες, σε χορούς, σε δρώμενα για ένα και μόνο σκοπό. Για τα βλαπτικά πνεύματα που έπρεπε να κατατροπωθούν σ' αυτή την όμορφη εποχή που ερχόταν. Εκεί

Πασχλαλούδα δάκρυζε και το ίτσι μέσα στο μωβ χρώμα στις άκρες του δρόμου έβγαζε, ένα υπέροχο άρωμα.

Τι μοσχοβολιά ήταν αυτή! Κι εμείς στα περβόλια και στους ανθισμένους κήπους απλώναμε τις γάμπες μας στον ήλιο, απαλλαγμένες για λίγο απ' τα στενά μάλλινα τσεράπια του χειμώνα.

Κι όλα τα ποδοπατήματα στα πέρα δώθε στους λάκκους και στα λακκούλια του χωριού είτε για δουλειές, είτε για παιχνίδια, αυτά τα χτυπήματα στη μάνα γη είχαν μία καρποφοριακή σημασία. Να υπάρξει πάλι ευφορία. Τα δέντρα να βλαστήσουν και να καρπίσουν. Για τούτο και οι μεταμφιέσεις, οι παραστάσεις, τα φαγοπότια. Ήταν όμως και η θύμηση των νεκρών στα τρία ψυχοσάββατα, που έπρεπε να εξευμενιστούν για να δώσουν καρπό στη γη και να επιτρέψουν το ξεφάντωμα στους ζωντανούς. Ήταν και οι φωτιές που ανάβουν στα τρίστρατα με καθαρτήριο και μεταβατικό χαρακτήρα από τη χειμωνιάτικη περίοδο στην ανοιξιάτικη.

Σμίγουν οι Διονυσιακές χαρές, η παλιά φυσιολατρεία, οι Αδωνικές ανθοφορίες με τις μεγάλες γιορτές των χριστιανών εθίμων, μέσα από μία λέξη: «Αναβλαστικά».

Η βαθιά σχέση των πραγμάτων δίνει την ομορφιά στη συνέχεια. «Έλα να δεις την άνοιξη που περπατάει, που με τα σύν-

νεφα αγκαλιά μας χαιρετάει» γράφει ο ποιητής Γιώργος Σαραντάρης.

Η εικόνα, μία άδεια διαφυγή και η λέξη είναι η μνήμη και η κίνηση. Κι εμείς οι σύγχρονοι προσκυνητές σε μία πορεία μυήσεως, επιστροφής τους παντοινά όμορφους τόπους, όπου τα ταξίδι μας μέτρα περισσότερο απ' το τέρμα του και η διαδρομή περισσότερο από τον προορισμό. Γιατί σε τούτο τον κόσμο τα πάντα μοιάζουν με μίαν αδιάκοπη φουσκονερίά. Τίποτα δεν διατηρεί σχήμα σταθερό και αμετάβλητο και τα αισθήματά μας που αντανakλούν τη γύρω μας πραγματικότητα, παίρνουνε και αλλάζουν μοιραία όπως αυτή. Υπάρχουν όμως ακόμα, τα πέτρινα χωριά. Τα σπίτια με τ' αγκωνάρια τους και κάπου εκεί ανάμεσά τους, μας ακουμπά ο ποιητής μας Γιάννης Ρίτσος.

- Κυκλάμινο, κυκλάμινο στου βράχου τα σκιμαδά που βρήκες χρώματα και ανθείς, πού μίσχο και σαλεύεις;

- Μέσα στο βράχο σύναζα το γαίμα στάλα στάλα, μαντήλι ρόδινο έπλεξα κι ήλιο μαζεύω τώρα.

Τα είδα όλα. Κι η εξόριστη σκέψη θα χορεύει πάνω στα άνθη της κερασιάς. Κι ο πόνος για το ότι δεν πρόκειται ποτέ να επαναληφθεί κάτι, είναι ο πόνος του κόσμου και των πραγμάτων τα οποία σέκονται ανέγγιχτα μες στη φθορά της ροής και στη σκουριά των μεταπτώσεων.

Στη φύση πάντα θα ανθίζει η πράξη της ζωής και αν ακόμα το πρώτο χελιδόνι μανταλώθηκε στη μοναξιά του. Εκεί στα όμορφα χωριά μας, στη σκέψη μας, είναι το χρέος να πολεμάμε τη στενή μάχη και να πασχίζουμε να βγουν στο φως, στην Έξοδο, στην Άνοιξη.

Για τούτο, παρακαλώ σε Άνοιξη! «Να είσαι πλέρια τους ελλιπείς καιρούς μας».

Αρετή Παπαχρήστου

Μετεωρολογικά στοιχεία από τον σταθμό του Εθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών στην Κόνιτσα σε συνεργασία με το Metar.gr. (www.metar.gr)

Θέση Σταθμού: Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Κόνιτσας-Πραμάντων (υψόμ. 530m)

Ιστοσελίδα Σταθμού: <http://penteli.meteo.gr/stations/konitsa/>

Ιανουάριος 2020					
Θερμοκρασία (°C)			Υετός (mm)	Ημέρες βροχής (>0,2mm)	Επικρατών ανέμος
Μέση	Μέγιστη	Ελάχιστη			
4,5	15,9	-4,7	24,0	9	BBA
Φεβρουάριος 2020					
Θερμοκρασία (°C)			Υετός (mm)	Ημέρες βροχής (>0,2mm)	Επικρατών ανέμος
Μέση	Μέγιστη	Ελάχιστη			
7,0	21,9	-3,3	55,4	12	BA

Αναμνήσεις από την Κατοχή Αποχαιρετισμός με κανόνια

Του Σωτ. Τουφίδη

Μετά την «Εαρινή επίθεση» των Ιταλών που σκόνταψε στις λόγχες των ελληνικών όπλων στην Τρεμπεσίνα, ο Χίτλερ -ομογάλακτος συνέταιρος του Μουσολίνι- αποφάσισε να λύσει αυτός το πρόβλημα με την εισβολή στη χώρα μας από τα βόρεια σύνορα. Έτσι, οι ηπλημένοι και ντροπιασμένοι Ιταλοί, ήρθαν ως κατακτητές στην περιοχή μας αφού τους παραχώρησαν Ήπειρο - Θεσσαλία και νησιά του Ιονίου οι σύμμαχοί τους.

Στη γέφυρα, κάτω από το χωριό μας, είχαν φυλάκιο που το επάνδρωναν «Μελανοχίτωνες» και πολλές φορές ανηφόριζαν στο χωριό μας για να ποικίλουν το συσσίτιό τους με κότες, αυγά και ρακί.

Αυτό γινόταν ως τον Απρίλη του 1943 που άρχισε να φουντώνει το αντάρτικο οπότε φοβούμενοι μην πάθουν καμιά νίλα από τους ξεσηκωμένους Ρωμιούς (δεν λησμονούσαν τι είχαν πάθει οι Ιταλοί το 1940) άρχισαν να αποσύρονται προς τα Γιάννινα.

Έτσι μετά την ενέδρα στη Βίγλα στις 14-4-43 που έφυγαν οι Ιταλοί από την Κόνιτσα, η περιοχή μας ως το Γράμμο ανάσανε τον αέρα της λευτεριάς μέχρι τον Ιούλη του ίδιου χρόνου που κατέβηκαν από τη Γιουγκοσλαβία οι ορδές της γερμανικής μεραρχίας ορεινών καταδρομών «Εντελβάις» σκοτώνοντας και καίγοντας στο πέρασμά τους.

Στη Βίγλα, εκεί που βρίσκεται το Μνημείο των πεσόντων, εγκαταστάθηκε διλοχία Γερμανών και στο Μαυροβουνιώτικο γεφύρι, ομάδα. Φόβος και τρόμος επικρατούσε στα χωριά μας από τους νέους κι ανεπιθύμητους μουσαφίρηδες ώσπου ήρθε η πολυπόθητη μέρα της λευτεριάς. Πιεζόμενοι από τους συμμάχους Αγγλοαμερικάνους στη Μεσόγειο, από τον Κόκκινο Στρατό, στα βόρεια κι από τα Αντιστασιακά κινήματα στις κατεχόμενες χώρες, έφυγαν κακόν κακώς από τη χώρα μας τον Οκτώβρη του 1944. Στις 16 Οκτώβρη ήταν μια ζεστή μέρα. Ένας λόχος ανταρτών του 15ου Συν/τος του ΕΛΑΣ εμφανίστηκε στο χωριό μας και στρατοπέδευσε απέναντι στις χωραφίες. Ζητούσαν νερό κι όλα τ' «Αειτόπουλα» του χωριού γέμισαν παγούρια, τενεκέδια, ντρεβενίτσες και έτρεχαν στους αντάρτες με την περιέργεια που έχουν τα παιδιά.

Εμείς τα παιδιά, γυρίσαμε γρήγορα στο χωριό, καμαρώνοντας για τα δωράκια που μας φίλεψαν οι αντάρτες (γυαλιά από Γερμανούς μοτοσικλετιστές, καρτ ποστάλ κ.λ.π.) πράγματα που είχαν λαφυραγωγήσει από σαμποτάζ με τους Γερμανούς.

Σε κάμποση ώρα πυκνά πυρά ακούστηκαν στη δημοσιά (Ντερβένια). Οι αποχωρούντες Γερμανοί με αυτοκίνητα, μοτοσικλέτες και κάρρα έπεσαν στην ενέδρα

και γινόταν χαμός...

Ο Υπεύθυνος του χωριού βγήκε στο μεσοχώρι και φώναξε: Φεύγουν οι Γερμανοί, χτυπάτε την καμπάνα...

Εμείς άλλο που δε θέλαμε. Το χτύπημα της καμπάνας ήταν διασκέδαση για τα παιδιά. Τρέχουμε, ο Νίκος, ο Κώστας κι εγώ, ποιος να προλάβει να πιάσει το σκοινί της καμπάνας. Σχεδόν ταυτόχρονα φτάνουμε και οι τρεις. Το χαρμόσυνο ντίνγκ ντάνγκ της καμπάνας ακούγεται ως πέρα στα κοντινά χωριά διαλαλώντας την Ειρήνη, τη Λευτεριά! Κάποια στιγμή, κουρασμένοι από το τρέξιμο και το τράβηγμα του σκοινιού, καθίσαμε πίσω από τα βράχια - κοντά στο καμπαναριό και κάναμε σχέδια πώς θα περνάμε τώρα που θ' ανοίξει το Σχολείο.

Δεν πέρασε πολλή ώρα και ξαφνικά, ένα απαίσιο σφύριγμα ακούστηκε πάνω από τα κεφάλια μας και ένας τρομερός κρότος σαν αστροπελέκι μας ξεκούφανε.

Ταυτόχρονα ο ουρανός γέμισε από σκόρπια βλήματα, ξύλα, πέτρες και κώματα από την έκρηξη της οβίδας που έπεσε δίπλα μας.

Οι Γερμανοί φεύγοντας από τη Βίγλα άκουσαν την καμπάνα και θέλησαν να μας τιμωρήσουν αποχαιρετώντας μας με

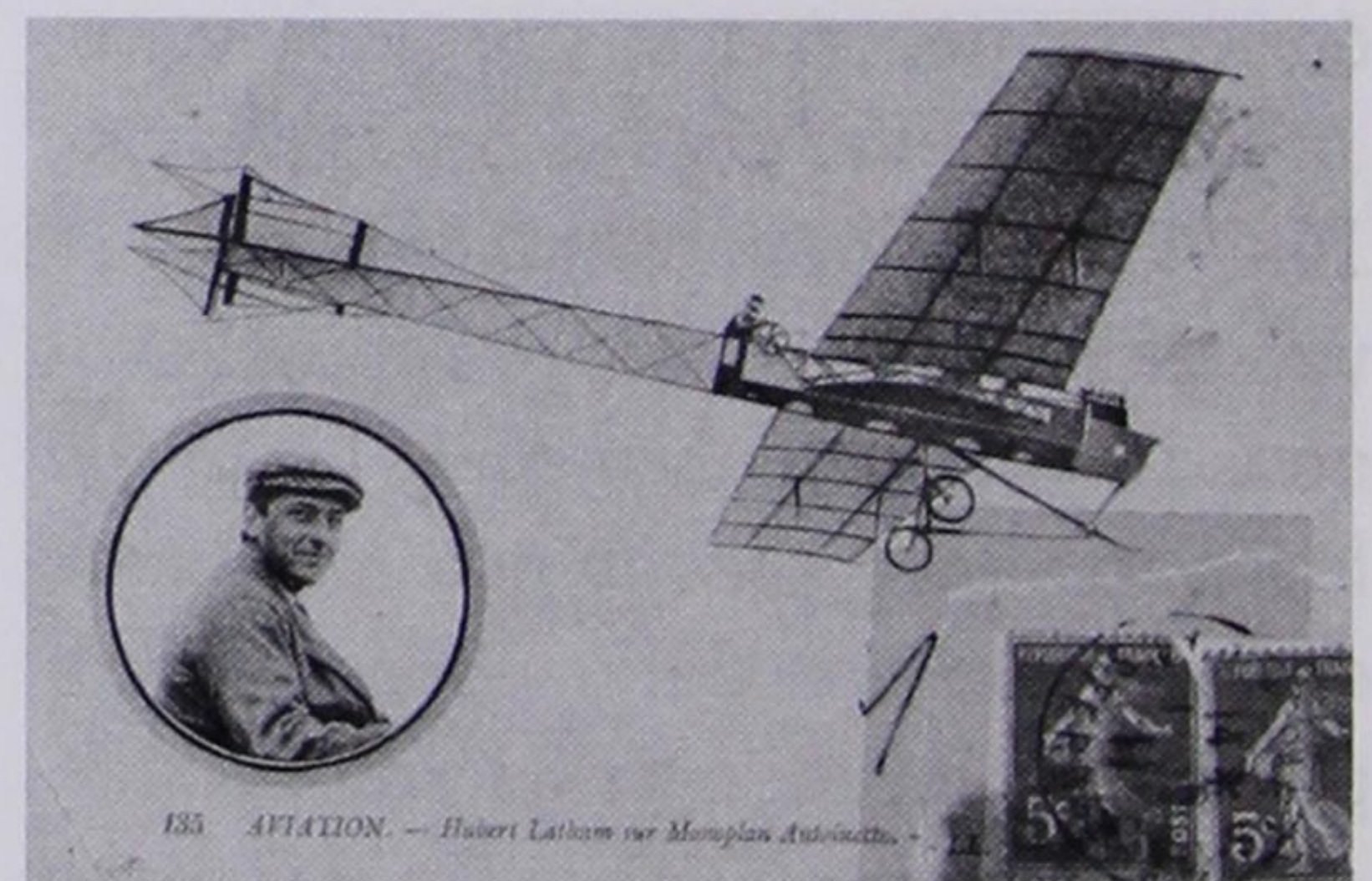
τα κανόνια τους.

Μια οβίδα έπεσε σε ένα αλώνι, μια τρίπη στο καλύβι που έβαζε τα κατσίκια ο Κώστας Ζήμος. Ευτυχώς που την πλήρωσαν τα κατσίκια και γλύτωσε η γιαγιά που ήταν δίπλα, στο σπίτι.

Αναστατώθηκε όλο το χωριό. Ίσως η βιασύνη των Γερμανών να φύγουν εσπευσμένα, τους υποχρέωσε να σταματήσουν μέχρι εκεί το κανονίδι, γιατί αν συνέχιζαν, ποιος ξέ-

ρει τι ανθρώπινα θύματα θα είχαμε. Εμείς γλυτώσαμε από του «χάρου τα δόντια» επειδή ήμασταν πίσω από τα βράχια που εμπόδισαν τα θραύσματα της οβίδας.

Κάθε φορά που ανεβαίνω στο ύψωμα του Αϊ Λιά δε γίνεται να μη θυμηθώ εκείνη την τρομερή μέρα· είναι ανεξίτηλα γραμμένη στη μνήμη μου!

Ανθύμιος από τα λάφυρα των Γερμανών.

ΕΥΘΥΜΟΓΡΑΦΗΜΑ

Αναμνήσεις:

Η ΝΗΠΙΑΓΩΓΟΣ ΜΕ ΤΟ ΠΑΝΤΑΛΟΝΙ

του **Σωκράτη Μιχ. Οικονόμου**

Είναι γεγονός, ότι, όσο περνούν τα χρόνια, η μνήμη μας πηγαίνει στα παλιά, σε παλιά γεγονότα ευχάριστα, ή δυσάρεστα ενθυμήματα κ.α. Έτσι είναι η ζωή μας.

Σήμερα λοιπόν θ' αναφερθούμε σε μία νηπιαγωγό, καλή της ώρα, -την πανταλονού- που υπηρετούσε τότε σε Νηπιαγωγείο του Πληκατιού, τη Μαρία Νέλη, γύρω στη δεκαετία του 1960.

Τότε λοιπόν, όλα τα χωριά μας, έσφυζαν από ζωή κι είχαν πολλά παιδιά και νήπια, στην Κόνιτσα, στο Δίστρατο, στο Πληκάτι κι αλλού. Με νεότερο όμως ΠΔ υπ' αριθμ. 107 Νόμου 4397/1929, "περί ιδρύσεως Νηπιαγωγείων (ΦΕΚ 30/22.2.1962 τ.1) ιδρύθηκαν ακόμη και τα εξής: 1. Μαζίου, 2. Αετόπετρας 3. Λαγκάδας, 4. Αγίας Παρασκευής, 5. Αμαράντου, 6. Πυρσόγιαννης, 7. Πύργου και 8. Καστανέας. Όπως βλέπουμε πολλά. Δυστυχώς σήμερα ούτε δημοτικά ούτε νηπιαγωγεία λειτουργούν.

Στο ακριτικό λοιπόν Πληκάτι, που λειτουργούσε από παλιά, διορίστηκε μία νέα νηπιαγωγός κ.Μ.Ν. ευπαρουσίαστη, νεαρή, 21-22 ετών, με Αθηναϊκή περιβολή, ζωηρή και πολύ φιλάρεσκη. Ήταν τότε η εποχή στη μόδα «τα μίνι». Ο κύριος επιθεωρητής, της είπε, αφού την όρκισε, θα πάτε στο Νηπιαγωγείο του Πληκατιού. Εκεί θα περάσετε ωραία, ο συνάδελφος αείμνηστος τώρα, Τάτης, θα σας τακτοποιήσει. Τα 'χασε η νεαρή νηπιαγωγός. Πώς θα πάω τόλμησε να ρωτήσει. Αυτός σοβαρός, της είπε: έξω θα βρείτε το συνάδελφο κ. Οικονόμου αυτός

υπηρετεί στο Δημοτικό Σχολείο Γοργοποτάμου, αυτός θα σας κατατοπίσει.

Πράγματι με βρήκε, γνωριστήκαμε, ήταν μαζί της και ο πατέρας της. Πρώτη φορά ερχόταν στην περιοχή μας στην Κόνιτσα. Της εξήγησα, ότι το χωριό είναι ακριτικό, στα σύνορα με την Αλβανία, συγκοινωνία δεν έχει, μέχρι την Πυρσόγιαννη θα πάμε με το λεωφορείο του ΚΤΕΛ, μετά με ζώο. Εγώ υπηρετώ πιο κάτω. Θα κανονίσω εγώ, μετά με τους κυρατζίδες-αγωγιάτες με τα ζώα τους να μας μεταφέρουν. Μην στεναχωριέστε καθόλου. Ο πατέρας της κουνούσε το κεφάλι του. Πώς να πάει εκεί πάνω το κορίτσι του; του επανέλαβα: στο Πληκάτι είναι ντόπιος δάσκαλος αυτός θα σας τακτοποιήσει πλήρως.

Ησύχασε κάπως. Πράγματι φτάσαμε με το ΚΤΕΛ στην Πυρσόγιαννη. Εδώ τέρμα, είπε ο οδηγός. Κατεβήκαμε, ο γνωστός μου κυρατζής, έφερε δύο ήσυχια ζώα, ένα για τα λίγα πράγματα της, κι ένα ν' ανέβει καβάλα. Έλα όμως που αυτή πρώτη φορά θα καβαλίκευε σε μουλάρι, φοβόταν. Αυτός τη βοήθησε, δυσκολεύτηκε λιγάκι, ήταν βέβαια και η περιβολή της και το «μίνι» φόρεμα. Τέλος ξεκινήσαμε. Εγώ και ο πατέρας της με τα πόδια, εγώ μαθημένος από αυτά, «μαθημένα τα βουνά από τα χιόνια».

Στην Πυρσόγιαννη, η νηπιαγωγός συναντήθηκε και με άλλες συναδέλφισσές της και τα είπανε. Εκεί της είπαν ότι εδώ πάνω οι κοπέλες και γυναίκες ντύνονται απλά, χωρίς τη μόδα. Αυτό κατάλαβα και εγώ τους είπε. Πρέπει, είπαν αυτές, και εμείς να προσαρμοστούμε γύρω μας. Τέλος ξεκινήσαμε. Φτάσαμε

στο Γοργοπόταμο. Εδώ τότε, δεν υπήρχαν, ενοικιαζόμενα δωμάτια και ξενώνες. Ο πρόεδρος της Κοινότητας είπε: οι δύο άνδρες θα κοιμηθούν στο σπίτι μου, η δασκάλα ας κοιμηθεί με τη γυναίκα του δασκάλου. Πράγματι, πήγε στο δωμάτιό μου, γνωρίστηκε με τη γυναίκα μου και γίνανε και φίλες. Άλλωστε την ίδια ηλικία είχαν.

Παρατήρησε όμως η νηπιαγωγός ότι και εδώ, η χωριανοί την κοίταζαν παράξενα. Το είπε στη γυναίκα μου. Μην ανησυχείς. Εδώ έτσι είναι οι κοπέλες και οι γυναίκες, ντύνονται απλά και όχι μοντέρνα όπως εσύ...

Την άλλη μέρα, αναχώρησαν για το Πληκάτι. Όλο ρωτούσε ο πατέρας της, πού είναι το χωριό; Να εδώ ψηλά στο Γράμμο, κάτι, θ' άκουσες του έλεγε ο κυρατζής για τις μάχες κατά τον καταραμένο εμφύλιο πόλεμο.

Τέλος έφθασαν, τακτοποιήθηκε με τη βοήθεια του Π. Τάτη. Διαπίστωσε όμως ότι η περιβολή της, όλο και ξένιζε τις κοπέλες και τις γυναίκες του χωριού.

Έξυπνη ήταν, το κατάλαβε. Έγραψε στη μητέρα της, να της στείλει ύφασμα για γυναικεία φορέματα και ύφασμα για παντελόνια. Απόρεσε η μάνα της. Τελικά της έστειλε. Ήρθε λοιπόν, στη μοδίστρα στο Γοργοπόταμο, που και ο άντρας ήταν ράφτης, να ράψει φουστάνια. Μετά είπε στο ράφτη, θέλω να μου ράψεις 2 παντελόνια, ανδρικά· αυτός της είπε «για ποιον είναι;» για μένα του είπε. Απόρεσε αυτός. Οι γυναίκες μόνον τις απόκριες φοράνε παντελόνια, της είπε. Αυτή επέμενε. Τέλος κατά την παροιμία «Μη θέλοντας ο ζωγράφος, θέλοντας ο Βλάχος, φόρεσε και ο Χριστός κόκκινα τσαρούχια.» Της έραψε τα παντελόνια. Τα πήρε τα φόρεσε και πήγε στο Σχολείο. Χάρηκαν πολύ τα μικρά. Κάτι είπαν πάλι οι γυναίκες του χωριού.

Τελικά την συνήθισαν. Πέρασε ο καιρός. Υπηρέτησε στο ακριτικό Πληκάτι πέντε ολόκληρα χρόνια. Αγάπησε τους μικρούς της μα-

θητές της, πρόσχαρη, ευγενική με τα τραγουδάκια, τα παραμυθάκια, τα παιχνιδάκια, τα μικρά ποιηματάκια και τις μικρές εκδρομούλες. Αυτά, και όλοι οι χωριανοί ήταν ξετρελαμένοι μαζί της και κυρίως οι νέες κοπέλες και γυναίκες, και έγινε γνωστή στη γύρω περιοχή ως «η νηπιαγωγός η πανταλονού».

Σ' ένα παιδαγωγικό Συνέδριο στην Πυρσόγιαννη, «τσουφ» η Μαρία με το παντελόνι. Απόρεσαν όλοι, αλλά αυτή τους εξήγησε, ότι εμείς κι εδώ πάνω πρέπει να ακολουθήσουμε τη μόδα. Πρωτοπόρα η Μαρία (αν είναι μόδα) αυτό που σήμερα φορούνε όλες οι νεαρές και οι γυναίκες με διάφορα σχήματα και σκισμένα παντελόνια, στα γόνατα και παντού. Αυτή πρώτη φόρεσε εδώ πάνω ανδρικό παντελόνι. Μετά από τόσα χρόνια μετατέθηκε στη Θήβα και μετά στην Αθήνα όπου και συνταξιοδοτήθηκε και εκεί ζει μέχρι σήμερα.

Αυτή, λοιπόν, τότε η ντροπαλή νεαρή νηπιαγωγός έγινε γνωστή στην περιοχή μας, καθώς είπαμε, δεν ξεχνιέται. Σήμερα, που εμείς διανύουμε την όγδοη δεκαετία και διατηρούμε φιλία και επικοινωνία μαζί της, εκεί στη Φωκίωτος Νέγρη στην Κυψέλη, συναντιόμαστε και τα λέμε, και αναπολούμε τα παλιά, τα περασμένα.

Αναπολούμε τις αναμνήσεις από τα ηρωικά χωριά του Γράμμου, ήσυχες πέτρινες γειτονιές, πυκνά δάση οξιάς και τοξωτά γεφύρια, δεξιά του ποταμού Σαραντάπορου που φτάνουν έως τις παρυφές του Γράμμου, τα λεγόμενα, ηρωικά Μαστοροχώρια, που συνθέτουν το σκηνικό της απόδρασης, σε τούτη τη γωνιά της Ηπείρου μας. Όλα τα Μαστοροχώρια υπήρξαν κέντρα των λαϊκών μαστόρων της πέτρας των λαϊκών κτισμάτων, (λιθοδόμων) και των πελεκάνων (λιθοξόων) και με συγκίνηση αναπολούμε τα παλιά, τα περασμένα.

Εύδυμα και σοβαρά

του Μαρίνου Σπηλιόπουλου

1. Δύο μεγάλοι των γραμμάτων μας για την πολιτική και τους πολιτικούς:

Ο Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης και ο Γεώργιος Σουρής είναι δύο τεράστιες μορφές των ελληνικών γραμμάτων. Ο πρώτος, ο μεγαλύτερος Έλληνας συγγραφέας, ο «άγιος των γραμμάτων» όπως χαρακτηρίστηκε, υπήρξε εκτός των άλλων και ο βαθύτερος μελετητής της κοινωνικής και πολιτικής μας ζωής. Κανείς δεν σατίρισε (εξαίρεση αποτελεί ο Σουρής που γι' αυτόν θα πούμε πιο κάτω) τόσο καυστικά, με τέτοια εκπληκτική περιγραφική γλαφυρότητα την ευτέλεια του πολιτικού μας βίου, κανείς δεν πρόβαλε όσο αυτός τις παθογένειες του ελληνικού κράτους: Τον δικομματισμό, την εξαγορά των ψήφων, τις πελατειακές σχέσεις, το ρουσφέτι, την αναξιοκρατία, την διαφθορά. Αυτά συνεχίζουν και σήμερα, μόνο που έχουν προστεθεί και άλλα, όπως το να δίνεται άσυλο σε οικονομικούς εγκληματίες, οι πολιτικοί και τα κόμματά τους να παίρνουν τεράστια δάνεια χωρίς να θέλουν εύκολα να τα ξεπληρώσουν (οι τραπεζικοί και οι τράπεζές τους να απαλλάσσονται από το ανοσιούργημα αυτό), να λένε στην παγκόσμια υπερδύναμη και στις άλλες δυνάμεις της Δύσης ότι είμαστε δεδομένοι και προβλέψιμοι.

Το περίφημο διήγημα του Παπαδιαμάντη «οι χαλασοχώρηδες» γράφτηκε υπό την επήρεια των εκλογών της 3ης Μαΐου 1892 που έφερε στην εξουσία τον Χαρίλαο Τρικούπη. Ένα χρόνο αργότερα η Ελλάδα πώχευσε (θυμίζει κάτι;). Ας θυ-

μηθούμε δυο-τρεις αποφθεγματικές του ρήσεις από τα έργα του λες και γράφτηκαν σήμερα. Δυστυχώς στο διάβα του χρόνου καταφέραμε και τη γλώσσα να καταστρέψουμε όπως τόσα άλλα, ώστε και ο Παπαδιαμάντης να χρειάζεται μετάφραση ορισμένες φορές (η νεολαία μας αδυνατεί να τον διαβάσει). Αρχίζουμε: «και τι παίζει η γλαυξ, η θρηνούσα επί ερειπίων; Πταίουν οι κυβερνήται της Ελλάδος» Επίσης: «Η πλουτοκρατία ήτο, είναι και θα είναι ο μόνιμος άρχων του κόσμου, ο διαρκής Αντίχριστος. Αυτή γεννά την αδικίαν, αυτή τρέφει την κακουργίαν, αυτή φθείρει σώματα και ψυχάς». Και ένα τελευταίο: «Τώρα όμως η πράγματι επικρατούσα θρησκεία είναι ο πλέον ακάθαρτος και κτηνώδης υλισμός. Μόνον κατά πρόσχημα είναι η χριστιανοσύνη».

Ο άλλος μεγάλος μας, ο ποιητής Γεώργιος Σουρής που πρόσφατα γιορτάσαμε τα 100 χρόνια από το θάνατο του (1919-2019), σ' ένα περίφημο ποίημά του δείχνει διαχρονικά την πολιτική κατάσταση της χώρας μας που δυστυχώς και σήμερα δεν διαφέρει από τότε. Αναφέρω διάσπαρτα κάποιους στίχους από τα ποίημα αυτό: (γράφτηκε πριν 120 χρόνια).

«ποιος είδε κράτος λιγοστό σ' όλη τη γη μοναδικό, 100 να εξοδεύη και πενήντα να μαζεύη;

Να τρέφει όλους τους αργούς να 'χνη επτά Πρωθυπουργούς,

ταμείο δίκως χρήματα και δόξης τόσα μνήματα;

να 'χνη κλητήρες για φρουρά και να

σε κλέβουν φανερά,
Και ενώ αυτοί σε κλέβουνε τον κλέ-
φτη να γυρεύουνε;
κλέφτες φτωχοί και άρχοντες με άμα-
ξες και άτια
κλέφτες χωρίς μία πήχυ γη και κλέ-
φτες με παλάτια,
ο ένας κλέβει όρνιθες και σκάφες για
ψωμί
ο άλλος το έθνος σύσσωμο για πλούτη
και τιμή.
...
Ο Έλληνας δυό δίκαια ασκεί πανε-
λευθέρως,
Συνέρχεσθαί τε και ουρείν εις όποιο
θέλει μέρος.
...
Σουλούπι, μπόι, μικρομεσαίο, ύφος
του γόν ψευτομοιραίο.,
Λίγο κατσούφης, λίγο γκρινιάρης, λί-
γο μαγκούφης, λίγο μουντάρης.
...
Και ψωμοτύρι και για καφέ το «δε βα-
ριέσαι» και «ωχ αδερφέ».
Ωσάν πολίτης, σκυφτός ραγιάς σαν
πιάσει πόστο: Δερβεναγάς.
...
Δυστυχία σου Ελλάς, με τα τέκνα που
γεννάς.

Ω Ελλάς, ηρώων χώρα, τι γαιδάρους
βγάζεις τώρα;

2. Ζωοφιλία - Χορτοφαγία

α) Σιχαίνομαι τους ανθρώπους που
έχουν σκυλιά, έλεγε κάποιος.

Είναι δειλοί και δεν έχουν τα κότσια
να δαγκώνουν τους ανθρώπους μόνοι
τους.

β) Ένας άλλος έλεγε: Δεν έγινα χορ-
τοφάγος γιατί αγαπώ τα ζώα, αλλά γιατί
μισώ τα φυτά.

γ) Αγελάδα είναι μια μηχανή, που κά-
νει το γρασίδι κατάλληλο να το φάμε
εμείς οι άνθρωποι.

δ)- Γιατί είσαι χορτοφάγος;

- Γιατί αγαπώ τα ζώα

- Τότε γιατί τα στερείς από τη δια-
τροφή σου;

ε) Ένας ανώνυμος έγραφε σ' έναν
τοίχο: Προτιμώ να έχω σκύλο παρά να
έχω γυναίκα. Δεν μιλάει και έχει ήδη γού-
να.

στ') Έλεγε ένας πολιτικός: Μ' αρέ-
σουν τα γουρούνια. Τα σκυλιά μας υπε-
ρεκτιμούν, οι γάτες με υποεκτιμούν, τα
γουρούνια μας φέρονται ως ίσους.

Μαρίνος Σπηλιόπουλος

Χαράλ. Ν. Ρεμπέλης

Κονιτσιώτικα

Δημοτ. τραγούδια τραπεζιού, χορού, νυφιάτικα και γάμου, λιανοτράγουδα,
νανουρίσματα, λαζαρικά, μοιρολόγια, του χάρου και του Κάτω Κόσμου, πα-
ραμύθια, παραδόσεις, ευτράπελες διηγήσεις, παροιμίες και παροιμιώδεις φρά-
σεις, αινίγματα, ιδιωματικές φράσεις, ευχές, κατάρες, γλωσσοδέτες, γλωσσικό
ιδίωμα Μαστοροχωρίων, τοπωνύμια, Γλωσσάριο, κουδαρίτικα.

Σελ. 360, τιμή 20 ευρώ. - Τηλ. 6949067797

ΑΠΟ ΤΟΝ ΔΗΜΟ

• Στις 3 Ιανουαρίου 2020 πραγματοποιήθηκε στην Πυρσόγιαννη συνάντηση του Δημάρχου Κόνιτσας κ. Νικολάου Εξάρχου με τον Πυρσογιαννίτη Δήμαρχο του Ντάργουιν Αυστραλίας κ. Κωνσταντίνο Βατσακαλή. Στη συνάντηση παρευρέθηκε ο Πρόεδρος της Κοινότητας Πυρσόγιαννης κ. Μιχάλης Βατσακαλής.

Στη συνάντηση συζητήθηκαν θέματα κοινού ενδιαφέροντος, που αφορούν στον τρόπο λειτουργίας της Αυτοδιοίκησης και τονίστηκε η δυναμική παρουσία του ελληνικού στοιχείου στο Ντάργουιν.

Αποτελεί τιμή για την Πυρσόγιαννη και γενικά για το Δήμο μας η ανάδειξη στο αξίωμα του Δημάρχου πόλης του εξωτερικού ενός συντοπίτη μας.

Του ευχόμαστε καλή δύναμη στο δύσκολο και σπουδαίο έργο του, δημιουργική και αποδοτική θητεία με αντοχή και επιμονή

• Ψήφισμα για τον θάνατο του Θεόδωρου Νιτσιάκου -Συντοπίτη μας και σπουδαίου ανθρώπου που ανέδειξε η περιοχή μας.

Σε δημόσια κατεπείγουσα συνεδρίαση του Δημοτικού Συμβουλίου Κόνιτσας, που πραγματοποιήθηκε σήμερα, Σάββατο 11 Ιανουαρίου 2020 και ώρα 11:00 με θέμα την έκδοση ψηφίσματος για το θάνατο του Θεόδωρου Νιτσιάκου, το Δημοτικό Συμβούλιο ενέκρινε ομόφωνα την έκδοση του παρακάτω ψηφίσματος:

ΨΗΦΙΣΜΑ:

Η είδηση του θανάτου του επιχειρη-

ματία Θεόδωρου Νιτσιάκου προκάλεσε θλίψη στην τοπική κοινωνία του Δήμου Κόνιτσας. Ο Θεόδωρος Νιτσιάκος υπήρξε σπουδαίος επιχειρηματίας με πλούσια κοινωνική -ανθρωπιστική - οικονομική προσφορά.

Με αφορμή την αναγγελία του θανάτου του, το Δημοτικό Συμβούλιο Κόνιτσας προκειμένου να αποτίσει φόρο τιμής στον εκλιπόντα και να αποδώσει τη δέουσα τιμή αποφασίζει ομόφωνα:

-Να εκφράσει τα ειλικρινή συλλυπητήριά του στα μέλη της οικογένειας του εκλιπόντος.

-Να παραστεί ο Δήμαρχος και σύσσωμο το Δημοτικό Συμβούλιο στην εξόδιο ακολουθία.

-Να εναποθέσει στέφανο στη μνήμη του εκλιπόντος και να δοθεί χρηματικό ποσό στο Εκκλησιαστικό Γηροκομείο της Ιεράς Μητρόπολης Κόνιτσας «Η Θεοτόκος».

-Να αναρτηθεί το παρόν ψήφισμα στην ιστοσελίδα του Δήμου Κόνιτσας και να δημοσιευθεί στον έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο.

-Το παρόν ψήφισμα να αναγνωσθεί κατά την εξόδιο ακολουθία του εκλιπόντος.

Ο Δήμαρχος Κόνιτσας
Νικόλαος Εξάρχου

Ο Πρόεδρος του Δημ.Συμβουλίου
Δημήτριος Νιτσιάκος

Τα μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου

• Το 1° ΕΠΑ.Λ. Κόνιτσας επιθυμεί να μοιραστεί με τους πολίτες του δήμου την συμμετοχή του σε δύο Ευρωπαϊκά προ-

γράμματα **Erasmus+**.

Συγκεκριμένα 14 μαθητές των τομέων Πληροφορικής, Οικονομίας και Γεωπονίας του σχολείου έχουν ήδη παρακολουθήσει επιμορφωτικό σεμινάριο στα πλαίσια του προγράμματος **Erasmus+ KA102** με τίτλο «**Σύνγχρονες Μέθοδοι Ανάπτυξης και Ηλεκτρονικής Προώθησης Ορεινού Τουρισμού στο Δήμο Κόνιτσας**». Η κινητικότητα πραγματοποιήθηκε από 9/11-24/11/2019, στη Βαρκελώνη της Ισπανίας, η οποία αποτελεί παγκόσμιο παράδειγμα ανάπτυξης ενός εξαιρετικά επιτυχημένου τουριστικού μοντέλου. Συνδυάζοντας θεωρητική κατάρτιση, αλλά και μελέτες περιπτώσεων επιτυχημένων τουριστικών επιχειρήσεων, οι μαθητές μας απόκτησαν γνώσεις και εμπειρίες, τις οποίες επιθυμούν να μεταδώσουν και να μοιραστούν με τους κατοίκους της περιοχής μας στη σχετική ημερίδα που θα ακολουθήσει.

Επιπλέον το σχολείο υλοποιεί πρόγραμμα Erasmus+ KA229 Σύμπραξης Ανταλλαγής Μαθητών μεταξύ σχολείων. Στη σύμπραξη συμμετέχουν σχολεία από την Ιταλία και την Πολωνία. Στα πλαίσια αυτού του προγράμματος με τίτλο «**Ευρωπαϊκή Κινητικότητα ως Ερναλείο για την Ενδυνάμωση Βασικών Δεξιοτήτων των Μαθητών**», θα υλοποιηθούν δράσεις σχετικά με την ανάπτυξη βασικών πολιτιστικών, κοινωνικών και μαθησιακών δεξιοτήτων των μαθητών και στις τρεις χώρες. Το ΕΠΑ.Λ. Κόνιτσας θα πραγματοποιήσει 2 κινητικότητες στην Ιταλία (Μάρτιος 2020) και Πολωνία (Απρίλιος 2021), ενώ σε συνεργασία με το Δήμος μας θα έχει την ευκαιρία να φιλοξενήσει τους εκπρο-

σώπους των άλλων δύο σχολείων τον Οκτώβριο του 2020. Επιπλέον, οι συμμετέχοντες μαθητές και καθηγητές, θα μας κάνουν κοινωνούς των εμπειριών τους, τόσο με σχετικές ανακοινώσεις, όσο και μέσω σχετικής ημερίδας στο τέλος του επόμενου σχολικού έτους.

- Την Τρίτη 21 Ιανουαρίου ομάδα μεταπτυχιακών φοιτητών από το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο με επικεφαλής τον καθηγητή κύριο Δημήτριο Καλιαμπάκο επισκέφθηκαν την Κόνιτσα. Σε ανοικτή σύσκεψη που πραγματοποιήθηκε στο Δημαρχείο και στην οποία συμμετείχαν και ο Δήμαρχος Κόνιτσας, Αντιδήμαρχοι, Δημοτικοί Σύμβουλοι, Πρόεδροι των Τοπικών Κοινοτήτων, μέλη της Επιτροπής Τουρισμού, ντόπιοι μηχανικοί και αρκετοί πολίτες ετέθησαν πολλά εκ των προβλημάτων που αντιμετωπίζει η περιοχή.

Με όλα αυτά τα θέματα ο καθηγητής κ. Καλιαμπάκος και οι μετέχοντες μεταπτυχιακοί φοιτητές θα ασχοληθούν για μεγάλο χρονικό διάστημα, προτείνοντας λύσεις με την εκπόνηση μελετών, οι οποίες θα παρουσιαστούν σε δημόσια παρουσίαση στην Κόνιτσα κατά το θέρος του 2020.

Ο Δήμος Κόνιτσας ευχαριστεί τον κύριο Καλιαμπάκο και την ομάδα των μεταπτυχιακών φοιτητών του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου για το συνεχές ενδιαφέρον τους (από το 2012) για την περιοχή μας και εύχεται οι ολοκληρωμένες μελέτες που θα εκπονηθούν και οι λύσεις που θα προτείνουν στη συνέχεια, με τις ανάλογες ενέργειες να αποβούν προς όφελος του τόπου μας.

Από το Γραφείο Δημάρχου

- **«ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ 23ης ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΠΑΝΤΟΠΩΛΕΙΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΟΝΙΤΣΑΣ»**

Το Κοινωνικό Παντοπωλείο Δήμου Κόνιτσας, στις 23 & 24 Ιανουαρίου 2020 πραγματοποίησε την 23η διανομή, διαφόρων προϊόντων, στους ωφελούμενούς του. Τα προϊόντα που διανεμήθηκαν συγκεντρώθηκαν με την ευγενική χορηγία των εταιριών :

- Ίδρυμα "ΜΠΟΔΟΣΑΚΗ"
- Super Market "ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ"

Ο Δήμος Κόνιτσας, η Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου Κόνιτσας και τα Στελέχη του Κοινωνικού Παντοπωλείου εκφράζουν τις θερμές ευχαριστίες τους για την έμπρακτη κοινωνική τους προσφορά, καλώντας και άλλες επιχειρήσεις, καθώς και συνδημότες του να σταθούν αρωγοί στην όλη την προσπάθεια που καταβάλλεται.

Εκ της Δομής του Κοινωνικού Παντοπωλείου Δήμου Κόνιτσας.

- Ο Δήμαρχος Κόνιτσας κ. Νικόλαος Εξάρχου καταδικάζει το πρόσφατο αποτρόπαιο γεγονός δηλητηρίασης δώδεκα αδέσποτων ζώων στην Κόνιτσα. Ενέργειες σαν και αυτή θίγουν την ευρύτερη κοινωνία και προσβάλλουν τον πολιτισμό μας.

- Τη Δευτέρα 27 Ιανουαρίου 2020 ο Δήμαρχος Κόνιτσας κ. Νικόλαος Εξάρχου παρευρέθηκε στη σύσκεψη για την Ιόνια Οδό και την ολοκλήρωση του οδικού άξονα στο τμήμα από Γιάννενα έως Κακαβιά, που πραγματοποιήθηκε στο γραφείο του Προέδρου της Βουλής κ. Κωνσταντίνου Τασούλα, με τη συμμετοχή του Υπουργού Υποδομών -Μεταφορών κ. Κωνσταντίνου Αχ. Καραμανλή, του Περι-

φερειάρχη Ηπείρου κ. Αλέξανδρου Καχριμάνη, Βουλευτών και Δημάρχων του Νομού.

Ο Δήμαρχος Κόνιτσας έθεσε το θέμα της μελέτης του επαρχιακού δρόμου Καλπάκι - Κόνιτσα και το θέμα της βελτίωσης του επαρχιακού δικτύου και του δρόμου Κόνιτσα - Νεάπολη, για το οποίο ο Περιφερειάρχης Ηπείρου δείχνει πραγματικό ενδιαφέρον και καταβάλλει ιδιαίτερες προσπάθειες. Για όλα τα παραπάνω θα αποσταλεί και επιστολή στον Υπουργό κ. Καραμανλή από τον οποίο είχε τη διαβεβαίωση αρωγής.

- Με κατάνυξη και συμμετοχή όλων των κατοίκων του χωριού, συμπεριλαμβανομένης της δημοτικής συμβούλου Κόνιτσας κ. Αικατερίνης Δημάρατου, καθώς και κατοίκων του Πληκατίου και της Πυρσόγιαννης, πραγματοποιήθηκε, για πρώτη φορά, υπαίθρια τελετή κατάδυσης του Τιμίου Σταυρού σε φυσικό υδάτινο διαμορφωμένο για την περίπτωση χώρο, την ημέρα των Θεοφανείων.

Προηγήθηκε πανηγυρική Θ. Λειτουργία και Μεγάλος Αγιασμός στον κεντρικό Ναό Κοιμήσεως της Θεοτόκου, ιεουργούντων των αιδ. Ιερέων π. Χαράλαμπου Χατζή και π. Βασιλείου Αθανασόπουλου.

Παρά το ψύχος που επικρατούσε, η τελετή επισφραγίστηκε και εδώ, με την καθιερωμένη βουτιά για την ανάσυρση του Σταυρού από τον μαθητή Χρήστο Χαλκιά.

- **Περισυλλογή και απομάκρυνση των εγκαταλελειμμένων οχημάτων**

Ο Δήμος Κόνιτσας στην προσπάθεια να ελευθερώσει θέσεις στάθμευσης που

καταλαμβάνονται από εγκαταλελειμμένα οχήματα, για την αποφυγή αισθητικής υποβάθμισης των κοινόχρηστων χώρων, δημιουργίας εστιών μόλυνσεων και επικινδυνότητας, παρακαλεί τους δημότες να απομακρύνουν άμεσα τα εγκαταλελειμμένα οχήματα που έχουν στην κατοχή τους ή να ενημερώσουν την αρμόδια υπηρεσία του Δήμου, αν έχει πέσει στην αντίληψή τους κάποιο εγκαταλελειμμένο όχημα στην περιοχή, που καθίσταται επικίνδυνο για τη δημόσια υγεία και ασφάλεια.

Σε περίπτωση μη ανταπόκρισης, ο Δήμος θα προβεί στην απομάκρυνση τους βάσει των κείμενων διατάξεων - Π.Δ. 116/04. Τηλ. επικοινωνίας: 2655360308.

Ο Αντιδήμαρχος Δημήτριος Χήρας

• Ενημερωτική εκδήλωση από τον Οδοντιατρικό Σύλλογο Ιωαννίνων.

Συνεχίζοντας τον κύκλο ενημερώσεων για θέματα Υγείας ο Δήμος Κόνιτσας διοργάνωσε την Κυριακή 9 Φεβρουάριου στην αίθουσα εκδηλώσεων του Δημαρχείου ενημερωτική εκδήλωση με θέμα: "Στοματική Υγεία παιδιών κ ενηλίκων - ενημέρωση και πρόληψη" υπό την αιγίδα του Οδοντιατρικού Συλλόγου Ιωαννίνων και με χορηγό την εταιρεία ΙΝΤΕΚΜΕΟ.

Ομιλητές ήταν ο κ. Δημήτρης Κήπας, Πρόεδρος του Οδοντιατρικού Συλλόγου Ιωαννίνων και η χειρουργός οδοντίατρος κυρία Ειρήνη Κολιοφώτη, ενώ παραβρέθηκε και ο οδοντίατρος κ. Χατζής Κωνσταντίνος.

Την εκδήλωση χαιρέτισε ο Αντιδήμαρχος κ. Αριστείδης Λαζογιάννης, ενώ στο τέλος της εκδήλωσης στους παρευρισκόμενους μοιράστηκαν δείγματα προϊόντων

της εταιρείας INTERMED, καθώς και ενημερωτικό υλικό από την εκπρόσωπο της εταιρείας κυρία Δημάκα Σοφία.

Ο Δήμος Κόνιτσας εκφράζει θερμές ευχαριστίες προς τον Οδοντιατρικό Σύλλογο και την εταιρεία INTERMED για την ανταπόκριση και την πολύ χρήσιμη ενημερωτική εκδήλωση για μικρούς και μεγάλους.

• Επιμορφωτική ημερίδα για την εκπαίδευση των προσφύγων/μεταναστών παιδιών και εφήβων μαθητών στην Κόνιτσα

Με επιτυχία, συμμετοχή πλήθους εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης του Ν. Ιωαννίνων της 4^{ης} Ενότητας Δημοτικών Σχολείων του ΠΕΚΕΣ Ηπείρου, αλλά και της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στην Κόνιτσα, πραγματοποιήθηκε επιμορφωτική ημερίδα για την εκπαίδευση των προσφύγων/μεταναστών παιδιών και εφήβων μαθητών, την Τετάρτη 19 Φεβρουάριου 2020, στην «Αίθουσα εκδηλώσεων» του Δήμου Κόνιτσας (Δημαρχείο).

Την Οργανωτική Επιτροπή του συνεδρίου αποτελούσαν οι Συντονιστές Εκπαιδευτικού Έργου του ΠΕΚΕΣ Ηπείρου: Νικόλαος Σουτόπουλος (πρόεδρος) Κλεοπάτρα Βασιλείου, Παναγιώτης Βολάκης, Μαρία Παπαευσταθίου (μέλη) και εκπαιδευτικός Νικόλαος Γεωργίτσας (Υπεύθυνος Γραμματείας).

Χαιρετισμούς στην εκδήλωση απεύθυναν ο οικοδεσπότης Δήμαρχος Εξάρχου Νικόλαος, ο Αντιπεριφερειάρχης Παιδείας, Νεολαίας & Πολιτισμού Ηπείρου Οδυσσέας Πότσης και η Αντιπεριφερειάρχης Πρόνοιας, Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Δημόσιας Υγείας Ηπείρου Αγνή Νά-

κου - Δασούλα. Παρευρέθηκαν οι Αντιδημαρχοί Κόνιτσας Αριστείδης Λαζογιάννης και Δημήτριος Χήρας και ο Πρόεδρος Σχολικών Επιτροπών Δήμου Πωγωνίου Αναστάσιος Γιούνης.

Τα θέματα εισηγήσεων που παρουσιάστηκαν ανταποκρίθηκαν στις εκπαιδευτικές ανάγκες κατανόησης του προσφυγικού/μεταναστευτικού ζητήματος στην Ευρώπη και Ελλάδα, αλλά και στις σύγχρονες διδακτικομεθοδολογικές προτάσεις για τη διαχείριση της εκπαιδευτικής ετερότητας σε ένα πολυπολιτισμικό και πολυγλωσσικό περιβάλλον με τη μέθοδο της διαφοροποιημένης διδασκαλίας (Νικ. Σουτόπουλος), όπως και η εφαρμογή των βασικών αρχών της συμβουλευτικής (ενεργητική ακρόαση, ενσυναίσθηση, συναισθηματική νοημοσύνη) για τη κατανόηση του ιστορικού των προσφυγών/μεταναστών παιδιών (Μ. Παπαευσταθίου), αλλά και του ψυχικού τραύματος που τα διακατέχει ως συνέπεια των τραγικών ως τώρα εμπειριών της ζωής τους (Κλ. Βασιλείου).

Το δεύτερο μέρος της επιμορφωτικής ημερίδας (βιωματικού σεμιναρίου) ενθουσίασε τους εκπαιδευτικούς, καθώς περιελάμβανε βιωματικό εργαστήριο με θεατρικό παιχνίδι ρόλων και μουσικο-κινητικές ασκήσεις, που συμμετείχαν ο εκπαιδευτικοί· ώστε να επιμορφωθούν κατάλληλα σε τεχνικές, βιώνοντας παράλληλα καταστάσεις αυτών των παιδιών με προσφυγικό/μεταναστευτικό ιστορικό, που θα τις αξιοποιήσουν διδακτικά στη σχολική τάξη.

Ψυχή του βιωματικού εργαστηρίου ήταν ο εκπαιδευτικός Γαλλικής και συγγραφέας Στέφανος Γανωτής, που παρουσίασε στο τέλος και το βιβλίο του «Συρια-Το ημερολόγιο ενός αποχωρισμού», (εκδ.

ΘΥΡΑ, 2017), το οποίο έχει ήδη μεταφραστεί και κυκλοφορήσει σε πολλές γλώσσες (ελληνικά, αραβικά, κουρδικά, αγγλικά, γαλλικά κ. ά.).

Η μικρή ηρώίδα του ζει στο κοσμοπολίτικο Χαλέπι, ταξιδεύει απ' άκρη σ' άκρη στη Συρία και εντυπωσιάζεται από την ιστορία και τους αρχαιολογικούς θησαυρούς του τόπου της. Θέλει όταν μεγαλώσει να γίνει αρχαιολόγος και να ταξιδέψει κάποτε στην Ελλάδα για να σπουδάσει και να γνωρίσει καλύτερα όλα αυτά που την συναρπάζουν.

Ο πόλεμος αλλάζει δραματικά τη ζωή της και όλα όσα την συνιστούν...

Είναι μια περιήγηση στον υπέροχο κόσμο της Συρίας που αγαπήθηκε, που δοκιμάστηκε, που πόνεσε, που χάθηκε. Όχι όμως για πάντα... Ένα συγκλονιστικό ιστορικό μυθιστόρημα (νουβέλα) από τον Στέφανο Γανωτή, βγαλμένο μέσα από δεκάδες συνεντεύξεις με Σύρους, Άραβες και Κούρδους, αλλά και Ρωμιούς, Ποντίους και Μικρασιάτες πρόσφυγες, που του εμπιστεύτηκαν μνήμες, βιώματα και εμπειρίες τους.

Την τεχνική κάλυψη για την εκδήλωση εκ μέρους του Δήμου Κόνιτσας είχε ο Θανάσης Σταύρου.

Η επιμορφωτική ημερίδα ολοκληρώθηκε με πολιτιστικές διαδρομές περιήγησης σε μονοπάτια περιβαλλοντικά και θρησκευτικού τουρισμού στην Κόνιτσα από τον Φίλιππα Καραμπίνα, Υπεύθυνο του ΚΠΕ Κόνιτσας Σπυριδουλα Τσιλιγιάννη και τον Χρήστο Σακαρέλη, Μέλη της Παιδαγωγικής Ομάδας ΚΠΕ Κόνιτσας, ενώ ακολούθησε μεσημεριανό γεύμα.

Από τον εορτασμό στο Πληκάτι

Φωτ. Γ. Κυπαρίσιος

ΤΡΙΑΚΟΝΤΑ ΗΜΕΡΩΝ ΑΙΧΜΑΛΩΣΙΑ

& Συμβίωσις μετά των ληστών

ΥΠΟ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΒΕΚΙΑΡΗ

(ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ Κ. ΠΥΡΡΟΥ)

Εγερθέντες λίαν πρωί ανεχωρήσαμεν και εφθάσαμεν μετά μίαν και ημίσειαν ώραν εις «Αρίναν», ένθα διήλθομεν το πλείστον της ημέρας· περί δε την δεκάτην μοι είπεν ο καπετάνος· «καιρός Νικολάκη να αναβώμεν επάνω εις την «Πέτραν του Μούκα» ίνα ίδωμεν ολίγον Ντονιαά». Εκινήσαμεν και εφθάσαμεν μετά ημίσειαν ώραν εις ωραίους λοφίσκους και παιδιάδας, καταπράσινους· η θέσις ήτο αληθώς μαγευτική, αλλ' ίνα θαυμάσω τα προσόντα ταύτα του τόπου εκείνου και αισθανθώ την δέουσαν τέρψιν επί της αμιμήτου φυσικής καλλονής εκείνης έπρεπε να είμαι και ελεύθερος. Ο αιχμάλωτος έχων πιστόν σύντροφον μίαν ιδέαν πάντοτε, ότι είναι αιχμάλωτος, ουδόλως αποχωρούσαν ή απομακρυνομένην, δεν δύναται να αντιληφθή άλλης τινός· επομένως ουδέν υποπίπει ευχάριστον εις τας αισθήσεις του, ουδέ βλέπει βλέπων και ακούων δεν ακούει. Εν τοιαύτη λοιπόν καταστάσει και ό,τι ενθυμούμαι εκ των καλλονών της φύσεως εκείνου του τόπου είναι αληθώς πολύ. Τέλος δε διαβάντες το ωραίον αυτό μέρος εφθάσαμεν εις πηγήν ωραίαν και ενταύθα ηθελήσαμεν ίνα γευματίσωμεν. Λοιπόν ο Χασμπής αρχιφρουρός μου, όστις εις το ταγάρι του έφερε και το μερίδιόν μου πάντοτε, μοι είπε· «έλα μανάρι να φάγωμεν ολίγον εις το κρύον νερόν».

Επίνων αληθώς και έφαγον μετ' αυτού με μεγάλην όρεξιν, ιδίως μανούρι νωπόν, επειδή το κρέας μοι εφάνη άνοστον.

Πλησίον ημών ήτο στάνη και κατωτέρω εις απόστασιν ικανήν το Δέντζικον. Εκ της στάνης δε μας επεσκέφθησαν δύο βλάχοι κομίσαντες ημίν άρτον, ρακίον και καπνόν, αλλ' εις την προσέλευσιν τούτων οι φρουροί με απεμάκρυνον ίνα μη ίδω τους φίλους τούτους. Παρά τούτων εμάθομεν ότι εις Βύσαντζκον είχαν έλθει δύο μπουλούκια στρατού και ότι εις Κόνιτσαν αναμένετο ο Ιβραήμ Πασσάς, ως επιτραμμένος την καταδίωξιν της ληστείας.

Οι προσελθόντες προ μικρού βλάχοι απήλθον, λαβόντες εντολήν όπως μας αποστειλώσιν εξ κριούς και ημείς δε αφ' ετέρου ηλλάξαμεν θέσιν αναμένοντες τους κατά την παρελθούσαν εσπέραν σταλθέντας, ίνα κομίσωσιν είδησίν τινα περί των λύτρων.

Την τρίτην της νυκτός μοι προσέφερον το δείπνον, άρτον και γάλα και έφαγον. Πριν κοιμηθώ ακόμη ήκουσα ντουφεκισμούς και ερωτήσας· επληροφορήθην ότι ήτο το σύνθημα των επανακαμπόντων· και πράγματι μανθάνω μετ' ολίγον παρά των φρουρών ότι την επαύριον επρόκειτο να γίνη η εξογορά. Οι λησταιόι παρόντες μοι συνεχάρησαν επί τούτω και με ενθάρρυνον όπως φθάσωμεν

όσον το ογρηγορώτερον «εις το καβούλι» όθεν εκινήσαμεν και μόλον ότι διηρχόμεθα μέρη απρόσιτα και οι πόδες μου ήσαν καταπληγώμενοι εκ της κακουχίας και της αενάου οδοιπορίας και παντού προσκόπων ή ολισθαίνων συμπαρέσυρον και τους φρουρούς μου, άλλοτε δε πάλιν συμπαρεσυρόμην υπ' αυτών, η ιδέα όμως ότι οσονούπω καθίσταμαι ελεύθερος ήτο τοσοούτον ισχυρά ώστε δεν ησθανόμην αν επί των ποδών μου εβάδιζον ή επί ξένων. Δρυμούς και δάση και δυσβάτους τόπους διήλθομεν εν ευθυμία και προσκόποντες και καταπίπτοντες επί των κλάδων των δένδρων και θάμνων, αντί στεναγμών αντήκουν εγκάρδιοι γέλωτες. Οι κλάδοι είχαν αναξέσει τας πλείστους όσας εν ταις κνήμαις των ποδών μου ενυπαρχούσας πληγάς και το αίμα έρρεεν, αλλά τις προσείχε τότε εις τούτο, ή τις ησθάνετο τους πόνους ους αισθάνομαι σήμερα εν τη κλίνη καθήμενος και μη δυνάμενος να κατέλθω μέχρι της αγοράς!

Καταβάντες τέλος, ηνταμώθην με τον καπετάνον όστις μοι είπε· «ζηλεύω την θέσιν σου Νικολάκη· εντός ολίγου θα ήσαι ελεύθερος εις τον κόσμον, εγώ δε εις τα βουνά ωσάν ο λαγός, περιμένων πάσαν ώραν τον θάνατον και υποπτευόμενος το παραμικρόν.» Τω απήντησα δε ότι είναι εις χείράς του αν θέλη να προσέλθη εις την εξουσίαν. «Απεκηρύχθην μου ανταπήντησε και συ ο ίδιος αύριον θα με καταδιώξης επομένως. Εγώ του είπον, ότι ελπίζω, ότι η Κυβέρνησις θα τω παράσχη αμνηστειάν, επειδή ούτε φόνους ούτε με-

γάλα κακουργήματα διεπράξατε και όσον αφορά εμέ τον εβεβαίωσα ενόρκως να μη ελπίζη κακόν αλλά καλόν να απολάβη, όσον εξαρτάται εκ των δυνάμεών μου. «Τον κολαούζο όμως, του είπον, θα τον εκδικηθώ, αν τον μάθω, όσον δυνηθώ και σε παρακαλώ να μου τον φανερώσης.» Εις τον αποχαιρετισμόν μου, μου είπεν, όταν θα λυτρωθής ενθύμησόν με». - Λυπούμαι δε ότι δεν εζήτησα κατά την στιγμήν ταύτην ίνα μάθω το μυριάκις των ληστών χειρόν τούτο τέρας· μόλλον ότι πολύ δυσκολεύομαι να πιστεύσω ότι ο καπετάνος θα μοι ομολόγει τούτον. - Μοι προσέφερεν επομένως σιγάρον και μετά μικρόν εγερθέντες εφθάσαμεν εις την κορυφήν του όρους ενώ διεγέλα ήδη η ημέρα.

25 Ιουλίου

Εισήλθομεν εις το πλησίον πυκνότατον δάσος και εκοιμήθημεν όλοι απηυδνημένοι εκ του τόπου και της κατά την νύκτα ολόκληρον αϋπνίας. Μετά τέσσαρας ώρας εξυπνήσαμεν, και πρώτος εγώ, μόλις ηγέρθημεν και κρότος πυροβόλου και σύριγμα, εις ο ανταπήντησαν οι σύντροφοι, ανήγγειλε την επάνοδον των αποσταλθέντων εις αναζήτησιν του Σέλίου και λοιπών, επιφορτισμένων τα της περί εξαγοράς διαπραγματεύσεις, μεθ' ων ήτο και ο ποθητός μοι Νταλλάνης, όστις ενεφανίσθη μετ' ολίγον. Ο καπετάνιος ηρώτησε τον ελθόντα περί του Σέλίου και ούτος απήντησε ότι η συμφωνία ετελείωσε πλέον και ο Σέλιος μοι είπεν ότι την Πέμπτην

πρωί θα γίνη η συνέντευξις μετά του μεσίτου και μετρηθώσιν αι πεντακόσiai λίραι και ήδη αναμένει τον καπετάνον, εδώ πλησίον ευρισκόμενος.

Ο καπετάνιος ακούσας πεντακοσίας λίρας ηπόρησεν, ή τουλάχιστον έδειξεν ότι ηπόρησεν, εις τόσον ολίγον ποσόν, και κάπως ωργισμένος ανεφώνησεν, ότι δεν παραδέχεται, ούτε θέλει να ίδη τον Σέλιον, προς τον είχε δώσει διαταγήν δια χιλίας πεντακοσίας λίρας και πάντη περιττής της συναντήσεως πλέον. «Εν μόνον μας μένει, είπε, να πάρωμεν το κεφάλι του σκλάβου.» Εις τους λόγους τούτους του καπετάνου, εις ους επεκρότησαν και πολλοί των συντρόφων, μόνος δε ο Μπεκιάσης μετά των οπαδών του εκηρύχθη εναντίας γνώμης. Ερίγησα και υπό τρόμου φρικώδους κατελήφθην, διότι τοσάκις υπερηδηήσας το στόμα του άδου βλέπω ότι πάλιν προ αυτού ίπαμαι, αλλ' ο Νταλλιάνης πλησιάσας με εβεβαίωσε μεθ' όρκου ότι ουδένα διέτρεχον κίνδυνον πλέον, επειδή η διαπραγματεύσις είχεν ήδη λήξει και ο Χουρσίτ μπέης μετά κολαούζου επρόκειτο να μετρήσωσι την εξαγοράν την Πέμπτην πρωί. Τούτο ήτο πραγματικότης, ως θέλει φανή κατωτέρω, η δε οργή του καπετάνου προσποιητή, επειδή δεν έπρεπε και οι εξήκοντα να έχωσι τας αυτάς απαιτήσεις με τους αρχηγούς αυτών, έπρεπε και εν τη εξαγορά να λάβη χώραν ό,τι και κατά την διανομήν των λαφύρων εν αρχή συνέβη, αλλ' η καρδιά μου ως εκείνη του λαγωού πάλλουσα υπό τρόμου και εις τον ελάχιστον

θόρυβον, ή την παραμικράν σύγχισιν, δεν ηδυνήθη να διακρίνη την προσποίησην και μετά παρέλευσιν ωρών τινων συνήλθον εκ της τελευταίας καταιγίδος.

Εις απόστασιν 15 λεπτών μας ανέμενεν ο Σέλιος και πάντες απήλθομεν προς αυτόν αλλ' εις εμέ δεν επετράπη να πλησιάσω και μετά τους προσήκοντας χαιρετισμούς και αντικαιρειτισμούς ωμίλησαν ιδιαίτέρως επί τινα χρόνον και επομένως εγερθείς ο Τζιομαλής όλως σκυθρωπός, δήθεν, με επλησίασε και μοι ανεχείρισεν αποτόμως πως επιστολήν της μητρός μου και το τσιγαρέτον του Χουρσίτ μπέν. Ήρχισα να δακρύω, κρατών ανά χείρας επιστολήν της μητρός μου και πάντες οι Μπουλοξήδες συνήλθον περί εμέ, οι μεν παραμυθούντες οι δε απαιτούντες να τοις αναγνώσω την επιστολήν. Ήνοιξα την επιστολήν· ήτο της χειρός του Χουρσίτ μπέν, φέρουσα την υπογραφήν μόνον της μητρός μου, συντεθειμένη πάνυ καταλλήλως προς την περίστασιν, και ανέγνωσα αυτοίς το περιεχόμενον, ούτινος την έννοϊαν παραθέτω ενταύθα, ως εξής:

Αν και ελυπέιτο, μοι έλεγεν η μήτηρ μου, πολύ δια την δεινήν θέσιν μου και δεν έπαυσεν απ' αρχής της αιχμαλωσίας μου να φροντίζει δια να οικονομήση χρήματα μ' όλα ταύτα τίποτα δεν ηδύνατο να κατορθώση καθότι εκ των ομολόγων ήτο αδύνατον να εισπράξη, ίνα δανεισθή δεν ευρίσκει άνευ ενεχείρου και τοιούτον τι δεν έχει, διότι οι λησταί πάντα τα πολύτιμα αφήρεσαν. Ό,τι ηδυνήθη να πράξη ήτο ότι υποθηκέυσασα τα ομόλογα, έλεγεν

ωκονόμησεν 150 λίρας και 150 έτι προσέφερον οι συγγενείς το όλον τριακοσίας λίρας όθεν παρεκάλει τους ληστές ίνα αρκεσθώσιν εις όσα έλαβον και εις το ποσόν αυτό ακόμη και να αποστειλώσι τον υιόν εις την μητέρα του μόνον προστάτην των γηρατειών αυτής και της πολυμελούς οικογενείας τον τροφοδότην, επιπροσθέτουσα εν τέλει ότι ο αδελφός μου Γούσιας άμα εκ Βώλου επανακάμψας και ιδών την καταστροφήν έπαθεν εκ λύπης νθικώς και ευρίσκεται εις δεινήν θέσιν, Υπό τοιαύτην έννοιαν ήτο γεγραμμένον το εκ μέρους της δυστήνου μητρός μου γράμμα μετά του οποίου την ανάγνωσιν εις των ληστών μοι παρατηρεί «ηξεύρομεν ταις πονηρίαις και ημείς, αυτά είναι όλα ψέματα.» Ωργίσθην και πρώτην ήδη φοράν, ίσως ωμίλησα μετά φανεράς πικρίας. «Μήπως δεν μοι αφηρέσατε παν ό,τι είχον, τι μοι αφήκατε δι όνομα του Θεού; εν μια νυκτί με κατεστήσατε δυστυχή από ευτυχή· δεν λυπείσθε; τι σας εχρεώσσουν; και εν τούτοις ακόμη δεν εχορτάσατε, δεν ευχαριστείσθε λαμβάνοντες και τον τελευταίον οβολόν μου.» «Σιώπα Νικολάκη, μου λέγουν οι άλλοι, ησύχασε και με δύο ημέρας θα ήσαι εις το σπήτι σου· ημείς έχομεν μερχαμέτι, όσον ήτο κισμέτι από τον Θεόν να λάβωμεν, αυτά σε τελειώμενα και είμεθα ηυχαρισμένοι.» Έως εδώ έληξεν ο τραχύς ούτος διάλογος.

Ο καιρός είναι βροχερός και τα ενδύματά μου διατελούσιν άπαντα υγρά· είμαι κατάβρεκτος και ρίγος με καταλαμβάνει·

όθεν εζήτησα να αναφθή πυρά και αυθωρεί ποιμάσθη αύτη εις ην εκάθησα έχων περίξ εμού τον Τζιομακλήν με το μπουλούκι του. Ούτοι διηγούνται πως συνηντήθησαν με τον φίλον μου Χουρσήτ μπένν και άλλους φίλους αυτών, οίπινες, πάντες, παρεκάλουν να αρκεσθώσιν εις ολίγα λύτρα, και πώς ο Μπαμπά Ντέμος εξέφερε τοσαύτας αράς κατά της συμμορίας επί τη υποθέσει ότι εγώ ήθελον πάθει τι υπό των ληστών. «Απεφασίσαμεν βρε αδέλφια δια το ποσόν αυτό της εξαγοράς, είπεν ο Τζιομαλής, αφού είδομεν όλα αυτά και τα εμετρήσαμε (εσκεφθημεν) καλά, καλά.» «Είμεθα όλοι ευχαριστημένοι, απήντησαν οι οπαδοί του, ότι έκαμε: καλά καμωμένα, μήπως δεν επήραμεν και αρκετά;» Μπράβο ανταπήντησεν ο Τζιομακλής, έτσι θέλω και εγώ· πίν' η κόπτα το νερό κυτάζ' και τον Θεό. Τώρα ακόμη ένα θα σας ειπώ παιδιά· επειδή έχομεν τα κάμωμεν με μαζώματα να μη χωρίζησθε από τον Νικολάκη.» Ο Νταλιάνης και οι λοιποί ωρκίσθησαν να θυσιασθούν εν ανάγκη παρά να πάθω το παραμικρόν. «Ακούσατε, προσέθηκεν ο Χασμπής ωρέ αδέλφια, πολλούς σκλάβους επήραμεν και είδομεν αλλ' ο τρόπος του Νικολάκη μας εμάγεψεν όλους και να ηξεύρητε αν, καθώς απεφασίσαμεν προτήτορα, του εκόπταμεν το κεφάλι όλοι θα μετανοούσαμεν και θα εφονευώμεθα μεταξύ μας έπειτα».

(συνέχεια στο επόμενο)

Απολογισμός μιας εικοσαετίας

Επιχειρώντας να κάνω έναν μίνι απολογισμό, εικοσαετίας, γενικό αλλά και πιο προσωπικό, θα καταθέσω συνοπτικά δυο σκέψεις και τρεις λέξεις..!

Στον γενικό απολογισμό:

Ως κοινωνία των κρατών και των ανθρώπων, έχουμε οπισθοδρόμηση και όχι εξέλιξη, σε παγκόσμια κλίμακα. Αίσθηση μου, έχουμε μείωση των ΑΕΠ και μεγάλες εκπώσεις (sic) στο βιοτικό επίπεδο, τουλάχιστον για τους πολλούς. Πόλεμοι συνεχιζόμενοι, αρκετοί εμφύλιοι. Μετεξέλιξη, ίσως κι εφεύρεση μιας νέας μορφής τρομοκρατίας. Αποτέλεσμα αυτών, κατεστραμμένες χώρες, εκατόμβες νεκρών και συνεχιζόμενη αιμορραγία, προσφυγιά και μετανάστευση εκατομμυρίων. Μόνο το 2019, στη χώρα μας εισήλθαν 46.000 άνθρωποι, πόσοι δεν τα κατάφεραν..!

Η Ευρώπη των λαών, όπως την είχαν οραματιστεί οι πρωτεργάτες, τείνει να γίνει Ευρώπη της Γερμανίας και των τραπεζών. Τα θεμέλιά της μετά και την κρίση, τρίζουν σαν της γριάς της κότας, όχι το ζουμί, αλλά τα κόκκαλα..! Δείχνει να είναι άνευρη χωρίς διεθνές κύρος. Ίσως επειδή μένει σε φραστικές καταδίκες διάφορων εχθροπραξιών. Όσο για τα ενιαία σύνορά μας, αρκεί κανείς να δει τις καθημερινές αεροπορικές παραβιάσεις των γειτόνων..! Ας μην αναφέρω την καλά αμειβόμενη αλληλεγγύη και στήριξη κατά την περίοδο της προσχεδιασμένης κρίσης.

Η χώρα μας έχει νέο νόμισμα εδώ και 18 χρόνια. Αυτές τις μέρες σβήνει κεράκια το Ευρώ. Χαρά μεγάλη, ειδικά το πρώτο διάστημα. Ανάπτυξη, εύκολο κέρδος. Χαρακτηριστικό παράδειγμα το μικρό μπουκάλι νερού. Από 50 δραχμές, σε μια πρωτοχρονιά μετατράπηκε σε διαφανής χρυσός, προσαρμόστηκε σε 0,50€,

δηλαδή 170 ταλαίπωρες δραχμούλες. Το μεροκάματο του ανειδίκευτου ήταν 8000 δρχ, το μισό κιλό ψωμί 100 δρχ. Μεροκάματο ανειδίκευτου, πλέον, 20€ (6800 δρχ), το μισό κιλό ψωμί 0,90€ (270 δρχ). Για να μην αναφερθώ στα καύσιμα και σε τόσα άλλα. Ολυμπιακοί αγώνες και τόσα ωραία ώσπου το 2008, ήρθε κι έδεσε το γλυκό, μαζί με τα μαύρα συννεφάκια που μαζεύτηκαν στις διεθνείς αγορές. Εκείνη την εποχή (και όχι μόνο), τα θεμέλια της Ελληνικής οικονομίας, όπως αποδείχθηκε, ήταν σαθρά. Μια κρίση τεχνητή και η συνέχεια γνωστή..! Ήδη δέκα χρόνια φαγούρας! Αυτό που λέμε δημόσιο δωρεάν αγαθό, δημόσιος πλούτος, είναι σε πλήρη στόχευση κι αποδόμηση, όλα αυτά τα χρόνια..!

Η μικρή μας Κόνιτσα κι ολόκληρος ο Δήμος της, ακολούθησε εκ των πραγμάτων την κατηφόρα της χώρας, ως μια μικρογραφία αυτής. Λόγω της φυγής προς αναζήτηση εργασίας, ιδιαίτερα, νέων ανθρώπων, απόλεσε σε πληθυσμό και γενικά σε ανάπτυξη. Δημόσιες υπηρεσίες έκλεισαν και συγκεντρώθηκαν στην πρωτεύουσα.

Υποκατάστημα τράπεζας έκλεισε, όπως και πολλά καταστήματα. Για πρώτη φορά τόσα πολλά, αναλογικά, στην ιστορία της αγοράς της Κόνιτσας. Η φούσκα του REAL ESTATE, κατέρρευσε και σε τοπικό επίπεδο..! Τα μισθώματα αναντίστοιχα πολύ ακριβά. Αρκεί κανείς να αναλογιστεί ότι έχουν υπάρξει μισθώματα έως και 1400,00€, ενώ ο μέσος όρος ήταν γύρω στα 700-800,00€ (;). Ακόμη και τώρα δυστυχώς, δε διαφέρουν και πάρα πολύ, με αποτέλεσμα τη δυσκολία και τη δυσπιστία των νέων ανθρώπων να επιχειρήσουν..! Οι διοικήσεις του Δήμου στα χρό-

νια της κρίσης, είχαν δεμένα τα χέρια, χωρίς τους αντίστοιχους πόρους. Φέρουν όμως η καθεμιά τους, το δικό τους μικρό ή μεγάλο μερίδιο ευθύνης..!

Επάγγελμα Φωτογραφία. Χαοτική η αλλαγή που επήλθε σε αυτά τα είκοσι χρόνια, λόγω της ψηφιακής επανάστασης αλλά και της οικονομικής κρίσης. Δυσοίωνα διαγράφεται το μέλλον για τα φωτογραφικά καταστήματα, όπως τα γνωρίζαμε ως το Milenium».

Αναμφίβολα, ήταν οι δυο δεκαετίες της απόλυτης ψηφιακής διασύνδεσης ανθρώπων, υπηρεσιών, αγαθών, αγορών κλπ. Η κοινωνική διαδικτύωση μπήκε για τα καλά στη ζωή μας. Το λεξιλόγιό μας εμπλουτίστηκε με λέξεις όπως, γκουγκλάρω, σέλφι, τρολλ, έξυπνα κινητά, γιουτιούμπερ, λολ, χαχαχα και άλλα παρόμοια. Επίσης ανακαλύφθηκε και μια νέα γραφή, τα Γκρίγκλις. Δυστυχώς διαπιστώνουμε ότι ο κόσμος παρ' όλη την ευκολία της επικοινωνίας, κλείνεται στον εαυτό του. Τα παιδιά αλλά και οι μεγάλοι, είναι καθηλωμένοι σε ένα τάμπλετ ή στο κινητό. Η άμεση επικοινωνία μοιάζει πια, ολίγον από πλαστικό. Δεν θα πω επίπλαστη.

Προσωπικά, μετρώ σχεδόν είκοσι χρόνια πολίτης, καθώς τον Ιούλιο του 2000 απολύθηκα από το στράτευμα.

Γύρω στα τριάντα χρόνια φωτογράφος. Δέκα χρόνια πατέρας.

Παντρεύτηκα και αποκτήσαμε τέσσερα παιδιά! Μετρώ δυο καθοριστικές απώλειες. Της γιαγιάς μου Μάχης. Της μητέρας μου Κατίνας. Έκανα νέους φίλους, γνώρισα ωραίους ανθρώπους. Γνώρισα κι από τους άλλους, αλλά δεν τους πρέπει μνεία. Η αχαριστία, η βλακεία, η ζηλοφθονία, η μικροπρέπεια, το φθινό εγώ, ζουν ανάμεσά μας..!

Εύχομαι κι ελπίζω:

Να επικρατήσει Ειρήνη κι Ανθρωπιά. Οι μεγάλοι του κόσμου, αντί να κομπάζουν και να εύχονται κατά της κλιματικής

αλλαγής, να πράξουν. Μα βασικά να πάψουν τον πόλεμο. Οι λαοί ενωμένοι να παλέψουν και για τα δυο.

Είθε στη δεκαετία που ακολουθεί, το κουμπί που τώρα πατάνε και σκοτώνουν στην άλλη άκρη του πλανήτη, να μην είναι πλέον χρήσιμο. Να υπάρξει δε ένα άλλο, για να σβήνει το ίδιο απλά, μια καταστροφική πυρκαγιά!

Η χώρα να σταθεί στα πόδια της. Να το κάνει επιτέλους για το λαό της και τα παιδιά της. Επικαιροποιημένο το σύνθημα: Ψωμί, Παιδεία, Ελευθερία, Υγεία, Πολιτισμός..!

Η Κόνιτσα και η ευρύτερη περιοχή, να σταματήσει τη φθίνουσα πορεία. Να μην χάνει πλέον ευκαιρίες. Για να βρει επιτέλους, ως τόπος με ιστορικό και φυσικό πλούτο, το δρόμο της ανάπτυξης, την υψηλή διαχρονική του αξία. Εδώ είμαστε.

Η Φωτογραφία ως επάγγελμα, να καταφέρει να ανακτήσει μέρος από την αίγλη που έχει χάσει. Να εδραιωθεί και να εμποδωθεί η πνευματική δημιουργία. Οι λειτουργοί και κοινωνοί της, να βάλουμε πλάτη.! Όσο για μένα και για όλους εσάς, να έχουμε υγεία, ψυχή τε και σώματι, να μακροημερεύουμε, να μην απογορευόμαστε, για πολύ τουλάχιστον, να μη μιζεριάζουμε. Να αφήνουμε ωραίο στίγμα σε τούτον τον πλανήτη, καθαρή πατημασιά. Για να είναι αυτό προς όφελός του. Για την ελπίδα της ζωής, για το καλό των παιδιών όλου του κόσμου..! Εύχομαι καλή χρονιά, χαρούμενη χρυσή κάθε Πρωτοχρονιά..!

Υ.γ.1 Το Αγιοβασιλάκι της φωτό, είναι από τα παιδάκια που φυσιολογικά δεν θα είχαν φορέσει ποτέ παρόμοιο σκουφί. Από την άλλη, είναι και είμαστε πολύ τυχεροί που μπορεί και το κάνει.

Υ.γ.2. Βγήκε λίγο μεγάλος τελικά ο απολογισμός, αλλά είναι και 20 χρόνια ντε..!

Παναγιώτης Τσιγκούλης

ΣΧΟΛΙΑ

Ευθαρσώς και Δημοσίως - Ερώτημα προς Νομικούς

ΤΟΥ Ηλία Ανδρέου

Στο χωριό μου το Παλαιοσέλλι που οι ρίζες των προγόνων μου πηγαίνουν πίσω στο χρόνο πολλούς αιώνες, υπάρχει ένας έλατος κοντά στον αύλειο χώρο του Ι.Ν. της Αγίας Παρασκευής και σε απόσταση δύο μέτρων από το καφενείο της κεντρικής πλατείας σε επικλινές έδαφος. Ο έλατος δείχνει ότι σε χρονικό διάστημα μιας δεκαετίας θα φθάσει στο μέγιστο δυνατό ύψος. Κατά τους ειδήμονες δασολόγους ο έλατος είναι εν δυνάμει και απροσδιόριστα επικίνδυνος και σε ένα δυνατό αέρα μπορεί να ξεριζωθεί ή να κεραυνοβοληθεί, όπως ο ηλιακά μεγαλύτερος στον αύλειο χώρο του Ιερού Ναού. Η φορά πώσης είναι πάνω στο καφενείο.

Στο χωριό από ελάχιστους εκφέρεται η άποψη να μην κοπεί. Προσωπικά δημοσίως και ευθαρσώς έχω ταχθεί να κοπεί και τούτο διότι δεν έχω το ψυχικό σθένος να αντέξω οτιδήποτε ήθελε συμβεί σε κάποιο χωριανό μου η καταστροφή το καφενείο ιδιοκτησία του Ιερού Ναού Αγίας Παρασκευής. Ο καθένας μας πρέπει να

έχει συναίσθηση των ορίων μεταξύ ευθύνης και ανευθυνότητας.

Δια τούτο κάνω την εξής σκέψη: Αν ακολουθηθεί η δημοκρατική διαδικασία της ανοικτής ενυπόγραφης ψηφοφορίας παρουσία δικαστικού εκπροσώπου με το ερώτημα της κοπής ή όχι του έλατου και σε περίπτωση που υπερिσχύει το όχι στην κοπή και αν συμβεί το απευκαίριο της πώσης οι όποιες ποινικές ευθύνες θα μετακυληθούν από το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο στους ψηφίσαντες όχι στην κοπή ή το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο θα φέρει ακεραία την ευθύνη. Οι όποιες απαντήσεις να αποσταλούν στο περιοδικό μας.

Δοθείσης ευκαιρίας ερωτώ και τον εαυτό μου. Τα όμορα χωριά Ελεύθερο και Πάδες το καθένα με τον δικό του τρόπο αποτύπωναν την αποφράδα ημεροχρονολογία που το χωριό τους πυρπολήθηκε, από τους φασίστες ναζί της 14ης Ορεινής Ταξιαρχίας «Εντελβαίς». Εμείς οι Παλαιοσελλίτες γιατί δεν μνημονεύουμε την κακουρηματική πράξη του φασισμού;

«Για του κόσμου την αγάπη
Να νοιαστούμε στη ζωή
Γιατί, πώς να ευτυχήσεις
Σ' έναν κόσμο δυστυχή;»

Χρ. Αποστόλου

«Όποιος τους γονείς του δε γροικά
Κακώς κακόν θα πάει»
«Μην κλοτσάς τα γονικά σου,
Θα το βρεις απ' τα παιδιά σου»

(Λαϊκ. Παροιμία)

ΑΝΘΡΩΠΗ ΚΤΗΝΩΔΙΑ

Μαζική δολοφονία στην τοποθεσία "Μπέρκο" σε 12 σκυλιά που είχαν βρει καταφύγιο εκεί και τα φρόντιζε μια ηλικιωμένη κυρία. Απειλές πριν λίγες μέρες από γείτονες στην γυναίκα προκαλώντας φόβο και πόνο στην ίδια για τα άμοιρα ζώα. Ξημερώματα ένα ταψί με κονσέρβα μέσα δηλητήριο και ο θάνατος μοιραίος... Απολογισμός 12 νεκρά σκυλιά, 8 κουταβάκια 20 ημερών και 6 κουταβάκια 2,5 μηνών ορφανά από μητέρα να κλαίνει... οργή, θυμό και πολύ πόνο για όσους από εμάς ξέρου-

με τι σημαίνει να αγαπάμε να φροντίζουμε και να σεβόμαστε κάθε μορφή ζωής αυτού του πλανήτη! Σε αντίθεση με τους τιποτένιους μίζερους και αποβράσματα της κοινότητας που νομίζουν πως ο κόσμος τους ανήκει και εξολοθρεύουν μαζικά ό,τι δεν τους αρέσει.. νιώθω απδία που ξέρω ότι ζούμε στον ίδιο τόπο και είμαι σίγουρη πως θα κάνανε το ίδιο και σε πολλούς ανθρώπους που στέκονται εμπόδιο στα σχέδια τους.. προσέξτε κυκλοφορούν ανάμεσα μας και έχουν ονοματεπώνυμο!

Σ....

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Ἡ Προοδευτική Ἐνωση Πυρσόγιαννης σᾶς προσκαλεῖ στό ἐτήσιο δείπνο της, τό Σάββατο 21 Μαρτίου 2020.

Ἡ ἐορτή μας ἀρχίζει στίς 7 τό βράδυ στό ξενοδοχεῖο τῆς Πυρσόγιαννης, μέ λόγο τοῦ Προέδρου, ἀνακοινώσεις δωρεῶν ἀπό ξενιτεμένα μέλη καί φίλους τοῦ Συλλόγου μας καί θά κλείση μέ όλονύκτιο γλέντι.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

• Με πυροτεχνήματα, που φώτισαν τον ουρανό της πόλης, υποδέχτηκαν οι Κονιτσιώτες την έλευση του νέου χρόνου 2020.

• Στις 189/1 (του Αγίου Αθανασίου) γιόρτασε η Αειόπετρα με λειτουργία στον ομώνυμο ναό του χωριού με συμμετοχή των χωριανών και γλέντι παραδοσιακό στο καφενείο του χωριού.

Πίτες

Την Πρωτοχρονιάτικη πίτα έκοψαν:

- Στις 12/1 η Τ.Ο.Ν.Δ. στο κέντρο «ΜΥΛΟΣ»
- Στις 23/1/ τα μέλη του ΚΑΠΗ Κόνιτσας
- Στις 24/1 η Δημόσια Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

• Με βοήθεια και την καλή μέρα, γιορτάστηκε η Παναγία η Πληκαδίτισσα στις 15/2.

Την παραμονή τελέστηκε εσπερινός με Αρτοκλασία και την άλλη μεριά θεία λειτουργία, λιτάνευση της Εικόνας και δεξίωση στο ενοριακό κέντρο.

Στις εκδηλώσεις παραβρέθηκαν πολ-

λοί προσκυνητές από τα γύρω χωριά, την Κόνιτσα και από άλλες πόλεις (Ηγουμενίτσα κ.α.) με 3-4 λεωφορεία και δεκάδες Ι.Χ.

• Την Τσικνοπέμπτη το ΚΑΠΗ γιόρτασε στον κέντρο «ΜΥΛΟΣ» και τα μέλη γλέντησαν με παραδοσιακή μουσική (συγκρότημα Χρ. Οικονόμου).

• Με λαμπρότητα γιορτάστηκε η 107η επέτειος από την απελευθέρωση της Κόνιτσας. Το συντονισμό της εκδήλωσης στο Δήμο, είχε η φιλόλογος Γιάννα Νίκου.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Γεννήσεις

• Στις 5.12.2019 οι Φώτιος Νάτσιας και η Αντωνίου Κυρτσόγλου απόκτησαν στην Κόνιτσα αγοράκι.

Οι παπούδες εύχονται να' ναι γερό και τυχερό.

• Στις 13.1.2020 ο Γιάννης και η Κατερίνα Παπαδημητρίου απέκτησαν αγοράκι στην Αθήνα.

• Στις 13.2.20 ο Χρήστος Μουρεχίδης και η Γεωργίου Πράπα απόκτησαν αγοράκι.

Βαπτίσεις

• Στις 26.1.2020 στην Ηλιόρραχη βαπτίστηκε το Θήλυ τέκνο του πάτερ Ηλία Νάτση και της Σκούρτη Παναγιώ-

τας. Όνομα: «Αικατερίνη». Ανάδοχος:
Κοσέογλου Ιωάννα, κάτοικος Μπάφρας
Ιωαννίνων

Θάνατοι

- Ντίνου Ελένη, 21.1.2020
Καλλιθέα, ετών 83
- Φώτου Μαρία, 6.1.2020
Καβάσιλα, ετών 78
- Στέφου Ανδρονίκη, 15.1.20
Κόνιτσα, ετών 87
- Φίλιου Ελένη, 16.1.2020
Κόνιτσα, ετών 72
- Ζάμπος Νικόλαος, 20.1.2020
Κόνιτσα, ετών 72
- Διαμάντης Φώτιος, 19.1.2020
Κόνιτσα, ετών 85
- Καλλιντέρη Ελένη, 21.1.2020
Αετόπετρα, ετών 91
- Λάππα Μαρία, 23.1.2020
Ηλιόρραχη, ετών 86
- Βασιλάκη Σταυρούλα, 22.1.2020
Κόνιτσα, ετών 87
- Γουδέλη Μαρία, 26.1.2020
Κόνιτσα, ετών 87
- Κορτσινόγλου Αικατερίνη,
27.1.2020, Κόνιτσα, ετών 45
- Παπαμιχαήλ Κων/νος, 29.1.2020
Κόνιτσα, ετών 93
- Παρασκευά Γεωργία, 2.2.2020
Μάζι, ετών 85
- Ευαγγέλου Βασίλειος, 6.2.2020
Καλλιθέα, ετών 94
- Κατσέτας Κωνσταντίνος, 8.2.2020
Μολυβδοσκάπασο, ετών 73
- Τσιλίφης Θωμάς, 11.2.2020
Εξοχή, ετών 90
- Κορτσινόγλου Δημήτριος,
17.2.2020, Κόνιτσα, ετών 92
- Γρέντζιος Θωμάς, 20.2.2020
Παλαιοσέλι, ετών 89
- Μάνθου Κωνσάντω, 20.2.2020
Καβάσιλα, ετών 92
- Ζήκας Δημήτριος, 22.2.2020
Αγία Παρασκευή, ετών 73
- Ντάφλος Παναγιώτης, 24.2.202
Αετόπετρα, ετών 66
- Νιτσιάκος Θόδωρος, 10.1.2020
Αετομηλίτσα, ετών 76
- Κληματά Ελένη, 25.12.2019
από Λαγκάδα
απεβίωσε στα Γιάννινα, ετών 71
- Γκουντής Κρίτων, 16.2.2020
Πυρσόγιαννη, ετών 86
- Σπανού Ανδρομάχη, 31.1.2020
από Νικάνορα, απεβίωσε στο Ξυλό-
καστρο, ετών 84

Αυτοί που έφυγαν

† Στη μνήμη της Μαρίκας Παγανιά

Έφυγε από τη ζωή ανήμερα των Χριστουγέννων η μάνα μας Μαρίκα. Κόρη του Χρήστου και της Φανής Κουτσομήτη γεννήθηκε στο Δίσπρατο στις 13 Μαΐου 1937. Ορφάνεψε από πατέρα

σε ηλικία 7 χρόνων.

Τον εκτέλεσαν με συνοπτικές διαδικασίες και κάτω από αδιευκρίνιστες συνθήκες στη θέση ανήλιο Κοιν. Περιβολιού την 13-8-1944. Μια ομάδα ανταρτών που είχε έρθει από τα Χάσια, τον απήγαγαν μαζί με δύο άλλους χωριανούς τον Ηλία Γιαννούση και τον Χρήστο Καραγιάννη και τους οδήγησαν βιαίως στο Περιβόλι, όπου τουφεκίστηκαν και οι τρεις χωρίς καμμία απολογία. Τα οστά τους διασκορπισμένα από τα αγρίμια της Βάλια Κάλντα περισυλλέγησαν μετά από ένα και πλέον μήνα, γιατί τόσο ο τόπος όσο και ο λόγος εκτέλεσης ήταν άγνωστος στους οικείους.

Και να ήταν μόνο αυτό. Η μοίρα ξαναχτύπησε τη μάνα μας το 1956, όταν στις 14 Σεπτέμβρη βρέθηκε σκοτωμένος στο νεροπρίοιο της Βάλιακύρνας ο 17χρονος αδελφός της Βασίλης. Ο θάνατος του αποδόθηκε σε ατύχημα από χτύπημα κορμού πεύκου.

Μάνα μας ήσουν χαροκαμένη από μικρή. Γι αυτό πόνεσες πολύ όταν έφυγε η μάνα σου, ο αδελφός σου ο Γιάννης και ο

πατέρας μας. Γι αυτό ο συναισθηματικός σου κόσμος ήταν πάντα φορτισμένος και ευαίσθητος. Έζησες δύσκολη παιδική ζωή. Θάνατοι, πόλεμοι, φτώχεια, ανέχεια, εμφύλιος, παιδουπόλεις είχαν σημαδέψει βαθιά την ψυχή σου. Μετά ακολούθησε ο αγώνας για την οικογένεια, για μας τα παιδιά σου. Μέσα στις δύσκολες συνθήκες που επικρατούσαν τότε στον πατρίδα μας. Μαζί με τον πατέρα μας δίνατε αγώνα επιβίωσης στο ραφτάδικο, στο μπακάλικο, στο περίπτερο, στο εμπόριο, στο ιχθυοτροφείο, στους κήπους, στα ζωντανά.

Αγωνιούσατε και παλεύατε για την μόρφωσή μας. Με τα πόδια τρέχατε στα Γρεβενά και στην Κόνιτσα για δουλειές.

Α ρε μάνα!!!!!!! Με τα πόδια σε πορεία δέκα ωρών ή αργότερα στην καρότσα του φορτηγού ερχόσουν στην Κόνιτσα να μας δεις, να μας αγκαλιάσεις, στο οικοτροφείο όπου περάσαμε τα δύσκολα γυμνασιακά μας χρόνια. Εκεί που ζούσαμε εμείς χωρίς εσάς και εσείς χωρίς εμάς. Στο σπίτι στο χωριό βρισκόμασταν όλη η οικογένεια μόνο Χριστούγεννα, Πάσχα και καλοκαίρι. Και ήμασταν μόνο 12-16 χρόνων Όμως οι κόποι και ο αγώνας σας δικαιώθηκαν. Όλα πήγαν κατ'ευχήν στην ζωή μας και στις δουλειές μας. Μετά ήρθαν τα εγγόνια και το δισέγγονο, που έδωσαν κι άλλη χαρά στη ζωή σου. Δεν θα ξεχάσω μάνα μου και την στήριξή σου στον αγώνα που έδωσα για το όμορφο χωριό στην Προεδρική μου θητεία. Σε όλα ήσουν μπροστά.... Όλοι στο χωριό σε αγαπούσαν και όλοι είχαν να πουν μια καλή κουβέντα για σένα. Ήσουν για όλους η καλή Μαρίκα. Θα σε θυμόμαστε πάντα καλή μας μάνα.

Τα παιδιά σου
Κώστας και Χρήστος

† Στη μνήμη του Αλέξη Τζίμα (1927-2010)

Πολυαγαπημένε Μπάρμπα Αλέξη, φεύγοντας το Φθινόπωρο άφησες να εννοηθεί ότι θα επανερχόσουν στο χωριό διαφορετικά. Ο κάθε Παλαιοσελλίτης με πολύ άνεση σε προσφωνούσε Θείε Αλέξη γιατί η αγκαλιά σου και η μεγάλη σου καρδιά μας χωρούσε όλους αδιακρίτως. Όλοι μας με πολλή ανυπομονησία περιμέναμε την καλοκαιρινή άφιξή σου και το πλατύ χαμόγελό σου που το κάλυπτε το πάντα περιποιημένο μουστάκι. Για όλους μας είχες μια καλή κουβέντα. Ήσουν ανεξίκακος και ντόμπρος για να χρησιμοποιήσω μια λέξη παλιοκαιρίσια. Αγαπούσες με πάθος το χωριό και αυτό το επιβεβαίωσε η επιθυμία σου να ενταφιαστείς στη γενέθλια γη. Η ευλάβειά σου προς τον Ιερό Ναό της Αγίας Παρασκευής ήταν βαθυτάτη και ο εκκλησιασμός ανελλιπής. Ένωθες μέσα σου ότι ο Ι. Ναός της Αγίας αντιπροσώπευε το μεγαλείο και το ένδοξο παρελθόν του χωριού μας. Μας άφησες ιερή παρακαταθήκη να είμαστε μονιασμένοι, να διαφυλλάτουμε τις παραδόσεις και την ιστορία του χωριού μας, να είμαστε φιλεργατικοί με ανιδιοτελή προσφορά στο χωριό.

Ήσουν ο τελευταίος της σπουδαίας γενιάς σου και μαζί με τον θείο μου Ιωάννη Μαλάμη κλείσατε το κύκλο μιας ιστορικής εποχής της πατρίδας μας και του Παλαιοσελλίου. Μπάρμπα Αλέξη Καλό σου ταξίδι και η Μνήμη σου να είναι αιώνια.

ΗΛΙΑΣ ΑΝΔΡΕΟΥ

† Στη μνήμη του Γεώργιου Γρέντζιου (1930-2020)

Δεν πέρασε πολύς χρόνος που αποχαιρετήσαμε τον αγαπητό μου Αλέξη Τζίμα και να πάλι κληθήκαμε στη γη των προγόνων μας για να προπέμψουμε για το ταξίδι των αιώνων έναν άλλο προσφιλή χωριανό μας τον Γεώργιο Γρέντζιο.

Αγαπητέ Γιώργο πόσες φορές τον Ιερό Ναό της Αγίας Παρασκευής στους χαιρετισμούς προς την Υπεραγία Θεοτόκο δεν ανέπεμψες το «ποίησον Σοι εγκώμιον προσαγάγω επάξιον». Διερωτώμαι ταπεινά ποιο ανθρώπινο εγκώμιο να σου προσαγάγω και να είναι επάξιο της πρατότητάς σου, της ταπείνωσής σου, της ανεξικακίας σου, της λαϊκής ψυχής σου. Φεύγοντας έκλεισες πίσω σου την πόρτα των τόσων σπουδαίων εκπροσώπων των αξιών και παραδόσεως του χωριού μας. Όπως ανέφερα και στον λόγο μνημοσύνης για τον Δημήτρη Πίσπα είμαι απολύτως πεπεισμένος πως το βαξύ και συνάμα διάφανο νόημα της επί γης ζωής μπορεί να το αναζητήσει κανείς στην λαϊκή αγνή ψυχή αυτήν που ανέδειξαν και ύμνησαν ποιητές, πεζογράφοι άνθρωποι της διανοήσης και άνθρωποι των γραμμάτων. Με αυτούς τους ανθρώπους του παρελθόντος μπορούν νοητά να έλθουν σε επαφή μόνον άνθρωποι του δικού σου χαρακτήρα και όχι μικροαστοί που η λαϊκή ψυχή τους θάφτηκε από την λάβα του νεοπλουτισμού της πτωχευμένης πατρίδας μας.

Παντονικά ήσουν παρόν στις επάλξεις του κοινωνικού βίου και παραδόσεων του

χωριού μας, μέγας διάκονος ψάλτης της Αγίας Παρασκευής και των εξωκκλησίων δίνοντας το παρόν στην τέλεση των Ιερών Μυστηρίων. Έζησα την ταπεινότητά σου όταν στους εορτασμούς των 150 χρόνων από την θεμελίωση του Ιερού Ναού της Αγίας Παρασκευής προβληματίσσουν να λάβεις από τα χέρια του Σεβασμιοτάτου το Τιμητικό Δίπλωμα του Ιεροψάλτη. Τελικά στην τόση επιμονή του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου το παρέλαβες από τα χέρια του Ιερέα Μηνά μια Κυριακή παρουσία των συγχωριανών - ενοριτών του χειμώνα.

Αγαπητέ Γιώργο δεν πρέπει να θλιβόμαστε που μας άφησες γιατί μας χαροποιεί το γεγονός που έζησες μέσα στο Φως το Αληθινό το οποίο τώρα σε συντροφεύει στον Παράδεισο.

Η. Ανδρέου

Στη μνήμη των προγόνων μας

Διαβάζοντας πάρα πολλά βιβλία για τον ηρωικό αγώνα των παππούδων και γιαγιάδων από τα γύρω ιστορικά χωριά της Πίνδου, Κονίτσης του Νομού Ιωαννίνων βρήκα και το όνομα της γιαγιάς μου μακαρίτισσας Δέσπως Τσάγκα. Θαύμασα τι δύσκολη αλλά και χαρούμενη ζωή ήταν εκείνη την εποχή!

Από μικρό παιδί η μητέρα του πατέρα μου μπήκε σ' αυτόν τον δύσκολο αγώνα της ζωής.

Από την ανατολή του ηλίου μέχρι τη δύση όργωνε χωράφια με το αλέτρι, κουβαλούσε ξύλα στην πλάτη μαζί με τα παιδιά της (τον Γρηγόρη, Χρήστο, Θωμά, Νίκο). Όργωνε όχι μόνο τα δικά της χωράφια, αλλά και των γειτόνων που ζούσαν

στους διπλανούς μαχαλάδες.

Η παραγωγή ήταν σημαντική γιατί έπρεπε να ταΐσει πολλά στόματα.

Αμέτρητες ήταν υποχρεώσεις αλλά το ηθικό της ήταν ακμαίο.

Και ποιος μπορεί αυτά να τα χωρέσει στο μυαλό του; Όλα αυτά συνέβησαν στην πραγματικότητα. Γιατί οι άνθρωποι εκείνης της εποχής ήταν πολύ δυνατοί. Ω, πόσο θαυμαστό ήταν αυτό. Γι' αυτό και εγώ ευχαριστώ πολύ τη μητέρα μου και τον πατέρα μου που μου χάρισαν τη ζωή και με έκαναν άνθρωπο σωστό στην κοινωνία. Με κάναν άνθρωπο σοβαρό, τίμιο και ειλικρινή.

Πραγματικά, μας έκαναν να αγαπάμε τους ανθρώπους,

Μας δίδαξαν να αγαπάμε την οικογένειά μας και να είμαστε ενωμένοι σαν μία γροθιά και αυτό απαιτεί το Χθες, το Σήμερα και το Αύριο.

Η μητέρα μου ήταν λουλούδι-κρίνο, όμορφη, νεράιδα, σαν τα κρύα τα νερά. Ήταν καλόκαρδη, σπλαχνική και την αγαπούσαν όλοι στο χωριό, Ζέρμα-Πλαγιά και σε όλα τα γύρω χωριά. Λυκόρραχη, Δροσοπηγή, Αγία Παρασκευή, Φούρκα, Καστάνιανη και άλλα πολλά.

Την αγαπούσα και πάντα θα τη θυμάμαι. Πάντα θα μένει ζωντανή στη μνήμη μου.

Τι και αν έχει φύγει από τη ζωή, θα μένει ζωντανή στην καρδιά και στην ψυχή.

Νίκος Τσάγκας
Ιανουάριος 2020

† Για την Κατερίνα

Μια Κυριακή, ποιος το περίμενε πως θα ήταν Κυριακή, άκουσα μια μέρα από τα χείλη του αλησμόνητου Γρηγόρη Μπιθικώτση και συγκλονίστηκα.

Σήμερα, μια Δευτέρα, ποιος το περίμενε πως θα ήτανε Δευτέρα. Δευτέρα βράδυ 27 Ιανουαρίου ώρα 10:30 σταμάτησαν να κτυπούν οι δείκτες ενός ρολογιού, ήταν οι δείκτες του δικού σου ρολογιού Κατερίνα μου, που ξεκίνησε να δουλεύει 26 Φεβρουαρίου του 1974 αλλά οι μπαταρίες του δεν ήταν διαρκείας και σταμάτησε νωρίς.

Έφυγες για το μεγάλο σου ταξίδι, πήρες το δρόμο για τον άλλο κόσμο, τον δρόμο που λένε πως είναι στρωμένος με λουλούδια, γεμάτος φως. Τον δρόμο που δεν έχει επιστροφή, τον μονόδρομο.

Λένε πως στην άλλη ζωή είναι όλοι ευτυχισμένοι. Δεν ξέρω για τους άλλους, αλλά εσύ θα είσαι. Γιατί θα σε περιμένει ο άγγελός σου, η αγκαλιά της αγαπημένης σου Μαρίας, που τόσο πρόωρα έφυγε από κοντά μας.

Έφυγες και άφησες πίσω σου τους δυο λεβέντες σου. Μέσα στα μάτια τους θα βλέπουμε εσένα, που δεν θα ξεχάσουμε ποτέ, γιατί οι νεκροί πεθαίνουν όταν τους ξεχνάμε.

Πάλεψες με την αρρώστια σου, δεν παραδινόσουν στον χάροντα, έδωσες μάχη. Αλλά αυτός σε νίκησε, σε ζήλεψε. Ζήλεψε το κυπαρισσένιο σου κορμί, τα ξανθά σου μαλλιά και το αείσιο βλέμμα σου. Και σαν τοξοβόλος σε λάβωσε. Αντιστάθηκες, αλλά δεν τα

έβγαλες πέρα. Είναι ανίκητος. Ασταμάτητος. Δεν ξεχωρίζει τον πλούσιο από τον φτωχό, τον καλό από τον κακό. Γυρίζει από τα χαμόσπιτα στα παλάτια. Δεν χρηματίζεται. Δεν εξαγοράζεται. Δεν ξεγελιέται.

Πόσα θα ήθελα να στείλω εκεί πάνω. Αχ και να μπορούσες να πάρεις μαζί σου μπάλες για τα αγοράκια, κούκλες για τα κοριτσάκια, εφημερίδες με τα νέα για τους μεγάλους, καραμέλες και ζαχαρωτά. Αλλά αναρωτήθηκα με τι ποδαράκια θα κλοτσήσουν τις μπάλες, με τι χεράκια θα παίξουν με τις κούκλες, με τι ματάκια θα διαβάσουν τις εφημερίδες, με τι δοντάκια θα μασήσουν τις καραμέλες. Τίποτα από αυτά δεν μπορείς να πάρεις, το ταξίδι σου είναι μεγάλο και θα κουραστεί η ψυχούλα σου. Πάρε μόνο την αγάπη μας και την αλησμονιά μας και μοίρασέ τες σε όλους εκεί πάνω και πες τους ότι για εμάς δεν έχουνε πεθάνει, όπως δεν πέθανες και εσύ αλλά έφυγες να ανταμώσεις την Μαρία σου. Θα σε θυμόμαστε πάντα όπως ήσουν, χαμογελαστή, χωρίς κακία, αγαπητή. Αγαπητή σε όλον αυτόν τον κόσμο που ήρθε στην εκκλησία να σε αποχαιρετίσει.

Σε όλους αυτούς, κοντινούς και μακρινούς, συγγενείς και φίλους, που σε συνόδευσαν στην τελευταία σου κατοικία, τους ευχαριστούμε από καρδιάς. Από καρδιάς ευχαριστούμε και την ιατρό κυρία Μαργαρίτα Κιτσανού για την πολύτιμη βοήθειά της στον αγώνα που έδωσες. Ο Θεός να δώσει δύναμη και κουράγιο στους γονείς σου και στα παιδιά σου.

Καλό σου ταξίδι και καλό Παράδεισο Κατερίνα μας.

Η θεία σου Ερμιόνη.

Αποχαιρετώντας τον Θεοφιλέστατο Επίσκοπο Ανδίδων Χριστοφόρο

Έφυγε από αυτή τη ζωή στις 14 Φεβρουαρίου του 2020, σε ηλικία 89 ετών, ο Θεοφιλέστατος Επίσκοπος Ανδίδων Χριστοφόρος Ρακιντζάκης.

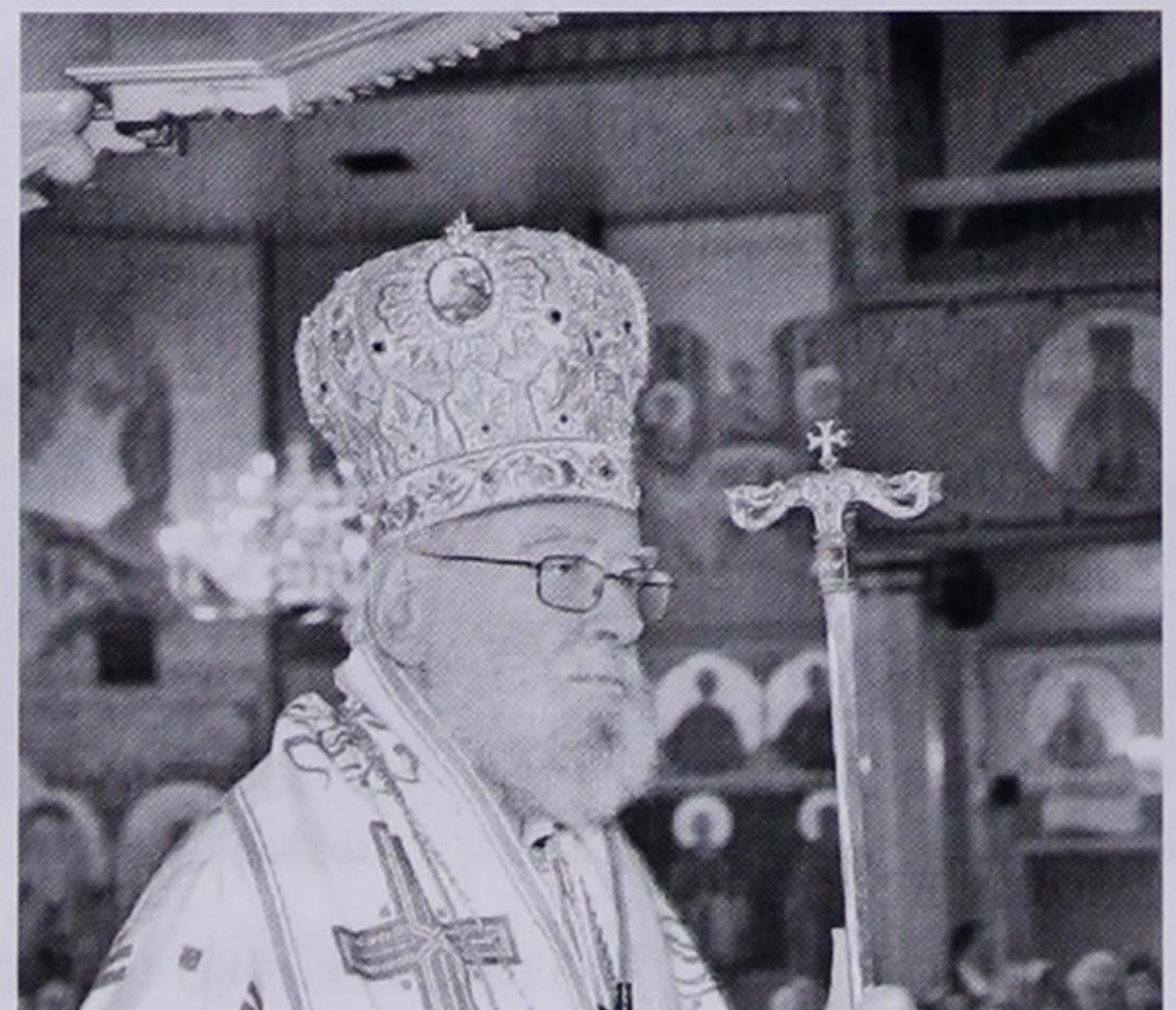
«Ο Μακαριστός Επίσκοπος γεννήθηκε στην Αθήνα το 1931. φοίτησε στη Θεολογική Σχολή, στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών και στο Διδασκαλείο Μέσης Εκπαίδευσης. Με υποτροφία του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών ολοκλήρωσε τις μεταπτυχιακές του σπουδές στη Μεγάλη Βρετανία.

Χειροτονήθηκε από τον Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Θηβών και Λεβαδείας κ. Ιερώνυμο Διάκονος την 12ην Ιουλίου 1986 και πρεσβύτερος, προχειρισθείς σε Αρχιμανδρίτη την 13ην Ιουλίου 1986, στην Ιερά Μονή Οσίου Λουκά.

Μετείχε σε Ιεραποστολές στη Νότιο Κορέα και στο Χονγκ Κονγκ. Υπηρέτησε ως Αρχιερατικός προϊστάμενος στον Ιερό Ναό του Αγίου Γεωργίου Τορόντο (1997-1999) και ως Διευθυντής της Ορθοδόξου Θεολογικής Ακαδημίας Τορόντο της Ιεράς Μητροπόλεως Καναδά (1997-2006)»(Ιερά Μητρόπολις Θηβών και Λεβαδείας)

Χειροτονήθηκε επίσκοπος στις 26 Ιουνίου 1999, στον Ι.Ν. Αγίου Νικολάου στο Τορόντο και ήταν ο πρώτος βοηθός επίσκοπος στην Ιερά Μητρόπολη της πόλης του Καναδά. Δίδαξε στην Αθωνιάδα Σχολή στο Άγιο Όρος.

Εμείς τον γνωρίσαμε και τον αγαπήσαμε στα πρώτα γυμνασιακά μας χρόνια, στις νιότης τα χρόνια. Πρωτοδιορίστηκε στην Κόνιτσα και υπηρέτησε ως καθηγητής στο εξατάξιο Γυμνάσιο επί τέσσερα σχολικά χρόνια, από το 1959 ως το 1963. Διατηρούσε, όπως μας έλεγε, ζωηρές τις αναμνήσεις του, τόσο από τη συνεργασία του με αγαπητούς συναδέλφους καθηγητές, όσο και από τους αγαπητούς μαθητές του. Αγάπησε την Κόνιτσα και τους ανθρώπους της. Και δεν έμεινε μόνο στα λόγια η αγάπη του. Τα τελευταία χρόνια την επισκεπτόταν συχνά και χαιρόταν να συναντά και να συνομιλεί με παλιούς μα-

Κίνηση

θητές του και άλλους γνώριμους από εκείνα τα χρόνια. Κάποιοι από τους παλιούς μαθητές του τον συναντούσαμε και στην Αθήνα. Πριν ένα μήνα ο Επίσκοπος Χριστοφόρος ιερουργούσε στην εξώδικο ακολουθία του παλιού συναδέλφου του καθηγητή Ανδρεάδη. Έγραψε στο περιοδικό τον τελευταίο χαιρετισμό για το συ-

νάδελφό του. Και τώρα, λίγες μέρες μετά, αποχαιρετούμε με σεβασμό, στο ίδιο περιοδικό τον Επίσκοπο Χριστοφόρο, τον άλλοτε δάσκαλό μας

.Θα τον θυμόμαστε πάντα με αγάπη!
Αιωνία του η μνήμη!

Κώστας Μπούσμπουλας

Αναμνηστικές φωτογραφίες με τον Επίσκοπο Χριστοφόρο.

Από το προσωπικό αρχείο του Κώστα Μπούσμπουλα.

Συνδρομές

Δήμος Κων. Αυστραλία	€ 30	Κόλιας Βασ. Γιάννινα	15	Τρομπούκης Δημ. Κόνιτσα	20
Σπύρου Γεώργ. Γερμανία	30	Κοκοβέ Ανθούλα Γιάννινα	30	Μάνου Κορνηλία Κόνιτσα	30
Ιερ. Παπαδημητρίου Κων. Αθήνα	15	Γιούτσου Ουρανία Γιάννινα	20	Σούρλα Μερόπη Κόνιτσα	15
Μησιακούλη Ανθούλα Αθήνα	40	Κοντούρη Κατίνα Γιάννινα	15	Χουρσάν Αναστασία Κόνιτσα	15
Αποστόλου Χρήστος Αθήνα	20	Ζιώγας Αντ. Χαλκιδική	20	Ζήδρος Θ. Βασ. Κόνιτσα	20
Παππάς Παναγ. Αθήνα	15	Κυριάκης Μαργαρίτης Λάρισα	60	Αντωνίου Νίκος Κόνιτσα	15
Μπάρκης Δημ. Αθήνα	15	Γεράσης Γεράσιμος Τύρναβος	20	Μουρεχίδης Παν. Κόνιτσα	30
Ταμπάκης Αλεξ. Αθήνα	15	Μαυρογιάννης Γεώργ. Μέτσοβο	20	Μήτσικα Δήμητρα Κόνιτσα	15
Καρατζήμος Κων. Αθήνα	30	Κώτσικου Ευανθία Ελευσίνα	20	Ντίνος Μιχάλης Κόνιτσα	15
Γεωργάκης Γεώργ. Αθήνα	15	Κουσιαφέ Θεοδώρα Μοσχάτο	15	Τούσιας Θωμάς Κόνιτσα	15
Ζαχαροπούλου Ευλαμπία Αθήνα	15	Καρράς Γρηγ. Πειραιάς	30	Ντάφλης Δημ. Κόνιτσα	50
Ζαχαροπούλου Σωζάνα Αθήνα	15	Μπλιάγκας Γεωργ. Ξάνθη	15	Κρυστάλλης Χαρ. Κόνιτσα	20
Κώστας Γρηγ. Αθήνα	40	Αρβανίτης Αθαν. Ναύπλιο	15	Βλάχος Γρηγόρης Κόνιτσα	20
Μπετζούνης Στ. Θεσ/νίκη	20	Σδούκου Παρασκευή Χαλκίδα	20	Γαϊτανίδη Ελευθερία Κόνιτσα	15
Σταυρίδης Βασ. Θεσ/νίκη	15	Γαϊτανίδου Φωτεινή Τρίκαλα	30	Αλεξάνδρου Γιάννης Κόνιτσα	15
Ι. Ησυχαστήριο Θεσ/νίκη	15	Τασούλα Παναγιώτα Τρίκαλα	30	Στεφάνου Λευκοθέα Κόνιτσα	20
Παπακωνσταντίνου Κων. Θεσ/νίκη	25	Σπύρου Ελένη Ξυλόκαστρο	20	Παγανιάς Κων. Κόνιτσα	20
Κολιού Νερατζιά Θεσ/νίκη	15	Μήτσικα Ελένη Κέρκυρα	15	Κρυστάλλης Θεοδ. Κόνιτσα	15
Μήτσης Κων. Θεσ/νίκη	20	Μήτση Μαριάνθη Αλεξάνδρεια	20	Μήτσικα Ελπίδα Κόνιτσα	15
Μήτση Σεβαστή Θεσ/νίκη	20	Καλλιντέρη Ερμιόνη Παιανία	15	Πρόκος Βασ. Καλλιθέα	20
Φασσούλης Σωτ. Γιάννινα	20	Καλλιντέρης Παν. Παιανία	15	Κοτσάφτης Ευ. Μάζια	15
Σκούφιας Δημοσθ. Γιάννινα	15	Γαϊτανίδης Ι. Προδρ. Κόνιτσα	20	Ζαφείρη Φωτ. Πυρσόγιαννη	20
Κυριαζή Δέσποινα Γιάννινα	15	Κρυστάλλης Θεοδ. Κόνιτσα	15	Νάτση Μαριάνθη Ηλιόραχη	15
Βεζαλής Αθάν. Γιάννινα	25	Παγανιάς Κων. Κόνιτσα	20	Γιαϊλόγλου Ιωαν. Βούρμπιανη	30
Κωστάκης Νικ. Γιάννινα	15	Καλλιντέρης Γεωρ. Κόνιτσα	20	Τσίτσος Σωτ. Πληκάτι	15
Φαφούλης Νικ. Γιάννινα	15	Ζαχαρόπουλος Παν. Κόνιτσα	15	Σαμαράς Βασ. Αγ. Παρασκευή	20
Τζιάλλας Γιάννης Γιάννινα	20	Πράπας Ηλ. Κόνιτσα	15	Λάππας Θ. Δημ. Ηλιόραχη	30
Λάμπρου Αλεξία Γιάννινα	15	Ντάφλης Γιάννης Κόνιτσα	50	Τσιρώνης Αθαν. Ελεύθερο	20
Παπαθεμιστοκλέους Χρ. Γιάννινα	15	Κυρτζόγλου Ηλίας Κόνιτσα	15	Μούσιος Κ. Χαρ. Λαγκάδα	20
Καραγιάννης Βασ. Γιάννινα	50	Οικονόμου Χρυσαιγή Κόνιτσα	20	Καρράς Νίκος Ηλιόραχη	30
Παπαευθυμίου Βασ. Γιάννινα	30	Κατής Αθαν. Κόνιτσα	40	Χήρας Δημ. Γαναδιό	15
Βάκαλος Αποστ. Γιάννινα	15	Κατής Κων. Κόνιτσα	40	Γούρης Στεφ. Ελεύθερο	15
Ντάκουλα Θεοδώρα Γιάννινα	15	Γιαννούλη Αφρούλα Κόνιτσα	20		
		Μπέτσης Νικ. Κόνιτσα	15		

Η Συντακτική Επιτροπή

Εύχεται για το 2020 σε όλους τους συνεργάτες, φίλους και συνδρομητές του περιοδικού μας, που το στηρίζουν 35 χρόνια

Υγεία, Ειρήνη και Προκοπή

Νεμέρτσικα.

ΥΠΟΔ.1031 ΚΑΥ.25.90.09.0010
ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ / RETOUR

Άγνωστος	☐	Inconnu
Διεύθυνση ανεπαρκής	☐	Adresse insuffisante
Απαράδεκτο	☐	Refusé
Απεβίωσε	☐	Décédé
Συνωνυμία	☐	Synonymie
Δ/νση δυσανάγνωστη	☐	Adresse illisible
Αζήτητο	☐	Non réclamé
Έφυγε χωρίς να αφήσει διεύθυνση	☐	Parti sans laisser d' adresse

ΔΙΜΗΝΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
Κόνιτσα 441 00
Τηλ. 26550 22-464
22.212

ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ
Ταχ. Γραφείο
ΚΟΝΙΤΣΑΣ
Αρ. Αδείας
2573

